

19029 | LIJNBAAN 92

INVENTARISATIE RIJKSMONUMENT

Mei architects and planners | 14.11.2019

mei
architects
and planners
www.mei-arch.eu

01 ORIGINEEL	7
02 WIJZIGINGEN	25
03 VOOR VERWIJDERING	40
04 BESTAANDE SITUATIE	60
05 UITGANGSPUNTEN	73
06 CONCLUSIE	76
BIJLAGE	81

Bestaande situatie van Lijnbaan 92, voor verwijdering gevel

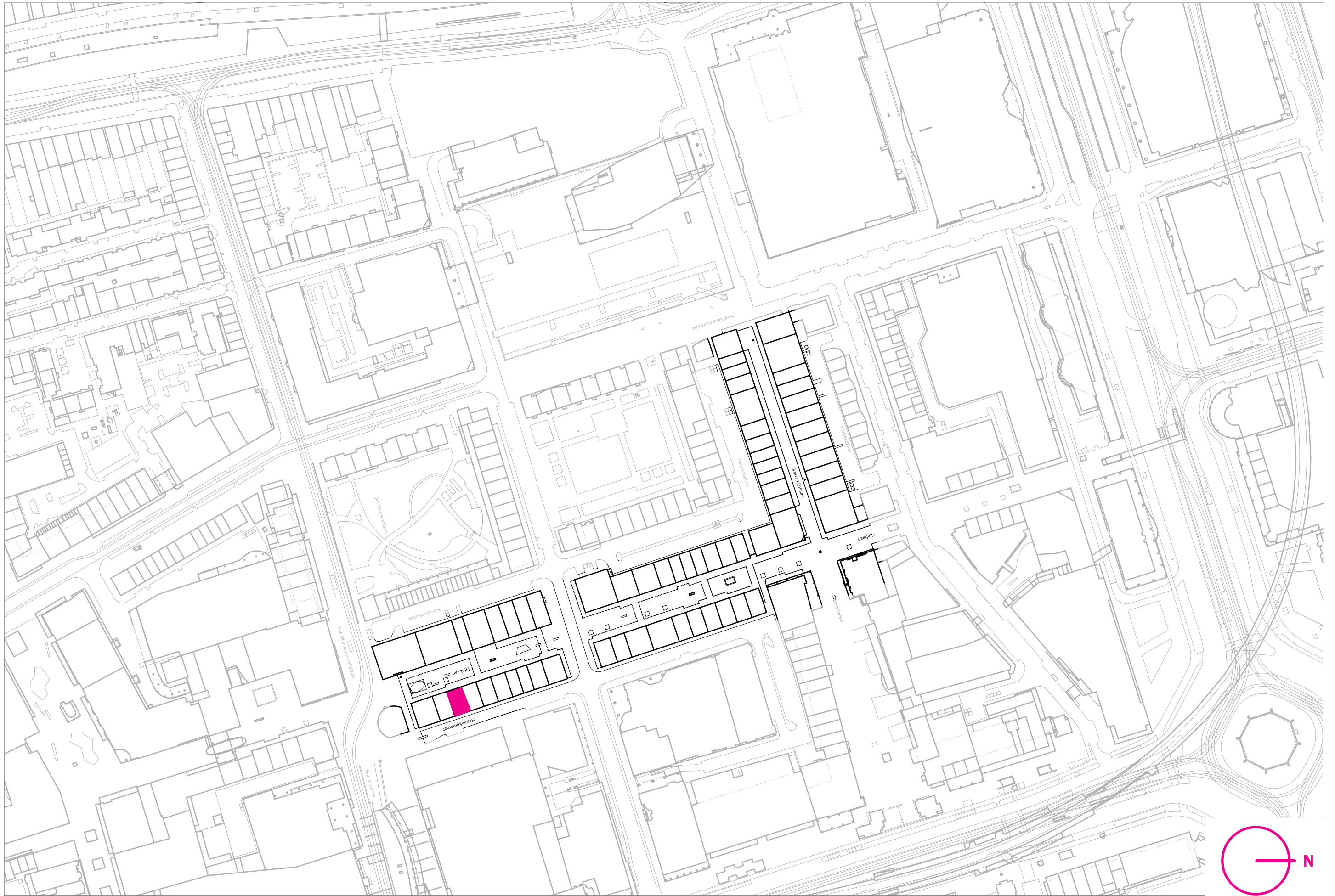
Toelichting

Documentatie in dit boek betreft het inzichtelijk maken van de historische ontwikkelingen van het voormalige Heetman Juwelier gebouw aan de Lijnbaan 92. Door het voormalige bouwkundige ontwerp analyseren en de onderscheidende karakteristieken te herkennen met als doel een gerichte waardestelling te kunnen vormen.

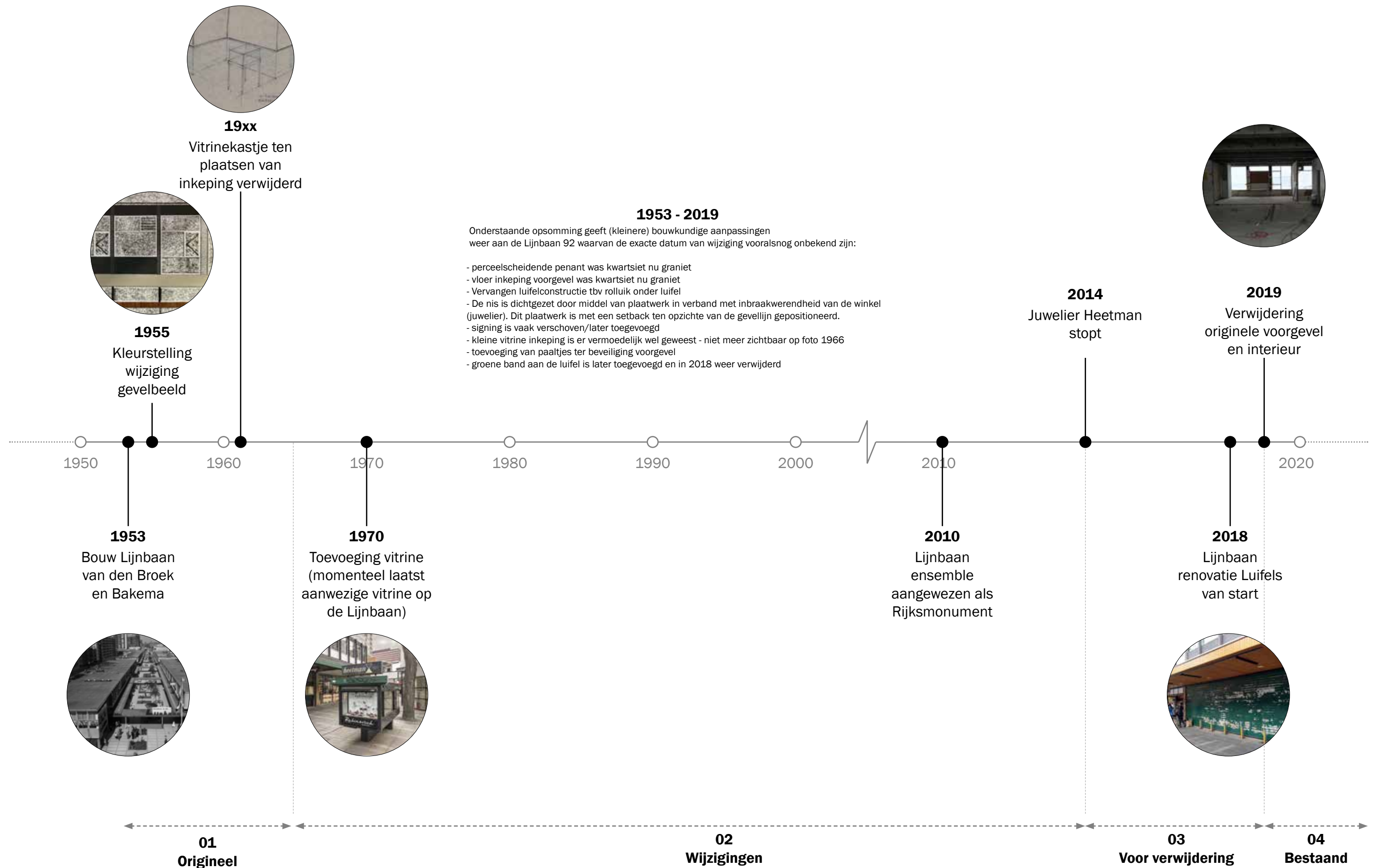
Lijnbaan 92 maakt onderdeel uit van het Rijksmonument 'Lijnbaancomplex', met monumentnummer 530604. Binnen het Lijnbaancomplex is het pand aangemerkt als zijnde een 'museum pand', en is gelegen tussen de Lijnbaan de Hennekijnstraat. Oorspronkelijk is het pand uitgevoerd als 'normaal type'.

bron: <https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumenten/530604>

Project	Lijnbaan 92
Werknummer	19029
Fase	omgevingsvergunning
Datum	17.10.2019
Contactpersoon	

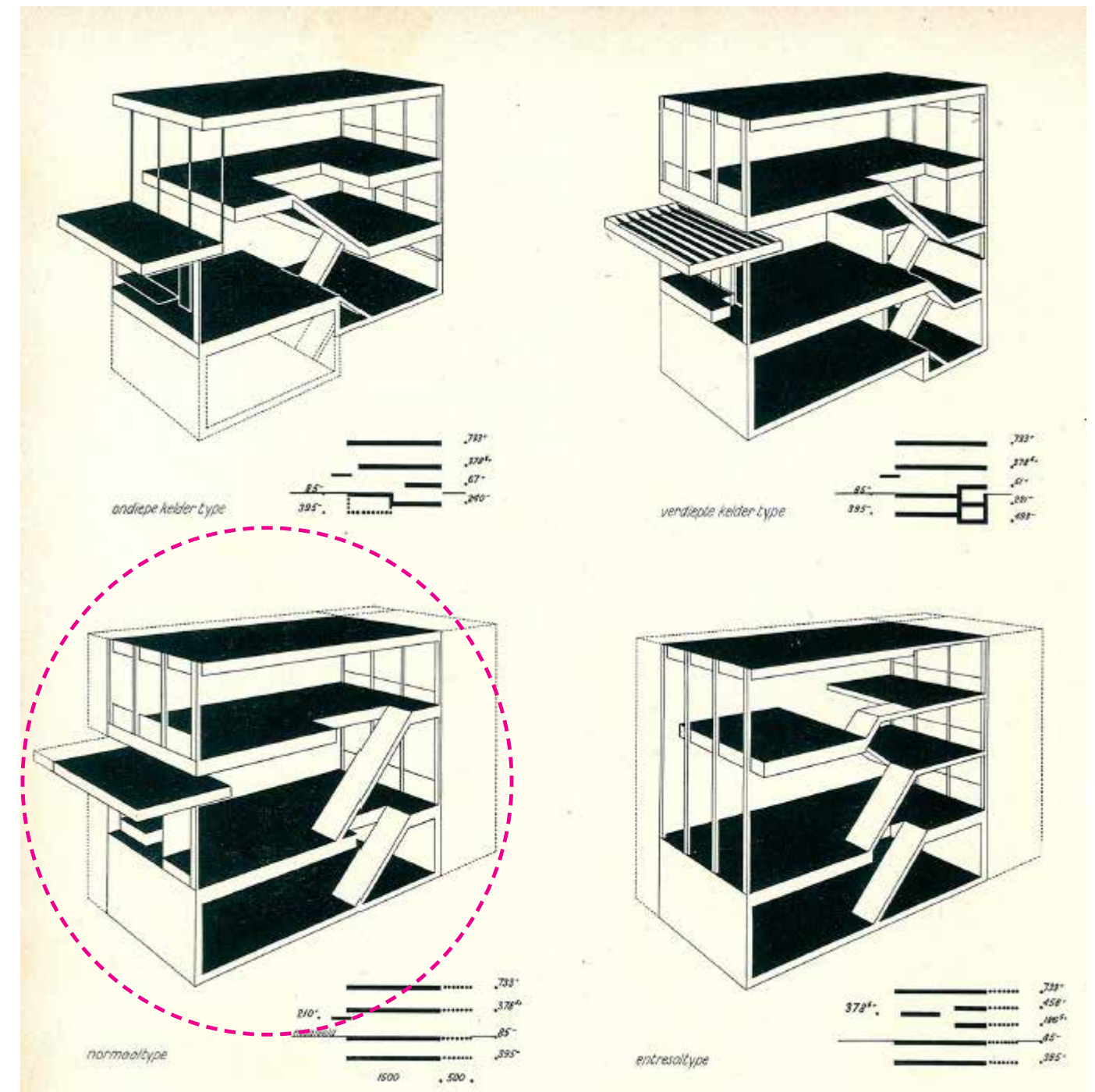
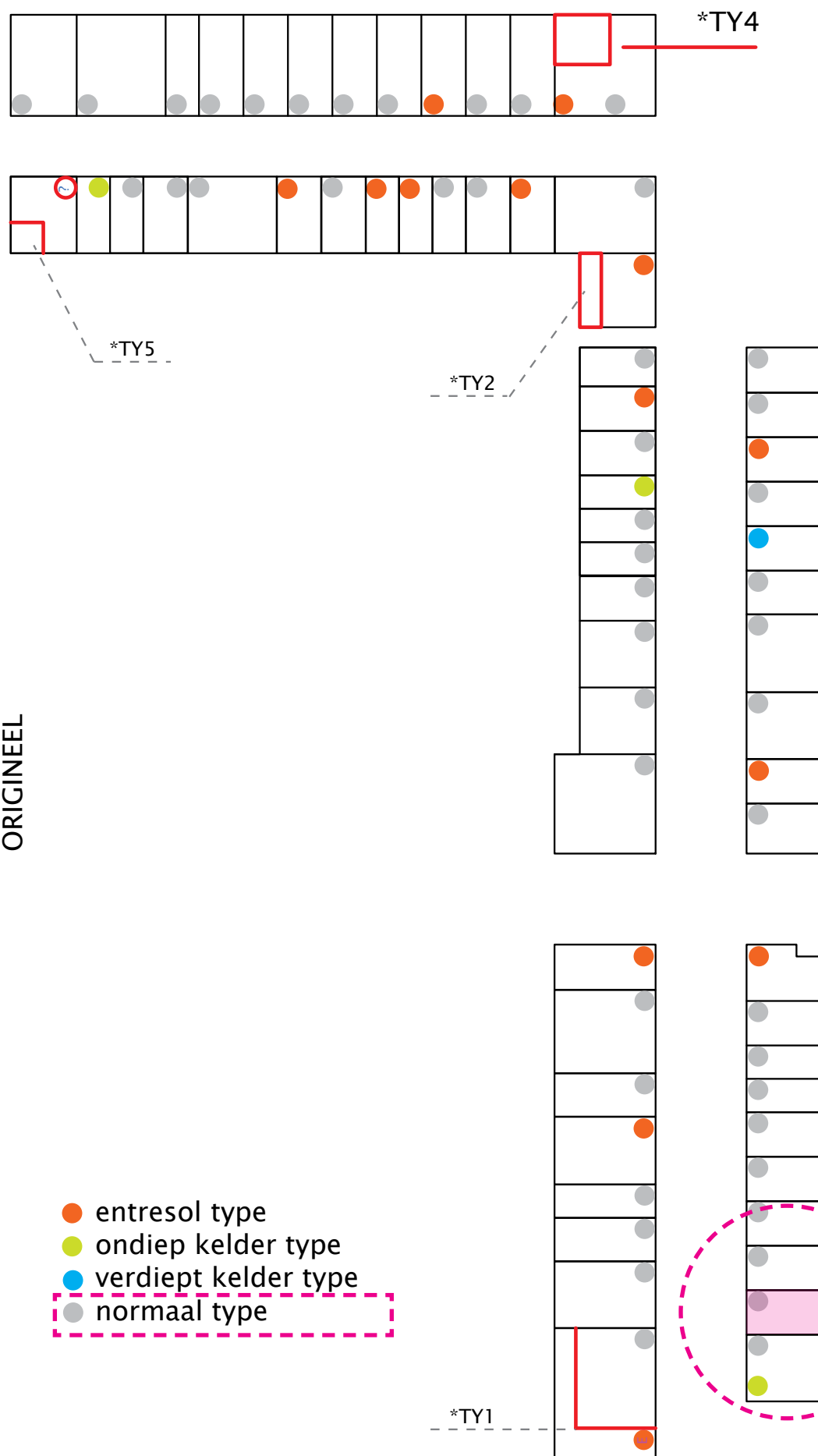

01 | ORIGINEEL

Historisch ontwerp 1953

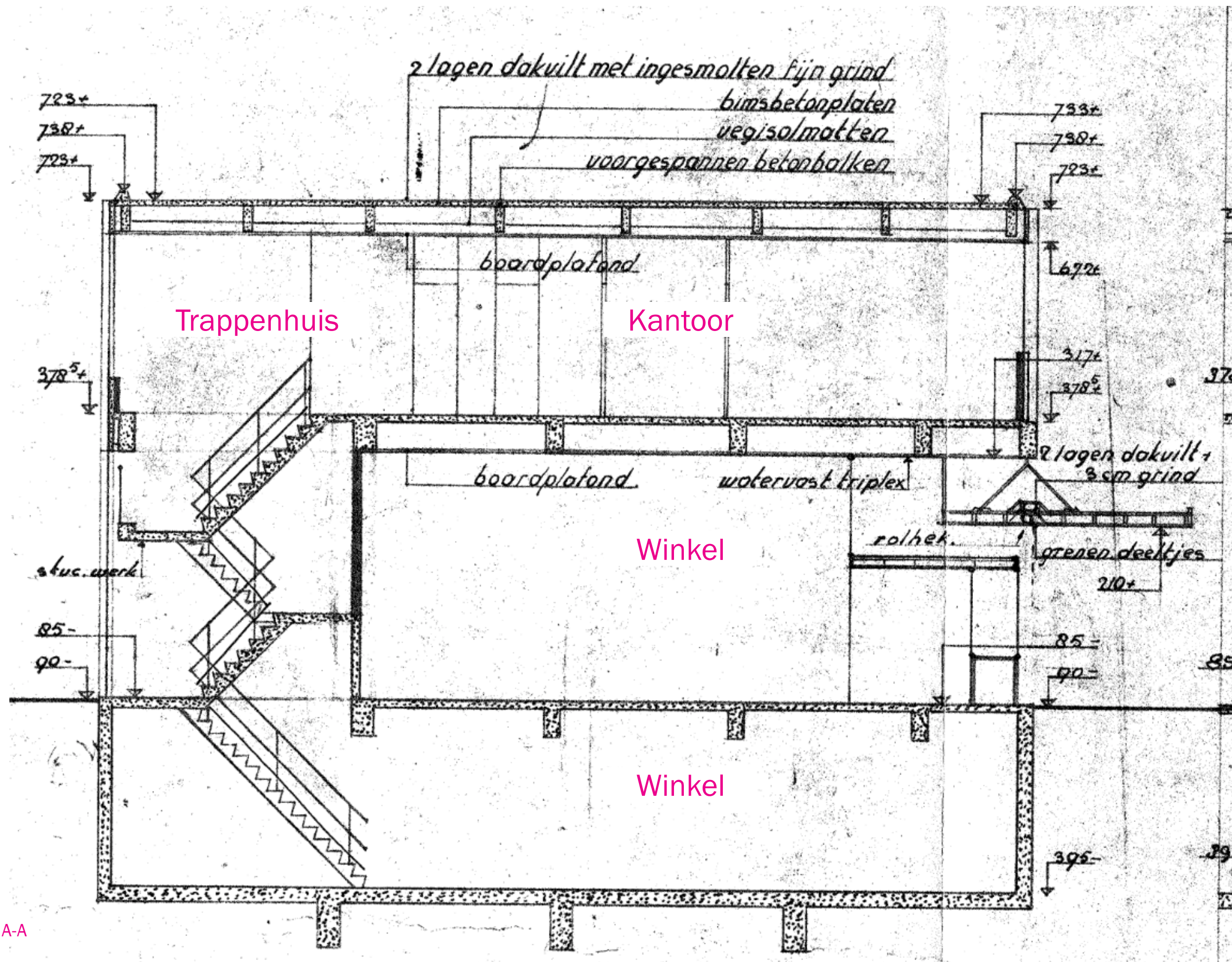
Foto ca. 1960. Lijnbaan eerste autovrije winkelpromenade in de wereld. De winkels behoren nu tot de lijst van Rijksmonumenten.

Architectenbureau Van den Broek & Bakema ontwikkelde vier standaard winkeltypen: het ondiepe kelder type, het verdiepte kelder type, het normaal type en het entresol type. Het 'normaal type' en het 'entresol type' bleken onder de winkeliers het meest populair. [Bouw 1953]

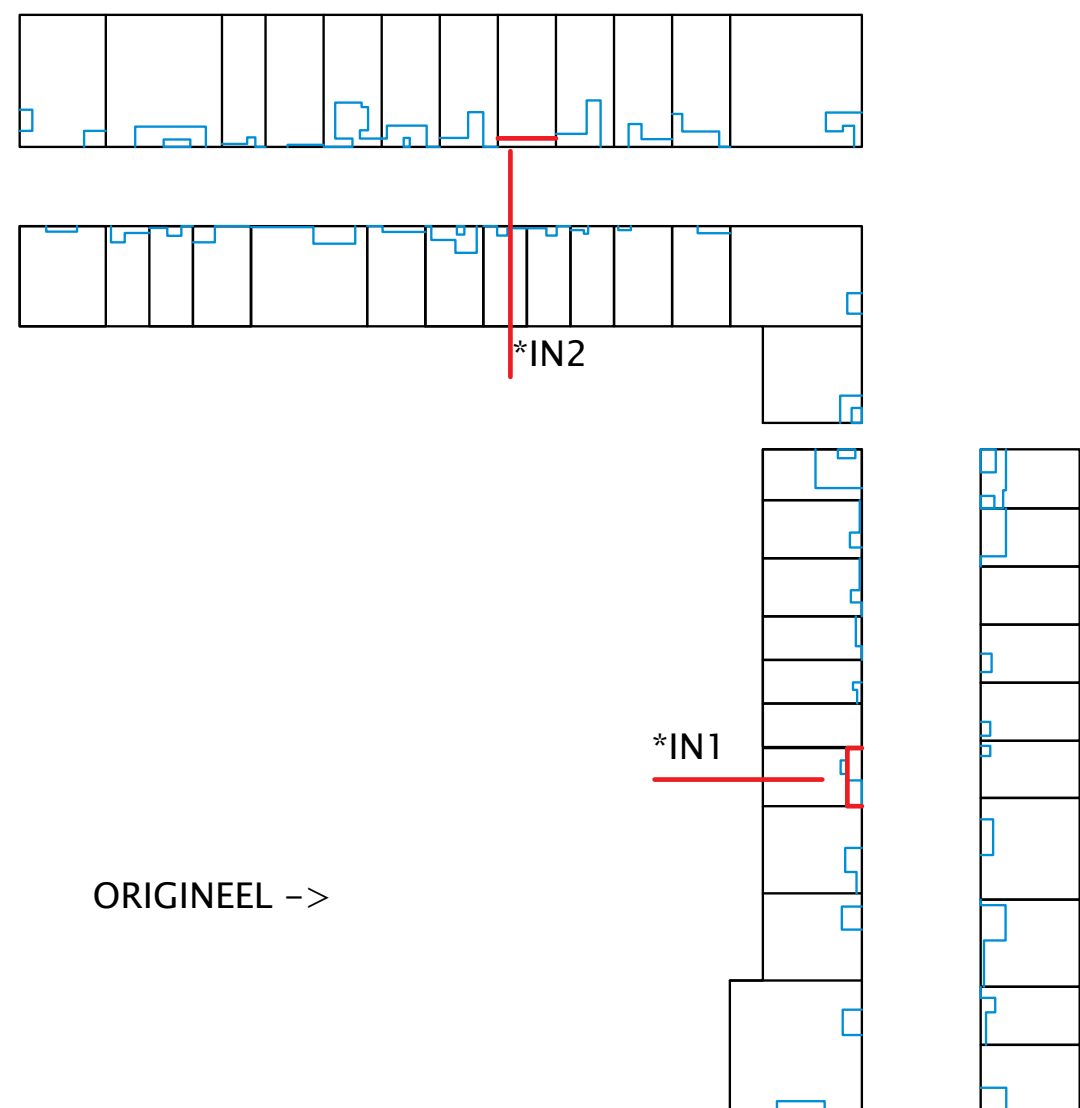
Kernwaarden:

- normaal basistype

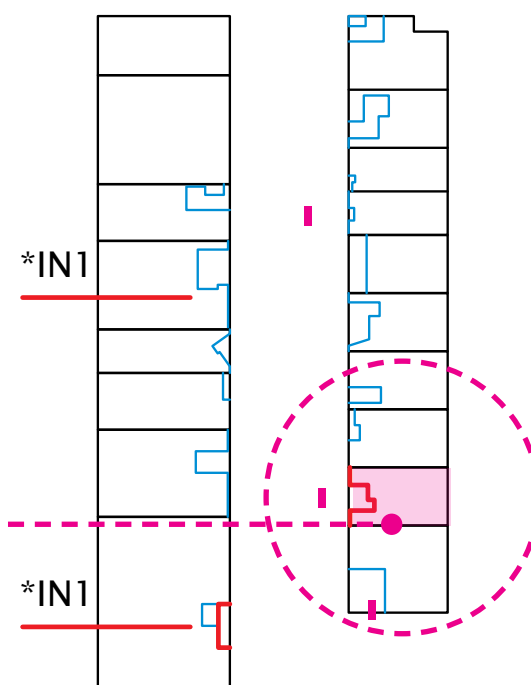
Doorsnede A-A

(bron: Archieftekeningen Het Nieuwe Instituut, Rotterdam, 1953)

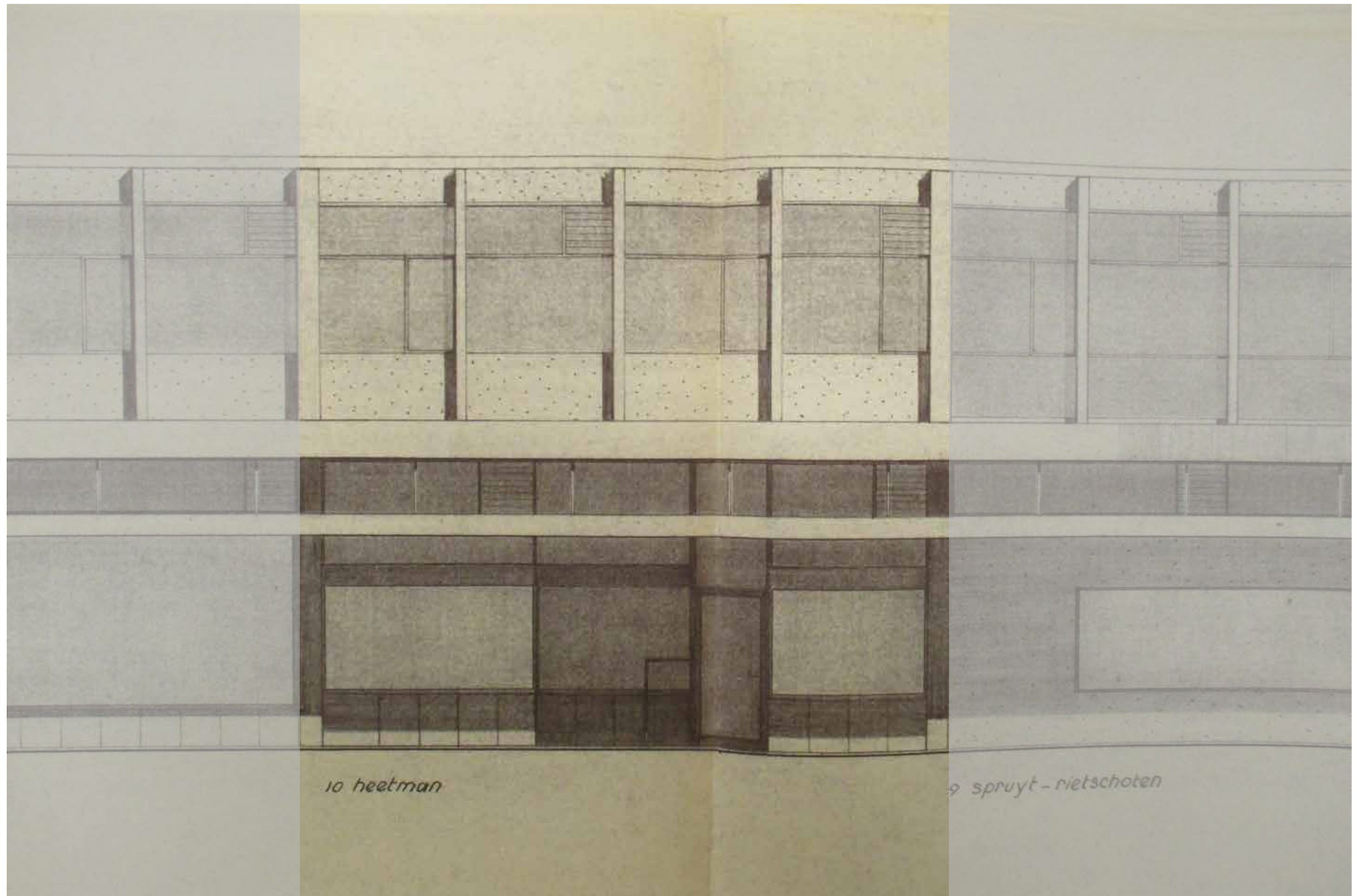

ORIGINEEL ->

Bestaande inkeping bij Heetman als in originele situatie
(Uniek t.o.v. de resterende inkepingen die niet als origineel zijn)

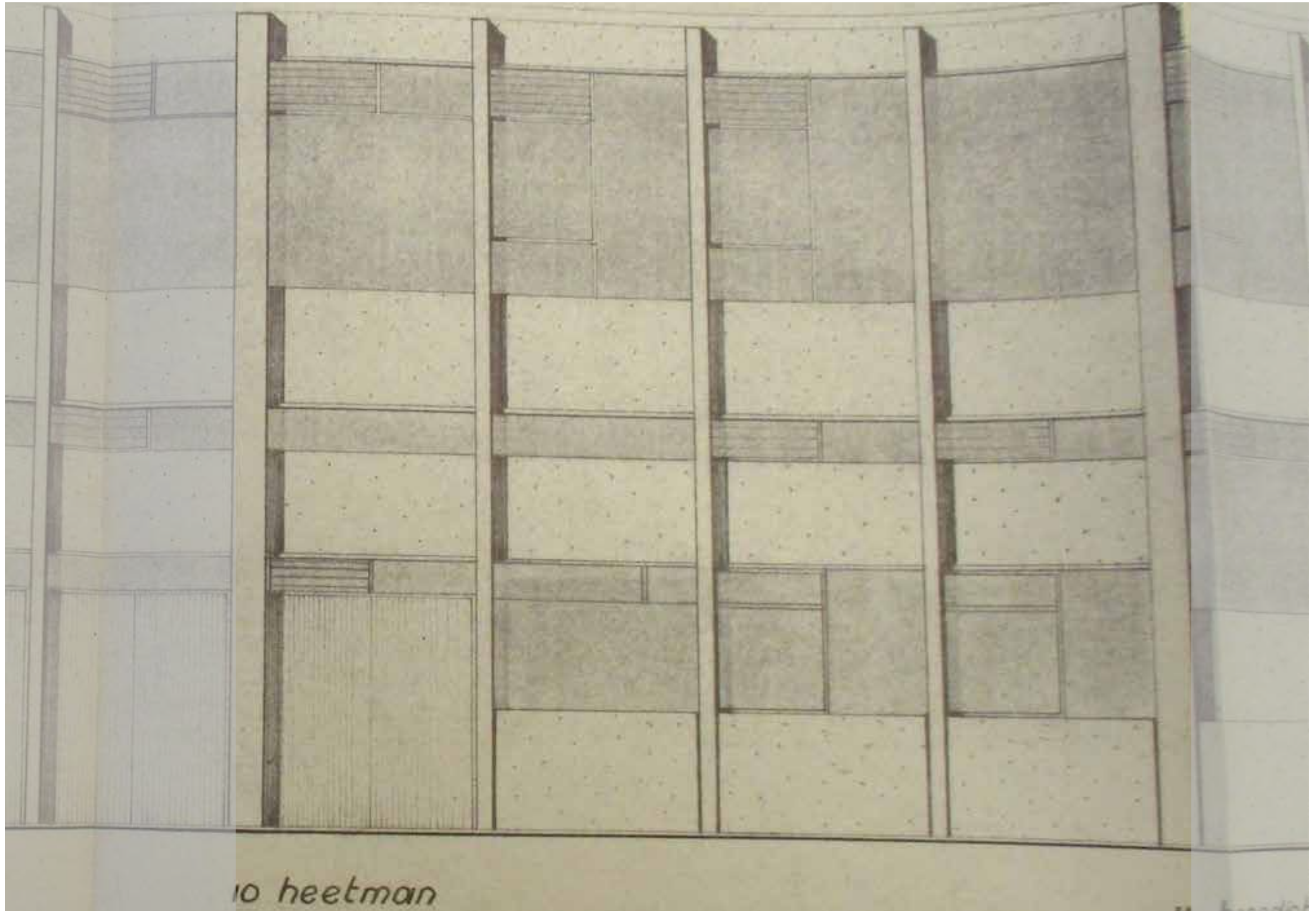
Voorgevel Lijnbaan

(bron: Archieftekeningen gemeente, 1952)

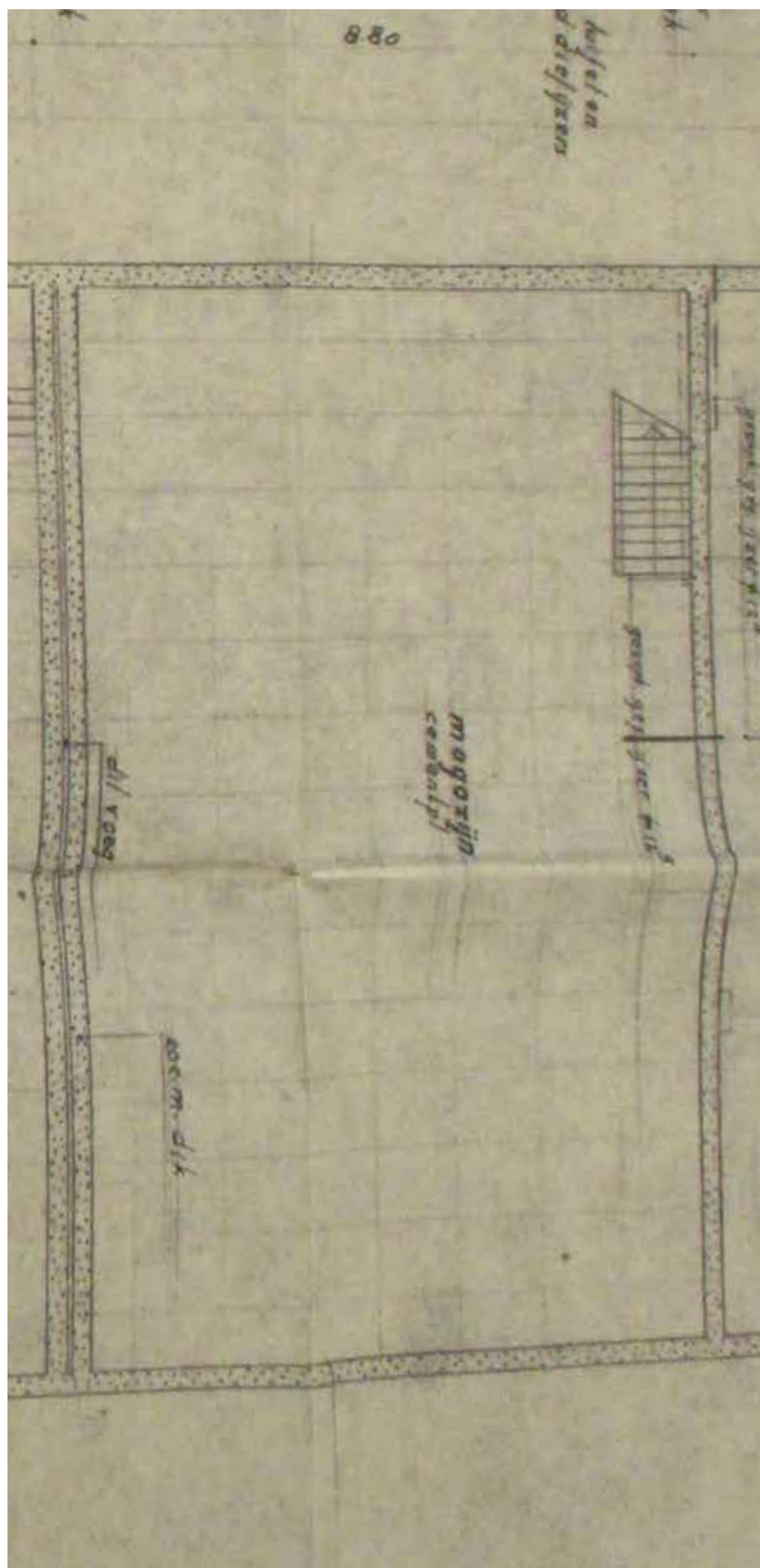
01 | Inventarisatie gevelaanzichten origineel (1952)

Achtergevel Hennekijnstraat

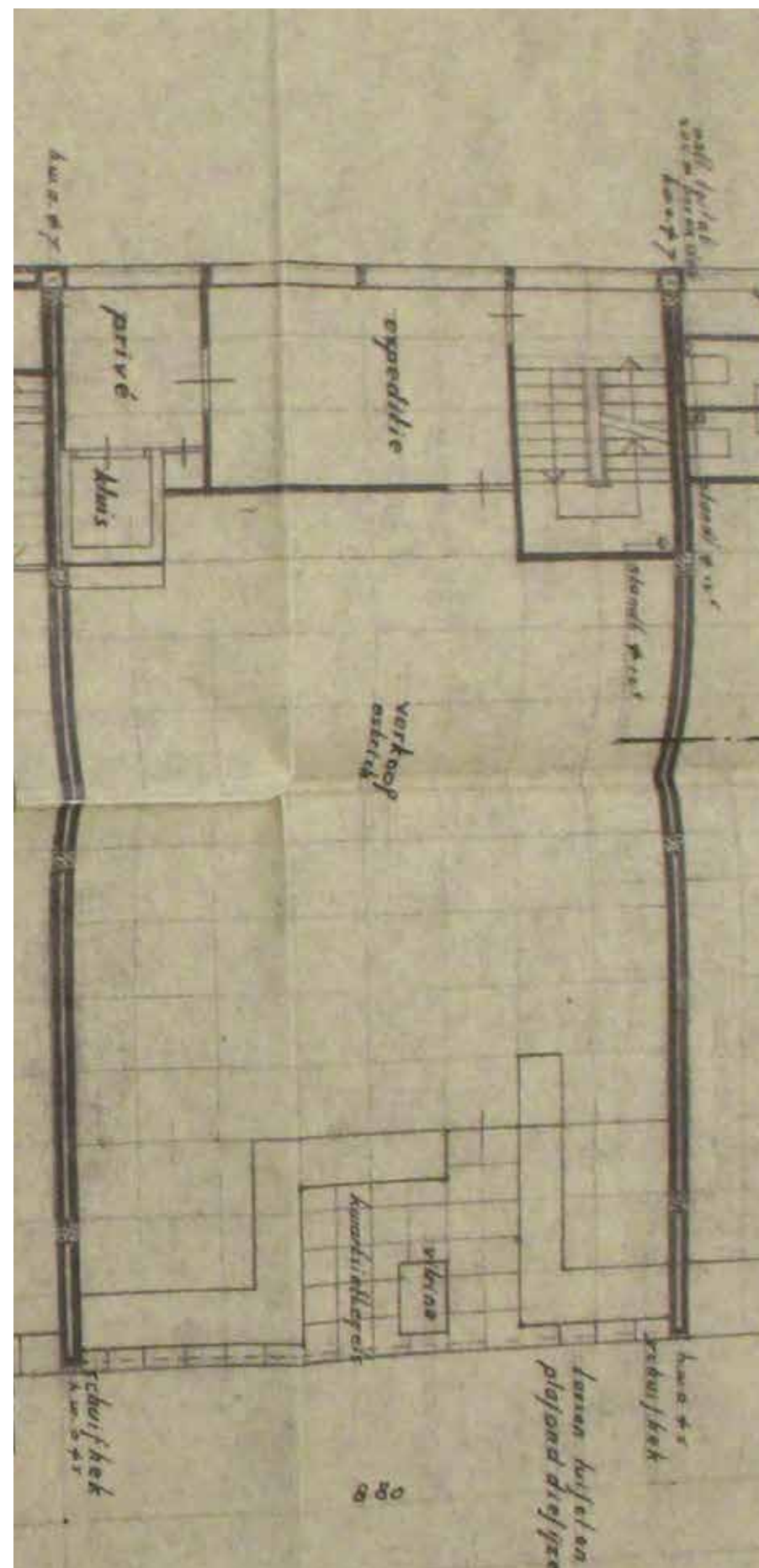
(bron: Archieftekeningen gemeente, 1952)

01 | Inventarisatie gevelaanzichten origineel (1952)

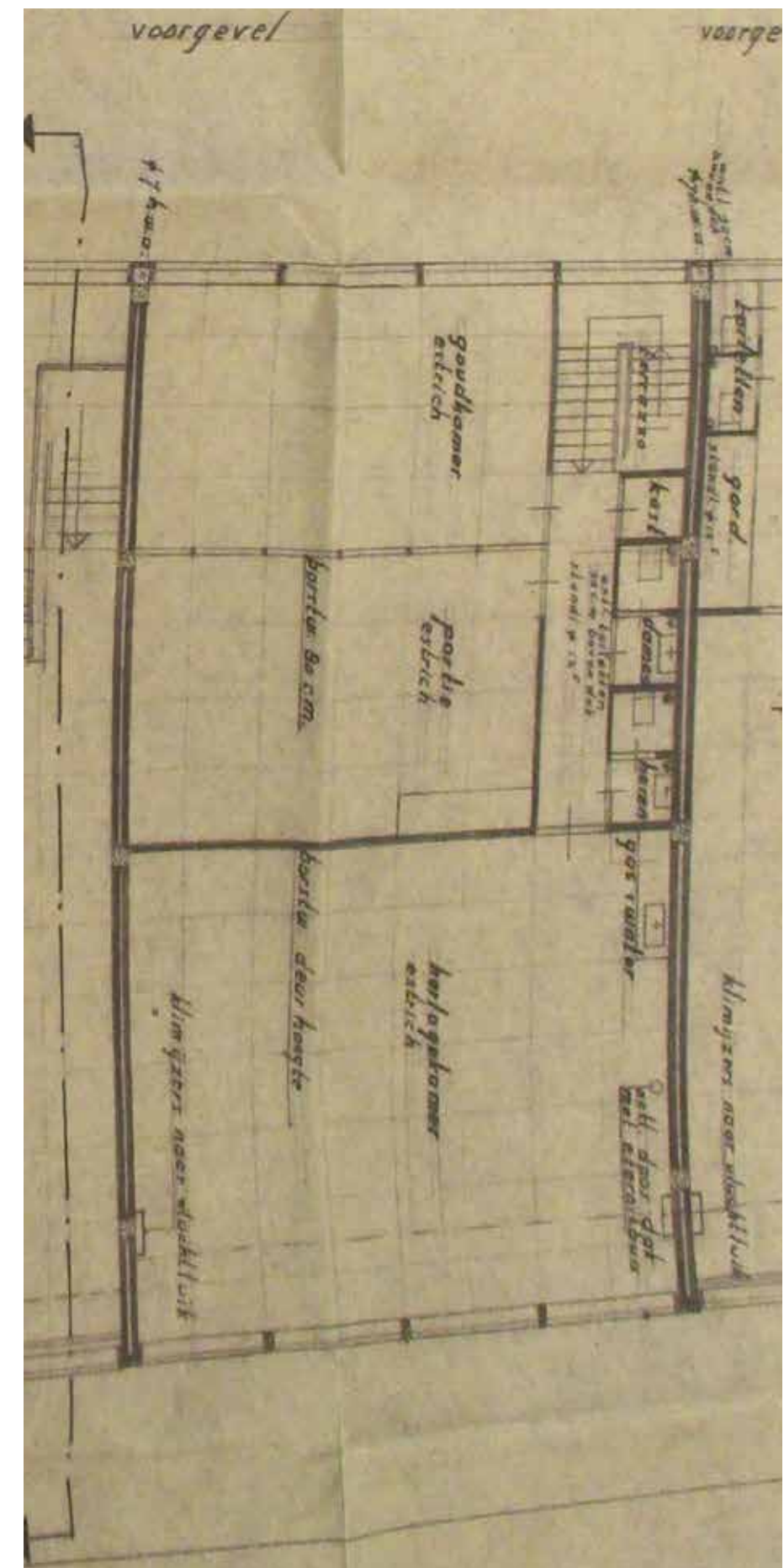

Begane grond

(bron: Archieftekeningen gemeente 1952)

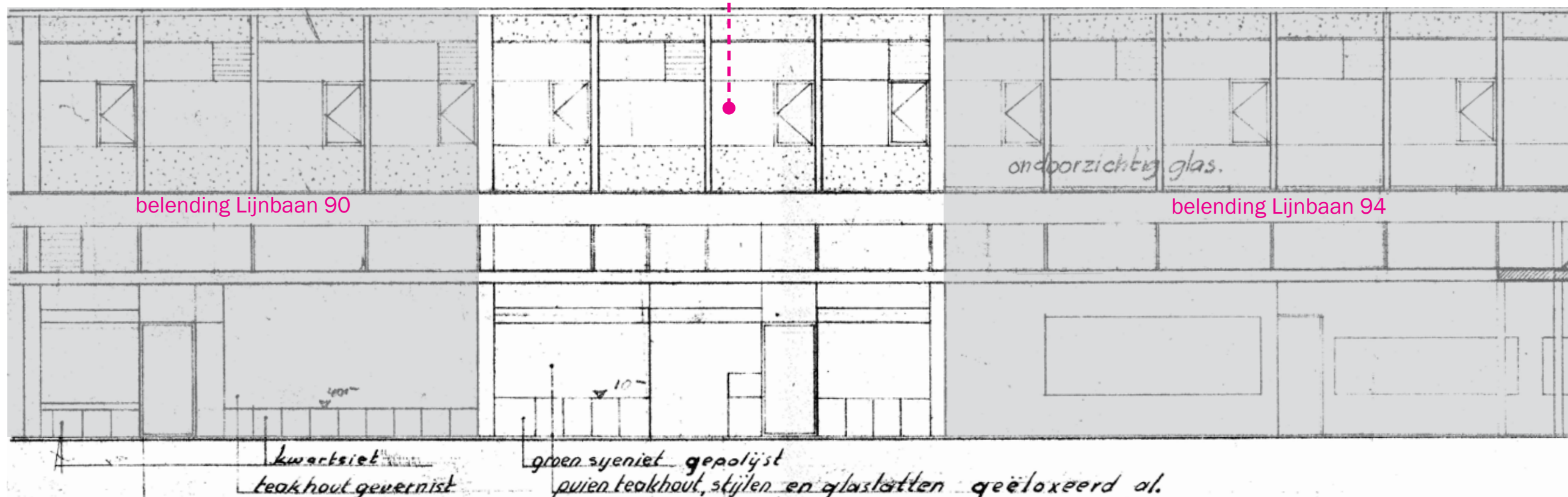

Begane grond

Eerste verdieping

Toont geen verschillen t.o.v. archieftekeningen 1952,
Plastiek komt overeen met archiefbeeld 1966

Vorgevel Lijnbaan

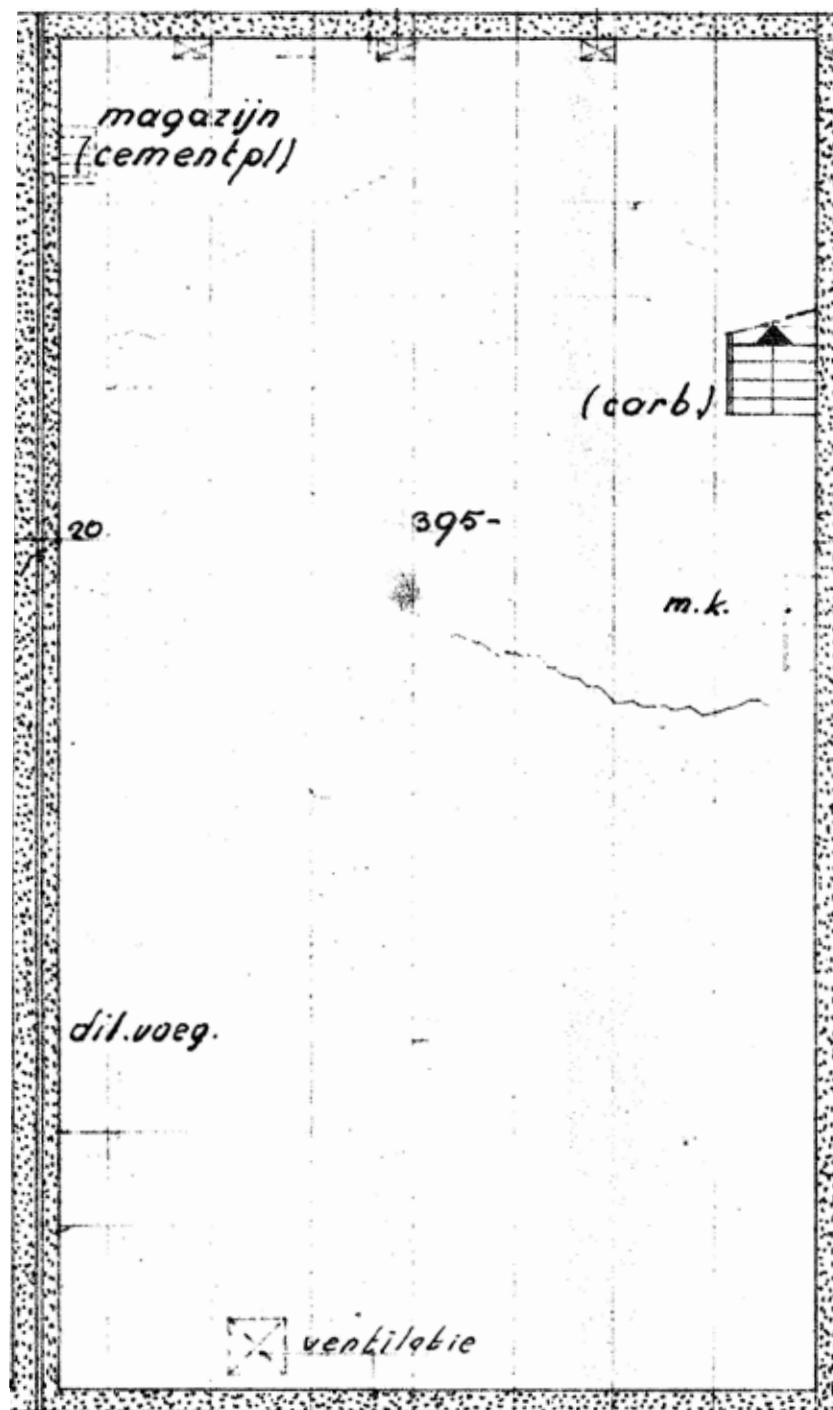
Toont geen verschillen t.o.v. archieftekeningen 1952,
Plastiek komt overeen met huidig gevelbeeld 2018

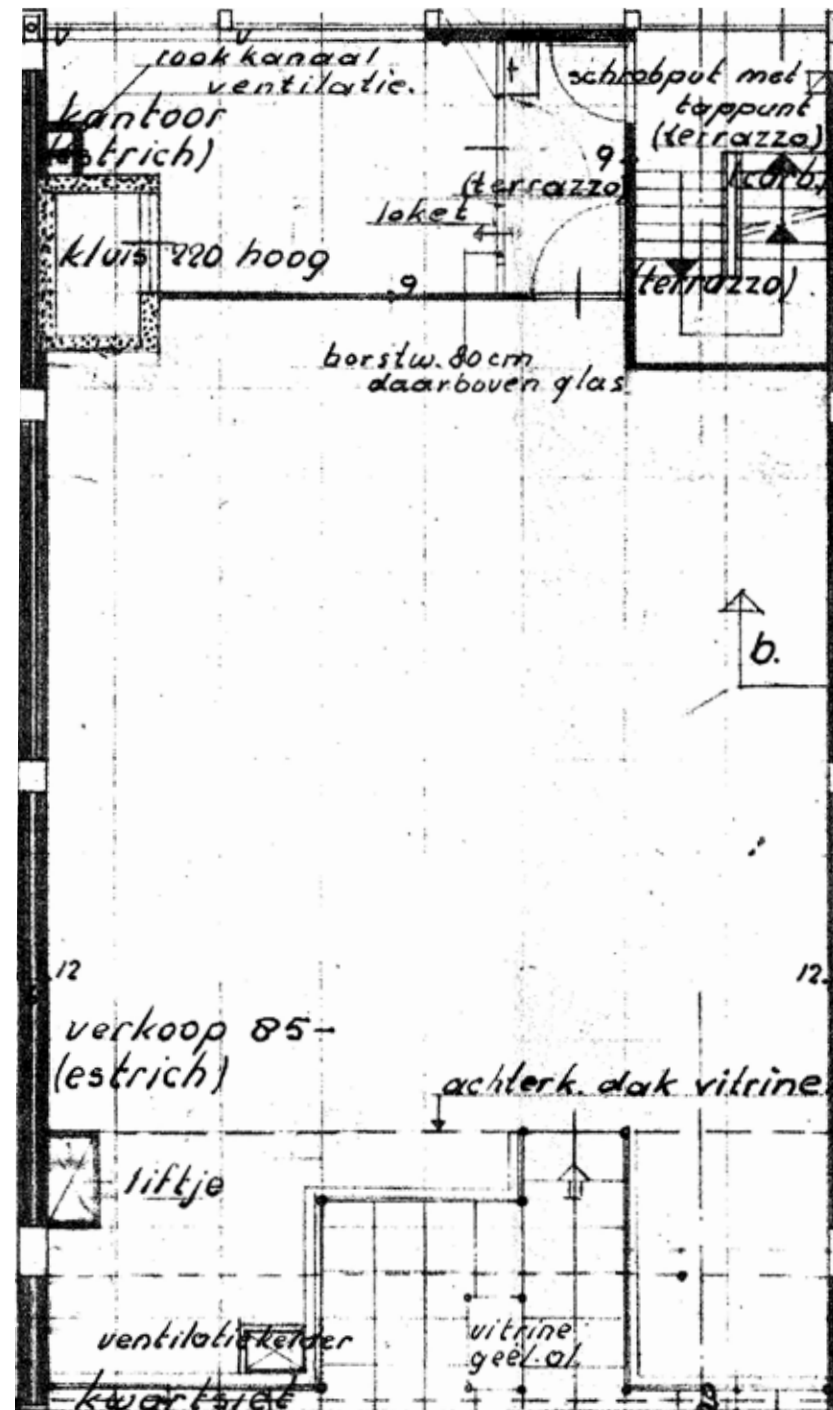
Achtergevel Hennekijnstraat

Lijnbaan 92

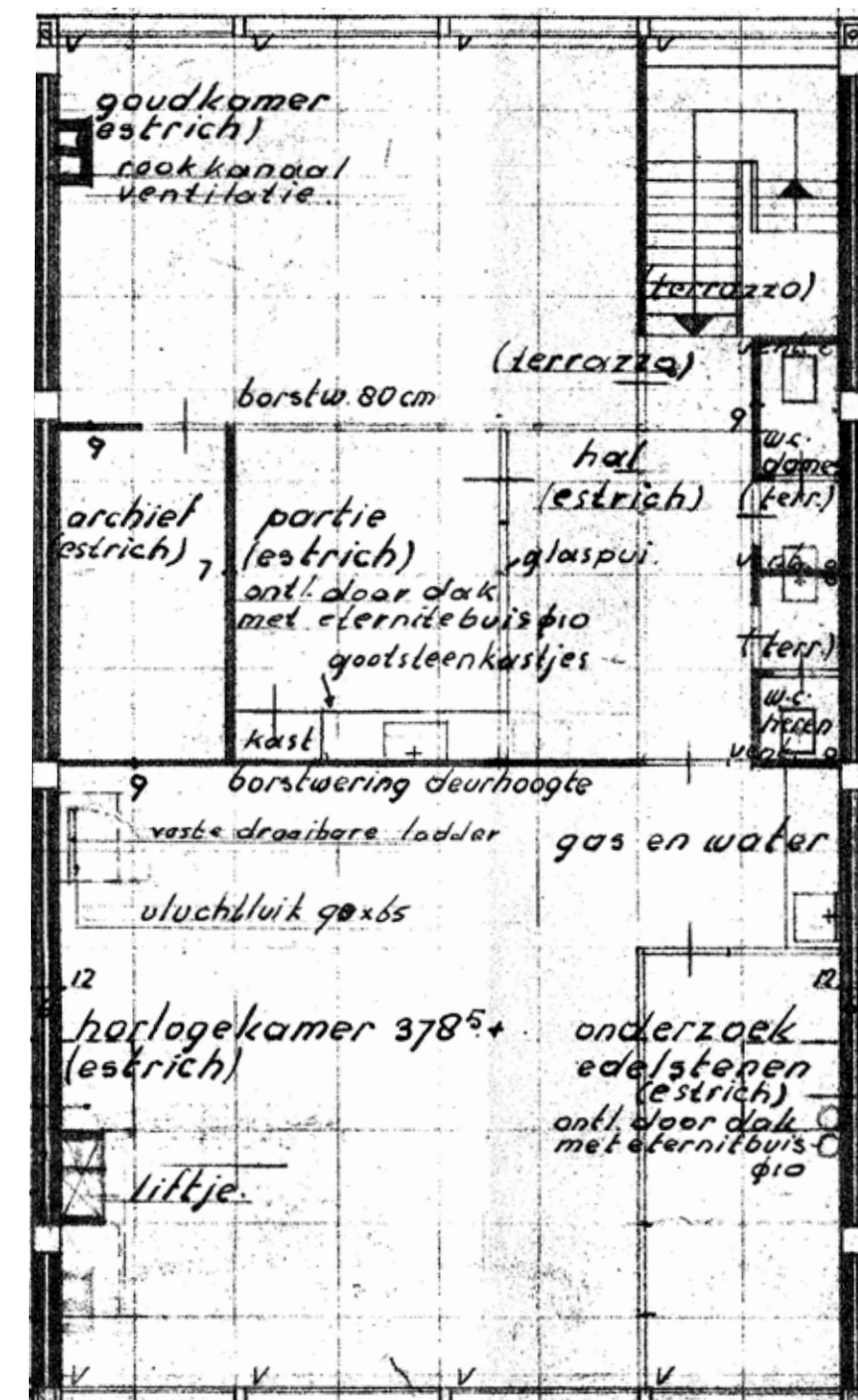
(bron: Archieftekeningen Het Nieuwe Instituut, Rotterdam, 1953)

Plattegrond Kelder

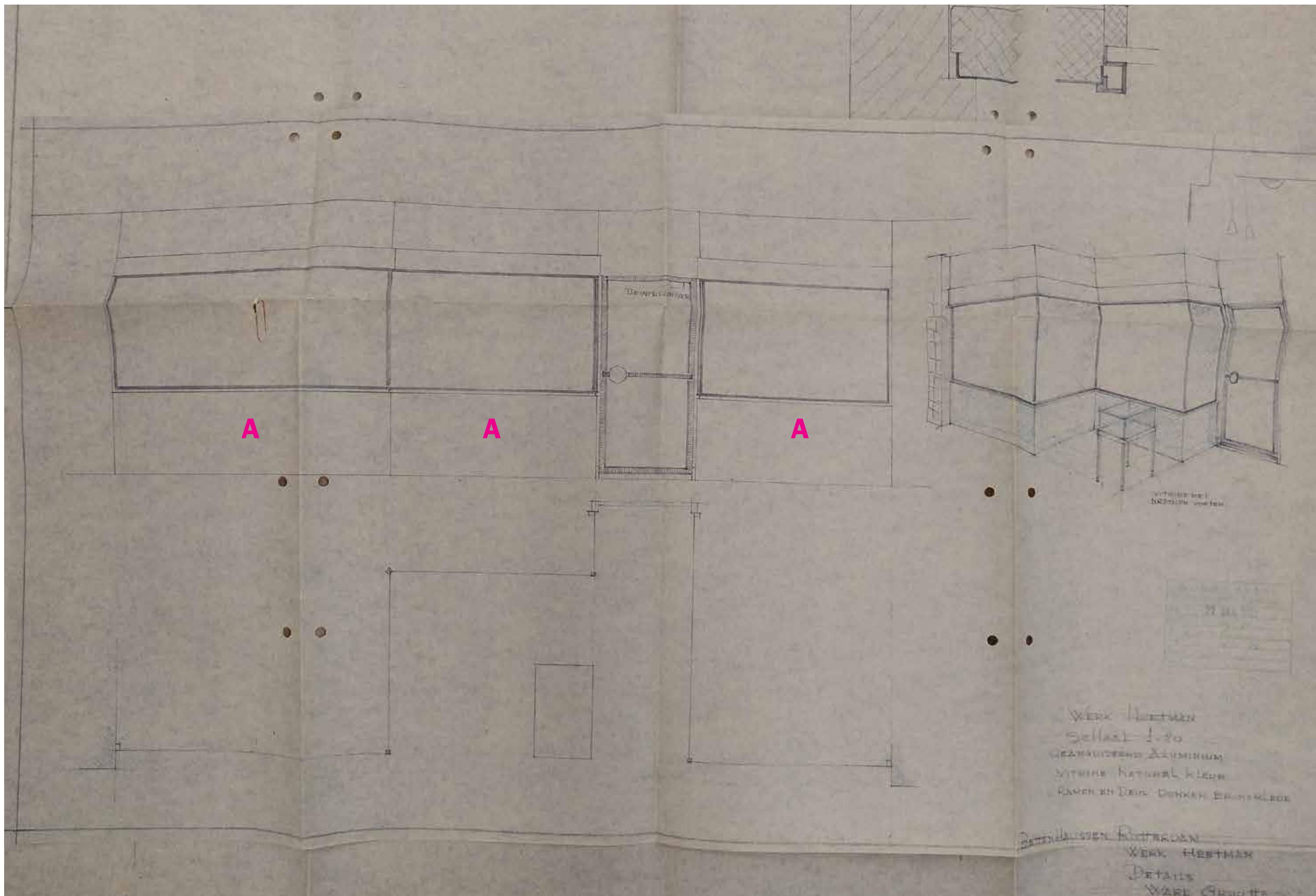

Plattegrond Begane grond

Plattegrond Eerste verdieping

(bron: Archieftekeningen Het Nieuwe Instituut, Rotterdam, 1953)

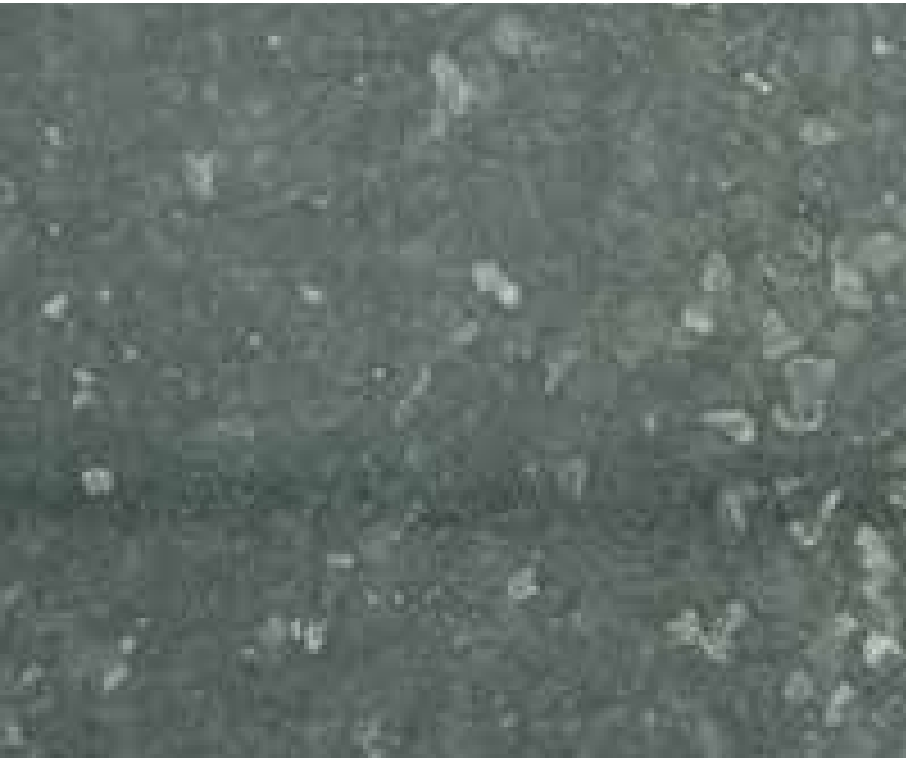

(bron: Archieftekeningen gemeente 1953)

“Het materiaal (aangegeven op voorgaande bladzijde met aanduiding A) is vrijwel zeker een syeniet uit Noorwegen. Dit zijn labrador varianten, met namen als **Verde Labrador Green**, **Emerald Green (pearl)** of **Baltic green**. Deze materialen werden vroeger vaker werd toegepast in exclusieve toepassingen vanwege de kostbare winning in Noorwegen, en de exclusieve uitstraling door de parelmoer achtige insluitingen welke van positie en kleur wijzigen als je er langs loopt.
Dus voor een juwelier zeer geschikt. De oude soorten uit de groeve’s zijn echter niet meer leverbaar, dus een exacte kopie is niet meer mogelijk.

Ik denk dat **Baltic green** nog het meeste overeenkomt, gezien de patronen op de foto.”

Verde Labrador Green

<https://www.wtcb.be/homepage/index.cfm?cat=publications&sub=tv-nit&pag=228&art=5&ni->

De grootkorrelige natuursteen heeft een grijsgroene basiskleur. Wanneer de lichtinvalshoek gewijzigd wordt, veranderen sommige mineralen van kleur en vertonen een lichtere zilverkleurige glans. De compacte steen bevat geen zichtbare poriën.

PTV 844-classificatie: magmatisch gesteente - zuur dieptegesteente - syeniet

Door een optisch effect, gecreëerd door bepaalde mineralen in de steen, vertonen de platen en tegels een bepaalde richting (verschillende kleuren bij verschillende lichtinvallen). Enkel een marmerbewerker (die de tegels zelf zaagt) kan de richting van de betrokken mineralen bepalen en zo een homogeen uitzicht na plaatsing te verkrijgen.

Emerald Green (pearl)

<https://www.stonecontact.com/emerald-green-star-granite/s19636>

De grootkorrelige natuursteen heeft een grijsgroene basiskleur. Wanneer de lichtinvalshoek gewijzigd wordt, veranderen sommige mineralen van kleur en vertonen een lichtere zilverkleurige glans. De compacte steen bevat geen zichtbare poriën.

PTV 844-classificatie: magmatisch gesteente - zuur dieptegesteente - syeniet

Baltic green

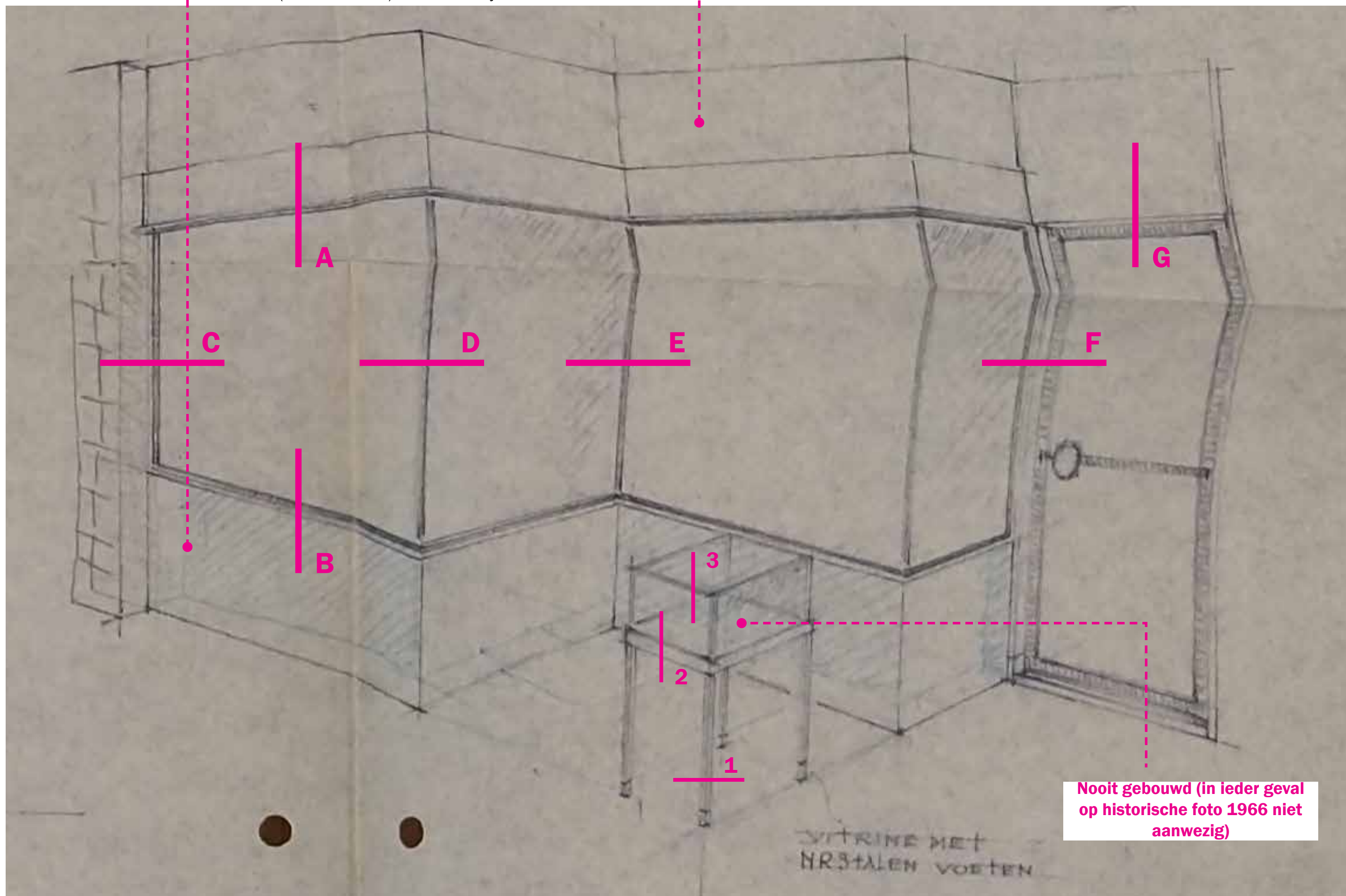
https://igranites.com/baltic_green.html

Quarry location: Finland

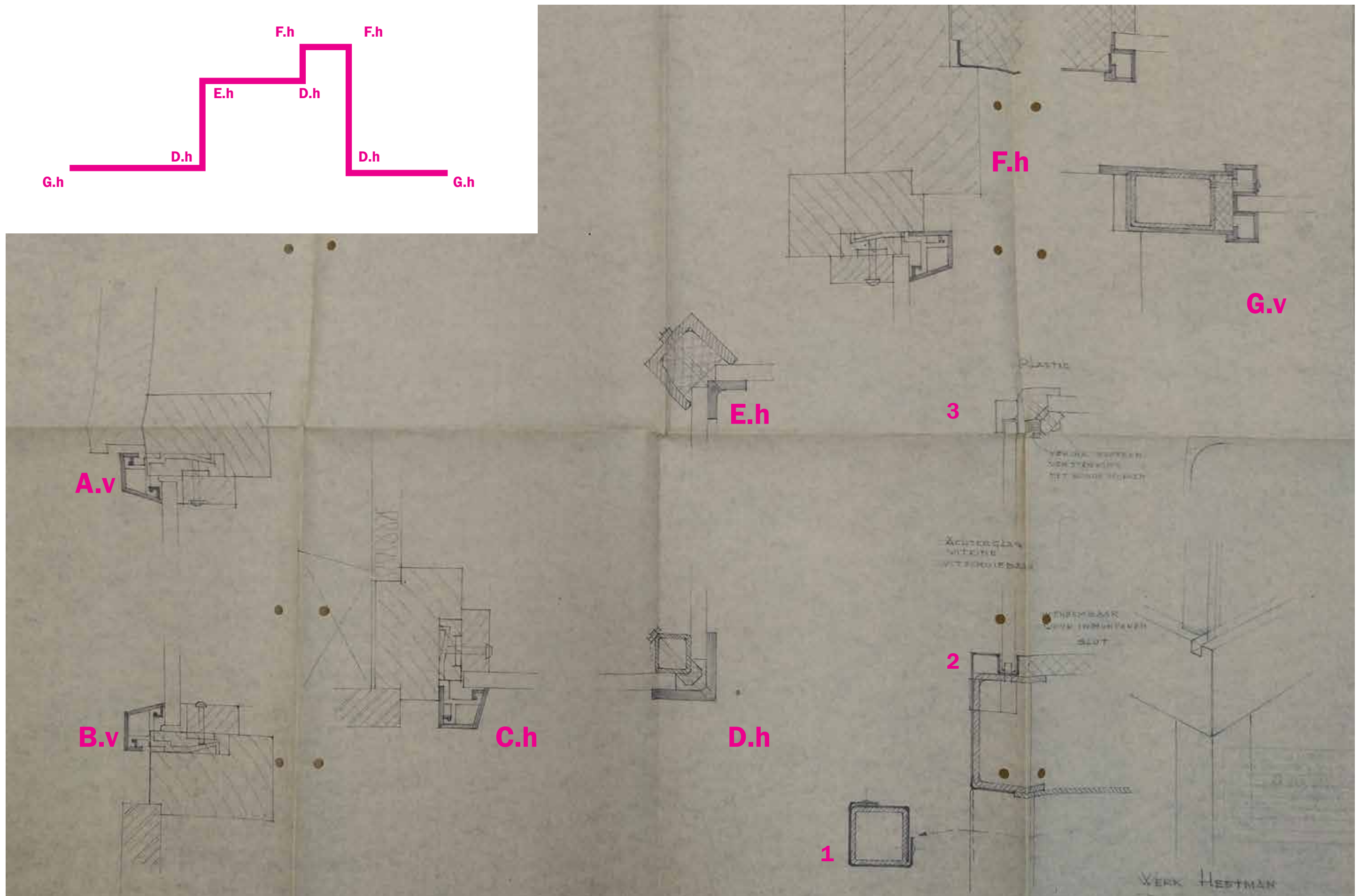
Baltic Green granite is a Commercial name for a green-grey granite (rapakivi) of the Precambrian period with pyroxene. This stone internationally may be nominated as a granite and in the area of application of the European Standard this stone must be nominated as a granite. A small sample of Baltic Green Granite is usually representative not having a wide variation in colour and veining however swatch samples must be approved for large projects to ensure that the blocks are all extracted from the same quarry face for matching purposes. During the polishing process a clear epoxy resin filler may be used to fill any micro fissures or tiny pitting however this does not affect the integrity of the stone, it merely provides an even smoother surface finish. Baltic Green Granite is suitable for both interior and exterior use futhermore is frost resistant and with a constant polish.

Hoogstwaarschijnlijk Noorgweegs natuursteen:
Baltic Green (Labrador variant) bron: J. van Luijk

Koperen beplating kleur groen (Inventarisatie Gieterman & van Dijk)

Voormalig ontwerp nis met vitrine. 1953 - bron: Archieftekeningen Het Nieuwe Instituut, Rotterdam

Voormalig ontwerpdetailering van de nis met vitrine. - 22 jan. 1953 - bron: Archieftekeningen Het Nieuwe Instituut, Rotterdam

02
 30
 0
 36
 99

N.V. Dura 's Aannemers - Maatschappij
 Heemraadssingel 182.
 Rotterdam =

Werk No. 10
 Betmen

ROTTERDAM (N.) 27 April 1953.

Wed. Heren,

Wij bevestigen hiermede van de Wed. Heren Brinkman en van den Broek, architecten, Alhier, opdracht te hebben ontvangen om aan U en voor Uw rekening, t.b.v. bovenvermeld werk, te leveren :

De voorprofielen voor 6 etalageruiten in aluminium zonder bijlevering van de houten ramen voor..f. 925,— JW
 Een geheel aluminium deur met buisstalen kern, incl. hang- en sluitwerk, deurdranger, duwschijf en handgreep voor..f. 920,— JW
 Een vitrinekastje op poten met houten bodem, aan de onderzijde afgedekt met plaatijzer.
 De vitrine geheel uitgevoerd in naturelkleur geanodiseerd aluminium met inwendige ijzerconstructie
 De poten met niet roestend stalen voeten en het glas met plastic sponningen, incl. bijlevering van het spiegelglas.
 Aan de achterzijde een uitschuifbare ruit met slot voor..f. 1028,—
 Totaal voor..f. 2873,—
 gebaseerd op de thans geldende lonen en materialenprijzen.

LEVERING : franco werk met 1 monteur, als hulp bij het plaatsen door U als aannemer, zonder hak- en breekwerk, alsmede zonder bijlevering van aanvullend materiaal.
 BETALING : met 10% korting voor U als aannemer ingerekend, z.o.z.

Wij zeggen U voor deze opdracht hartelijk dank en geven U de verzekering, dat wij voor een correcte uitvoering zullen zorgdragen.

Voor een goede gang van zaken zullen wij het ten eerste op prijs stellen, indien U bijgaande copie-opdrachtbevestiging, door U voor accoord getekend, aan ons wilt retourneren.

U voor de te nemen moeite bij voorbaat dankend, te kent, onder beleefde voortdurende aanbeveling,

800
 6886
 ergweg

Den Wed. Heer van Gool
 Architect-medewerker van het architectenbureau van den Broek & Bakema
 p/a Bouwwerk "Winkeloentrum"
 Aert van Nesstraat
 Rotterdam.

Bouwbureau
 Ontv. 22 JAN. 1953
 Beantw.
 Betr. 90%
 No. 201
 Gez.
 Terug aan:

ROTTERDAM (N.) 21 Januari 1953.

Wed. Heer,

Naar aanleiding van het aangenaam onderhoud met onze vertegenwoordiger, de Heer E.B. van Loenen, hebben wij het genoegen U, volgens de van U ontvangen- en ingesloten tekeningen, te offeren het leveren van :

De voorprofielen voor 6 etalageruiten in aluminium, zonder bijlevering van de houten ramen voor .. f. 925,—
 Het aan de buitenzijde met aluminium bekleden van een houten deur, incl. hout-hang- en sluitwerk, deurdranger, duwschijf en handgreep voor. . f. 658,—
 of
 Een geheel aluminium deur met buisstalen kern-incl. hang- en sluitwerk, deurdranger, duwschijf en handgreep voor .. f. 920,—
 Een vitrinekastje op poten met houten bodem, aan de onderzijde afgedekt met plaatijzer.
 De vitrine geheel uitgevoerd in naturelkleur geanodiseerd aluminium met inwendige ijzerconstructie.
 De poten met niet roestend stalen voeten en het glas met plastic sponningen, excl. glas.
 Aan de achterzijde een uitschuifbare ruit voor .. f. 930,—
 Bijlevering van het spiegelglas voor deze vitrine, extra f. 98,—
 gebaseerd op de thans geldende lonen en materialenprijzen.

LEVERING : franco werk met 1 monteur, als hulp bij het plaatsen door de aannemer, zonder hak- en breekwerk, alsmede zonder bijlevering van aanvullend materiaal.
 Het aluminium, waar niet anders beschreven, geanodiseerd in kleur.
 BETALING : met 10% korting voor de aannemer ingerekend, z.o.z.

1896
 Ons voor Uw gewaardeerde opdracht belooft aanbevelend, tekent,
 eningen in duplo. Hoogachtend,
 EN BETALINGSVORWAARDEN

bron: Gemeentelijk archief Het Nieuwe Instituut, Rotterdam - 1953

Koraal wordt door koraaldiertjes gevormd met kalk die ze opnemen uit het zeewater. De bekende rode bloedkoralen worden in de Middellandse Zee opgevisht door een verzwaarde balk over de zeebodem te slepen. De koraaltakken breken af en raken verward in stukken vast aan de balk. Dikke takken worden verslepen tot kralen en ringstenen; dünnere alleen gepolijst.

Agaat, een ondoorzichtige, geëlaagde kwartssoort, die veel wordt gebruikt voor aebakken, presse-papiers, laktempels en natuurlijk als siersteen. De agaatbewerking is de voorname bezigheid van de inwoners van Idar-Oberstein, een dorpje in Duitsland. Tot 1900 werd bij dit dorp zeer veel agaat gevonden. Toen de vindplaats was uitgeput, sleept men er Braziliaanse agaten, die naar Duitsland werden vervoerd in ongelooide koelhuizen. Een dergelijke „Steinback“ staat onder deze vitrine.

Spelingen der natuur. Tumbled Stones van Mexicaanse oog-agaat, waarin met enige fantasie een dierekop te zien is.

Radio-actieve mineralen. Waardevolle grondstoffen voor de kernenergie. Enkele manieren om radio-activiteit te constateren zijn: de fotografische methode, de scintillatiemethode en het gebruik van de geigerteller. De foto in deze vitrine werd gemaakt door een stukje Uranium 50 uur in het donker op een onbelichte film te leggen. De radio-actieve straling heeft op de film een lichtvlek gemaakt.

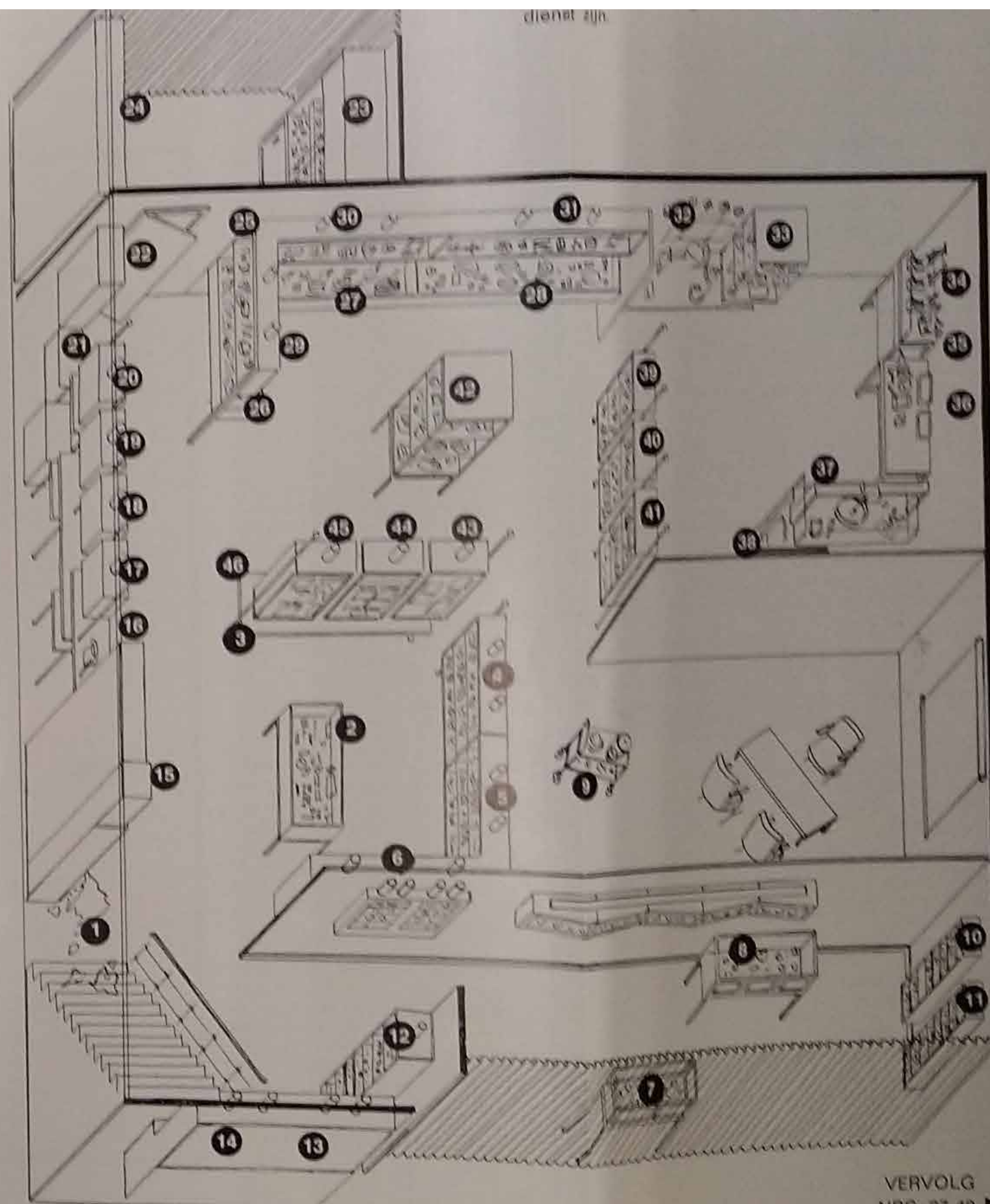
Fluorescentie. Een ware sprookjeswereld van geheimzinnig gloeiende mineralen onder ultra-violet licht. Let u eens op de prachtige stukken fluoriet waaraan dit fascinerende verschijnsel zijn naam ontleent.

Fossielen. Zeer fraaie voorhistorische vissen waarvan u de graat en zelfs de schubben nog kunt onderscheiden. Verder een goed geconserveerde zeelelie en losse segmenten van fossiele zeesterren. Haale- en roggetanden uit het Zwin, ammonieten, fossiele oesters, koralen en schelpdieren.

Reportage over het kweken van cultivé parels. De kunstmatige opwekking van de oesters tot het voortbrengen van parels werd tussen 1890 en 1913 ontwikkeld door de Japanner Koshiki Mikimoto. Cultivé parels zijn op het oog niet te onderscheiden van echte natuurlijke parels, omdat ze beide in een oester zijn gevormd.

Kwarts. Vrijwel alle variëteiten van het mineraal kwarts zijn in deze vitrine bijeengebracht. Het heldere bergkristal, de violette amethyst, de gele citrien, de bruine rookkwarts en ondoorzichtige variëteiten zonder uitwendige kristalvorm: jaspis, vuursteen, silix, tijgeroog, chalcedoon, rozenkwarts, chrysopraas, verkiezeld hout etc. Hier liggen ook enige opalen uit Australië en Mexico met een prachtig kleurenspel.

VERVOLG
NBS 27.40

bron: Archieftekeningen Het Nieuwe Instituut, Rotterdam

DIAMANTSLIJPERIJ

In 11 fasen is hier het slijpproces van een brillant weergegeven. Aan deze wand hangen ook draadmodellen van diverse moderne en klassieke slijpvormen.

33. **Diamantcertificaat.** Elke brillant wordt met de modernste apparatuur door ons getest op kleur, zuiverheid, slijpproporties, afwerking, gewicht en fluorescentie. Bij aankoop ontvangt u deze gegevens in een volledig beschrijvend certificaat met diagrammen en micro-foto's. Een unieke service die u volledige zekerheid verstrekt omtrent de waarde van uw steen.

34. **Diamantzaagmachines.** Hier wordt de top van een diamantkristal afgezaagd om de platte bovenkant van een brillant te maken. In deze machine zit een uiterst dun fosforbronzen zaagje dat herhaaldelijk wordt geïmpregneerd met diamantpoeder. Het duurt ca. 8 uur voor een diamant van 1 karaat is doorgezaagd, terwijl de machine toch rond 6000 toeren per minuut maakt!

35. **Boormachine.** Met dit instrumentje boort men een gaatje in een industriediamant. De diamant wordt dan gebruikt als treksteen voor zeer dunne draaden. Het nog dunne boortje dankt zijn stabiliteit aan de snelheid waarmee het rondraait. (Niettemin kan het wel een week duren voor de ongeloflijk harde diamant doorboord is!)

36. **Brijmachine.** Na het zagen wordt het nu vierkante diamantkristal rondgedraaid op deze machine met een andere diamant. Dit noemt men het „anijden“. De diamant krijgt hier ruw zijn uiteindelijke vorm. Het afval wordt opgevangen, fijngestampt en gebruikt voor de zaagmachines en de slijpschijf.

37. **Slijpmolen.** De belangrijkste fase van het slijpproces vindt hier plaats. De diamantslijper brengt met behulp van slijptangen en doppen de facetten aan op de steen. De slijpschijf is van gietijzer, geprepareerd met diamantpoeder en olijfolie. Meetinstrumenten worden bij dit uiterst precieze werk niet gebruikt. Een loep met 10-voudige vergroting is het enige optische hulpmiddel. De perfecte vorm van de diamant komt tot stand dank zij de vaste hand en het scherpe oog van de ervaren diamantslijper.

38. **Kloofblok.** Voordat de zaagmachines waren uitgevonden, werden de diamanten met de hand gekloofd. De kloof maakt met een klein, scherp diamantje een groefje in de diamant die op het kloofstak gekit is. Het stuk wordt daarna in een gat geplaatst en een stalen kloofmes wordt in de groef gezet onder de juiste hoek. Door een tik met de kloofhaber splitst de diamant. Een klein foutje bij deze behandeling kan tot gevolg hebben, dat een kostbare diamant totaal verbrijzeld wordt. Deze zeer spectaculaire methode wordt vrijwel niet meer toegepast.

39. **Het gewicht van diamant en andere edelstenen wordt uitgedrukt in metrieke karaten.** 1 Karaat is slechts 200 milligram en wordt nog weer onderverdeeld in 100 puntjes. De naam karaat is afgeleid van „Kharrub“, het Arabische woord voor de Johannesbroodboom, waarvan de zaadpitjes vroeger als gewicht werden gebruikt. Deze zaadjes hadden een gewicht van ca. 200 milligram. In deze vitrine ziet u verder diamanten in moderne en klassieke slijpvormen, alsmede stukken „Blauwe aarde“ en „Gele aarde“ uit Zuid-Afrika, het moedergesteente van diamant.

40. **Beroemde diamanten.** Uit bergkristal geslepen replica van diamanten die door hun bijzondere afmetingen of hun geschiedenis wereldberoemd zijn geworden. De grootste diamant die ooit gevonden werd is de **Cullinan**. Deze steen woog in ruwe staat 3024,75 karaat, wat neerkomt op ca. 605 gram. De Cullinan werd gevonden op 25 januari 1905 in de Premier-mine in Zuid-Afrika. Hij werd in Amsterdam gekloofd en verslepen tot 4 zeer grote stenen, 7 stenen van middelmatige grootte en 96 kleinere brillanten. Deze stenen wogen bij elkaar 1064 karaat, slechts 34 % van het oorspronkelijke gewicht. Zoals u ziet, bestaan er ook gekleurde diamanten, waarvan de Hope wel de bekendste of beruchtste is. Gekleurde diamanten zijn zeer zeldzaam en hebben een onschatbare waarde.

Tenslotte vestigen wij nog uw aandacht op de grote stukken op de vloer van de Schatkamer. Vooral het grote **fantoomkwartskristal** uit Brazilië en het stuk **versteende boomstam** uit Patagonië zijn zeer interessant.

★ Voor groepen van scholen en verenigingen kan na afspraak een rondleiding met demonstraties worden georganiseerd.

heet

27. **Goudnuggets.** Kleine blaadjes rivieroud en goud in kwarts, gedegen zilver en zilverertsen. Daarnaast uitbundig gekleurde koperverbindingen en interessante, ijzerhoudende mineralen, b.v. magnetiet = natuurlijke magneet.

28. **Aluminiumhoudende edelstenen en mineralen,** zoals korund (waarvan robijn en saffier variëteiten zijn), topaas, spinel, kyaniet, apatiet, veldspaat en diverse mica-soorten. Let u eens op het 2-kleurige amazoniet-kristal (groen-wit). Dit komt maar zelden voor en deze amazoniet wordt „harlequino“ genoemd.

29. **Edelstenen en mineralen die wij verkopen.**

32. **Diamantslijperij.** Op de aangegeven tijden kunt u hier het boeiende proces van de diamantbewerking volgen en met eigen ogen zien hoe een ruw, onoorlogisch diamantkristalletje wordt omgetoverd tot een vonkende brillant. Een volledige beschrijving van de diamantslijperij vindt u hiernaast.

41. De meeste edelstenen en mineralen worden gevonden in een natuurlijke, regelmatig vorm: het **kristal**. De kristalvormen zijn verdeeld in de kristalsystemen, waarvan u de voornaamste zes hier ziet. Een andere kenmerkende eigenschap van edelstenen en mineralen is de **hardheid**. De ene steen is harder dan de andere en men kan mineralen b.v. determineren door ze te krassen met stenen van een bekende hardheid. Talk is het zachtste mineraal, diamant verreweg het hardste.

42. Uit deze vitrine wordt eveneens verkocht. Ziet u hoe decoratief een mooie kristalgroep is?

43. **Mineralen uit onze privé collectie.** Bijzonder fraaie amethystgeode uit Uruguay. Een druk op het knopje en u ziet de schitterende kristalletjes binnenin deze ruwe steenklomp.

44. Kijkt u eens naar het merkwaardige stuk kalksinter, waarin losse rondgesleten „holteparels“ liggen. Ook de **worstijnrozen** horen bij de interessantste specimen van onze verzameling.

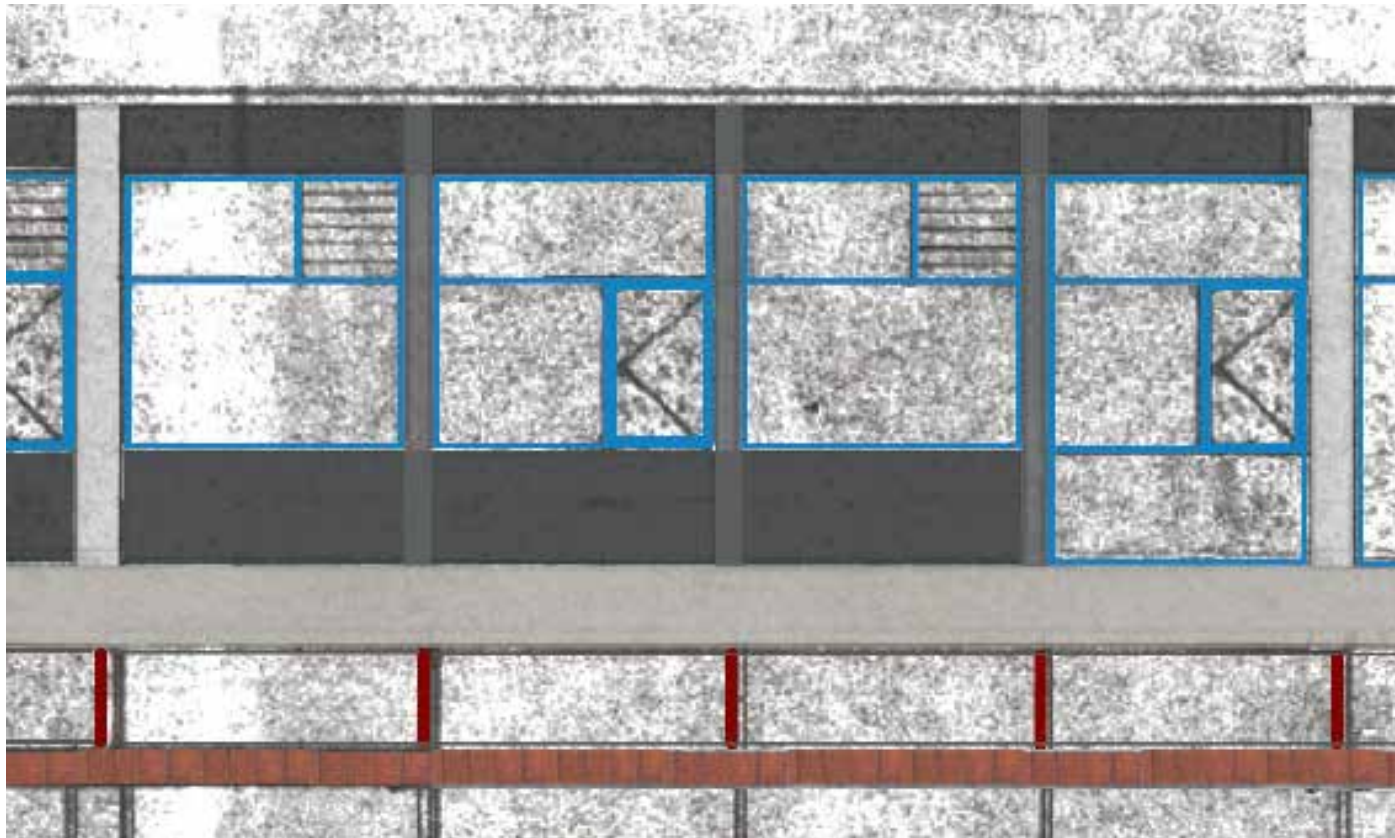
45. Een nefrietien **vuistbijl** uit Nieuw-Zeeland. De inboorlingen daar vervaardigen en gebruiken deze stenen gereedschappen nog steeds. De Chinezen maken van nefriet iets heel anders zoals u ziet. Het zeldzaamste stuk in deze vitrine is het lichtblauw fluorescerende **benitoiet** uit Californië.

46. Naast de enorme amethysten asbak vindt u hier een sange-slepen agaatklomp met vloeistofinsluitaai. Verder een groot kwartskristal met duidelijk zichtbare gasbellen in vloeistof (waarschijnlijk koolzuur). Deze vloeistof is miljoenen jaren geleden tijdens de kristallisatie van het kristal ingesloten.

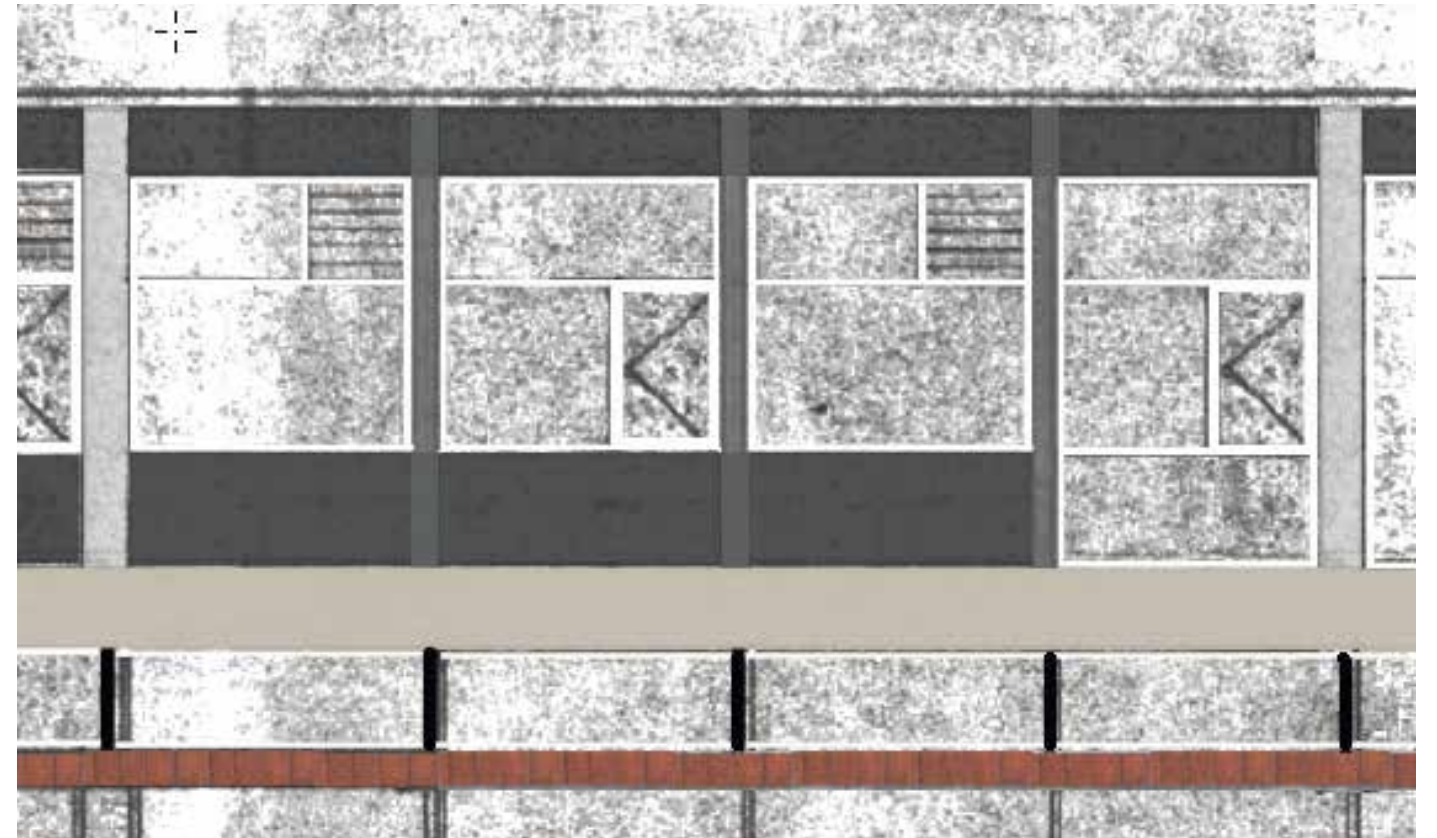
02 | WIJZIGINGEN

Bouwkundige wijzigingen t.o.v. Historisch ontwerp 1953

1953
Originele kleurstaat

1955
Kleurstaatwijziging

Kleurstaatwijziging zorgt voor een rustiger beeld dat minder concurreert met reclame de vele reclame uitingen van de winkeliers. De blauwe kozijnen worden vervangen door minder aanwezig gebroken wit en de rode ophangijzers worden zwart.

Achtergevel kozijnen werden eveneens gebroken wit geschilderd.

bron: Kleurhistorisch onderzoek door Lisette Kappers (feb. 2015)

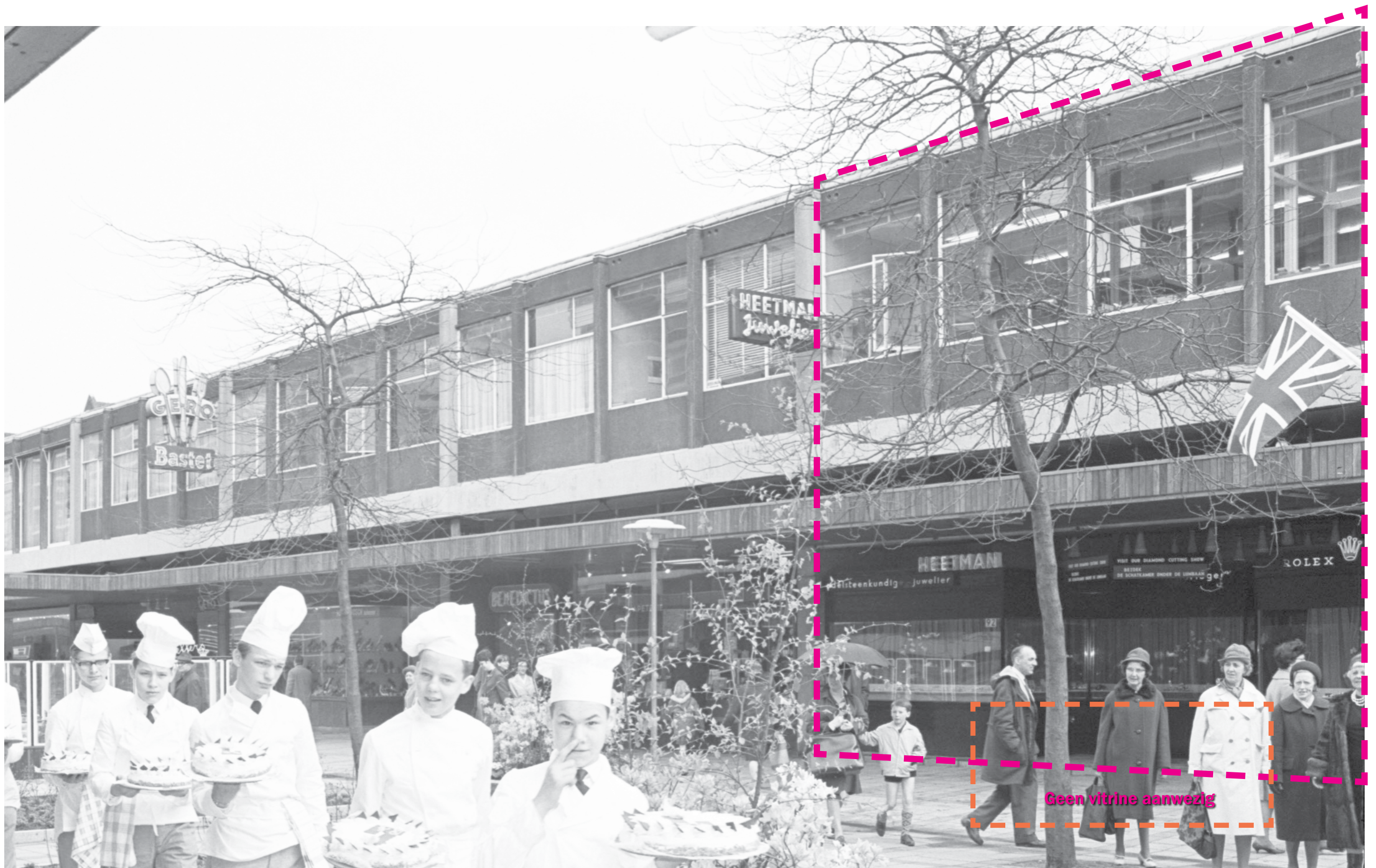
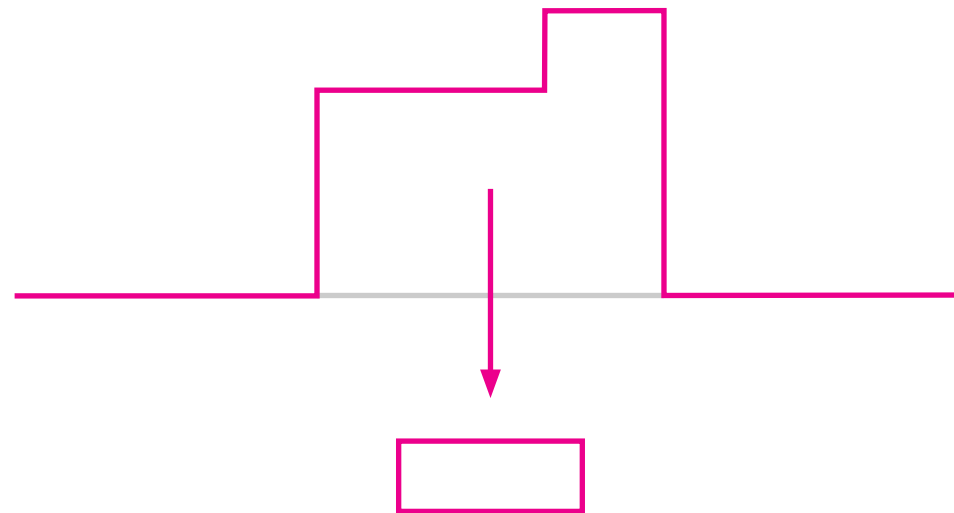
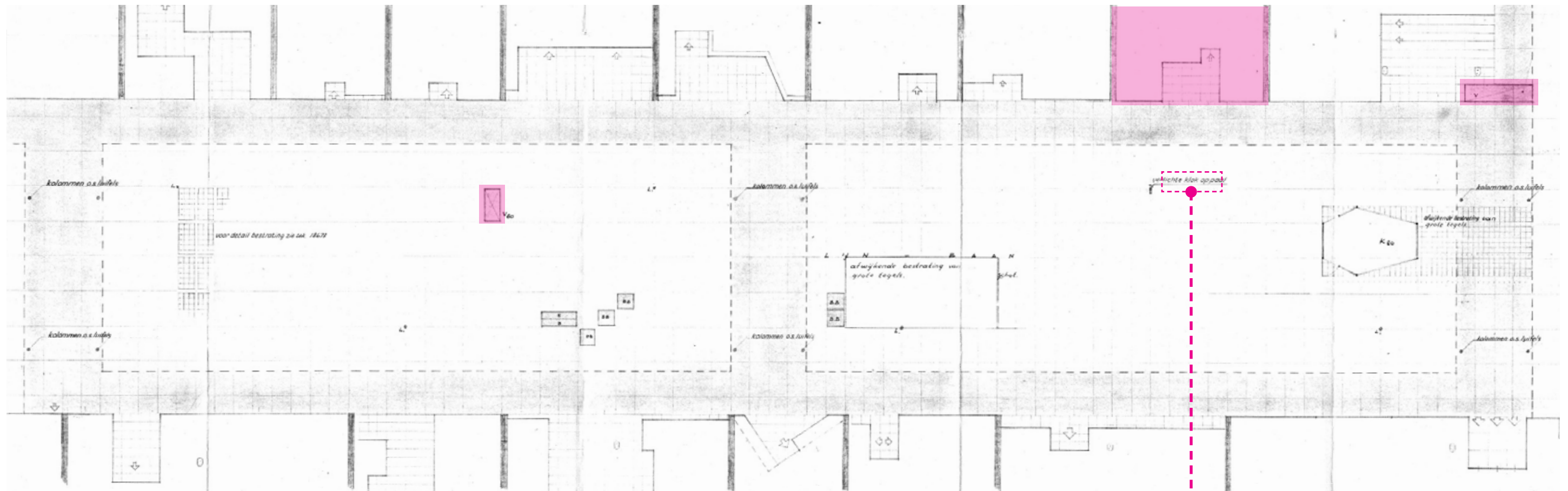

Foto 8 april 1966 (exact). Herkenbaarheid nis begane grond met simpelere materialisatie. Voorliggende vitrine nog niet aanwezig. Originele stalen kozijnen 1e verd. (nieuwe kleurstaat 1955) Houten luifels.

Lijnbaan 92

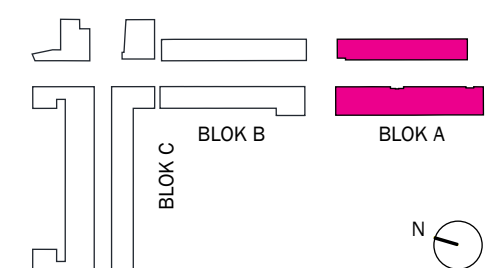

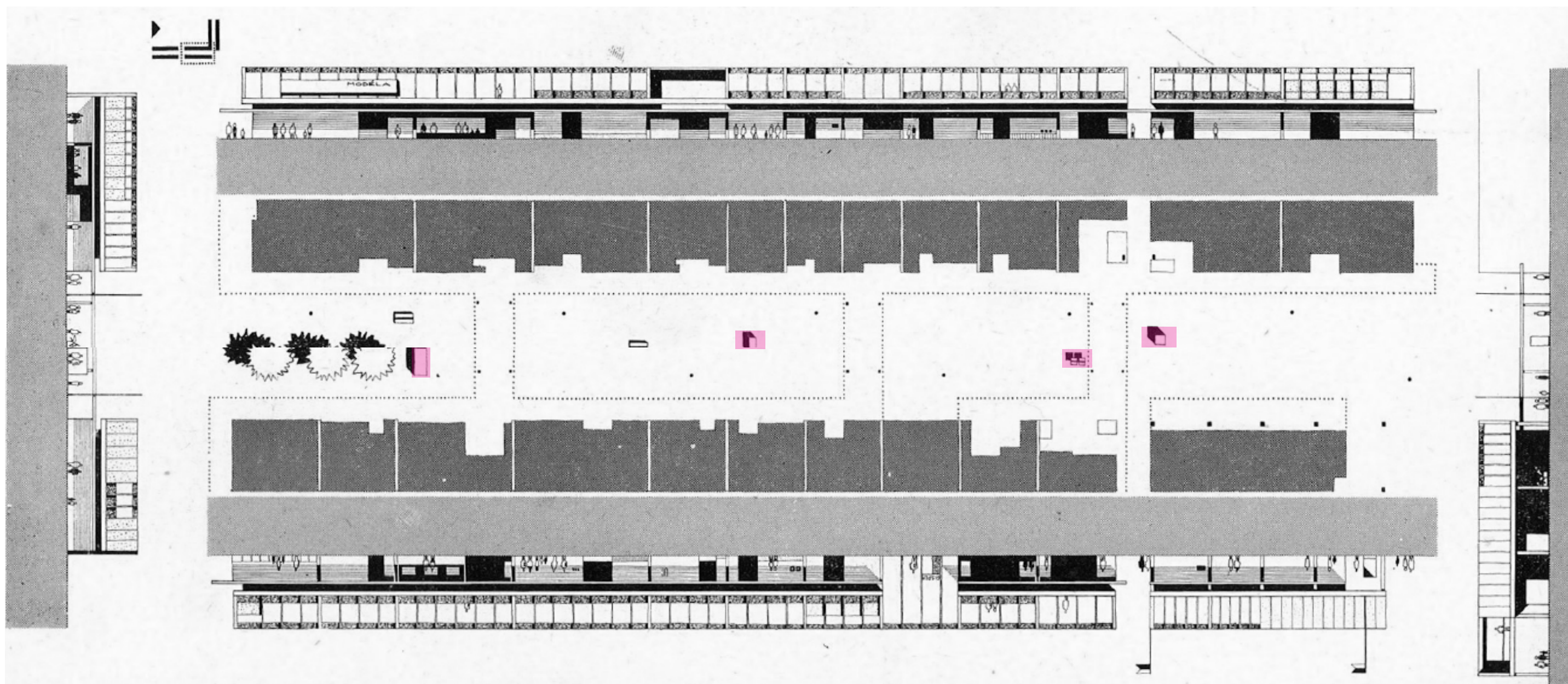
Aanduiding vitrinekasten op Lijnbaan Blok A, 1953 (tekening nr. 19672)

Vitrine Heetman nog niet aanwezig in 1953

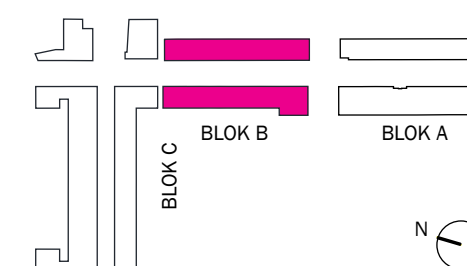
Bron: Cultuurhistorische analyse en waardestelling Steenhuis Meurs, 2011

02 | Wijzigingen | Inventarisatie van voormalige vitrines Blok A

BLOK C

Bron: Cultuurhistorische analyse en waardestelling Steenhuis Meurs, 2011. p.11

02 | Wijzigingen | Inventarisatie van voormalige vitrines Blok B

Vitrine zomer 2019

Enkele eilandetalages (ca. 1960)

Vitrineoktober 2019

- Geanodiseerd aluminium (zwart)
- Houten verlichtingsbak, hardhouten latten met 10 gaten t.b.v. spotlights
- Enige overgebleven eilandetalage sinds aanbouw 1970

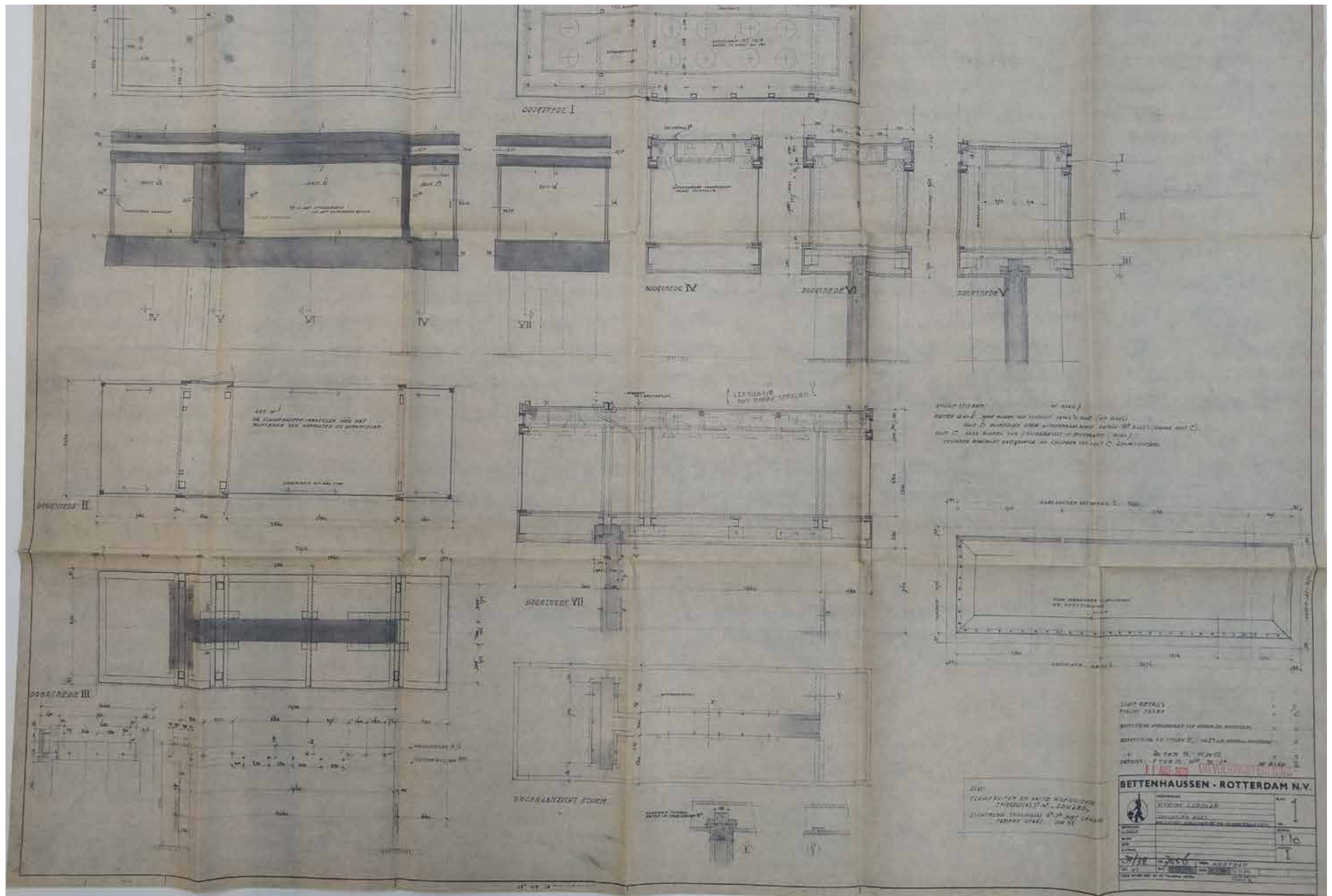
Continuïteit van buiten naar binnen

Een van de speerpunten van het ontwerp van bureau Van den Broek & Bakema was een sterke verwevenheid tussen de winkels en de openbare ruimte: het concept van de Lijnbaan als een interieur in de stad. Dit logisch doordringen van binnen- en buitenruimte werd benadrukt door eilandetalages:

- de winkels waren op straat aanwezig in de vorm van eilandetalages (nog bestaande eilandetalage aanwezig voor Juwelier Heetman)

Bron: Cultuurhistorische analyse en waardestelling Steenhuis Meurs, 2011

02 | Wijzigingen | Toevoegen van eilandetalage 1970

BREEVAARTSTRAAT 21
 ROTTERDAM - 8
 TELEFOON 150622
 INDUSTRIEPARK 5
 NIEUWBOON
 TELEFOON 1362

CONSTRUCTIES IN ALUMINIUM EN BRONS, STAAL EN ROESTVRIJSTAAL

Fa. G.J. Heetman Juweliers,
 Lijnbaan 92,
Rotterdam.-

FACTUUR voor:
 Nr. 248
 ROTTERDAM, 23 oktober 1970

Betr.: Vitrine-Arch.bureau Broek en Bakema, Rotterdam.

Het leveren en plaatsen van zwarte decoratief geanodiseerde aluminium vitrine, e.e.a. volgens onze aanbiedingen d.d. 10 maart en 29 april 1970 voor de prijs van

	f	11.956,--
--	---	-----------

Meerwerk:
 Een houten verlichtingsbak met 10 ronde gaten voor niet tot onze levering behorende armaturen NT 32E, hardhouten latten voor bevestiging van spotlights en voor oplegging van de Skinplate afdek en uitneembare Skinplate stroken ter afdekking van de T.L.X-armaturen, e.e.a. volgens onze aanbieding d.d. 12-8-'70 voor de totaalprijs van

-	1.146,--
f	13.102,--
-	3.586,80
f	9.515,20
-	1.141,82
f	10.657,02

Af: Aan termijnen reeds voldaan 30% van f 11.956.--

12% B.T.W.

bron: Gemeentelijk archief Het Nieuwe Instituut, Rotterdam

VERENIGING „WINKELPROMENADE LIJNBAAN“
 SECRETARIAAT ROTTERDAM - SCHIEDAMSE VEST 48 - TELEFOON 12 97 89

ROTTERDAM, 10 november 1969.

Aan het College van Burgemeester en Vethouders der Gemeente Rotterdam.

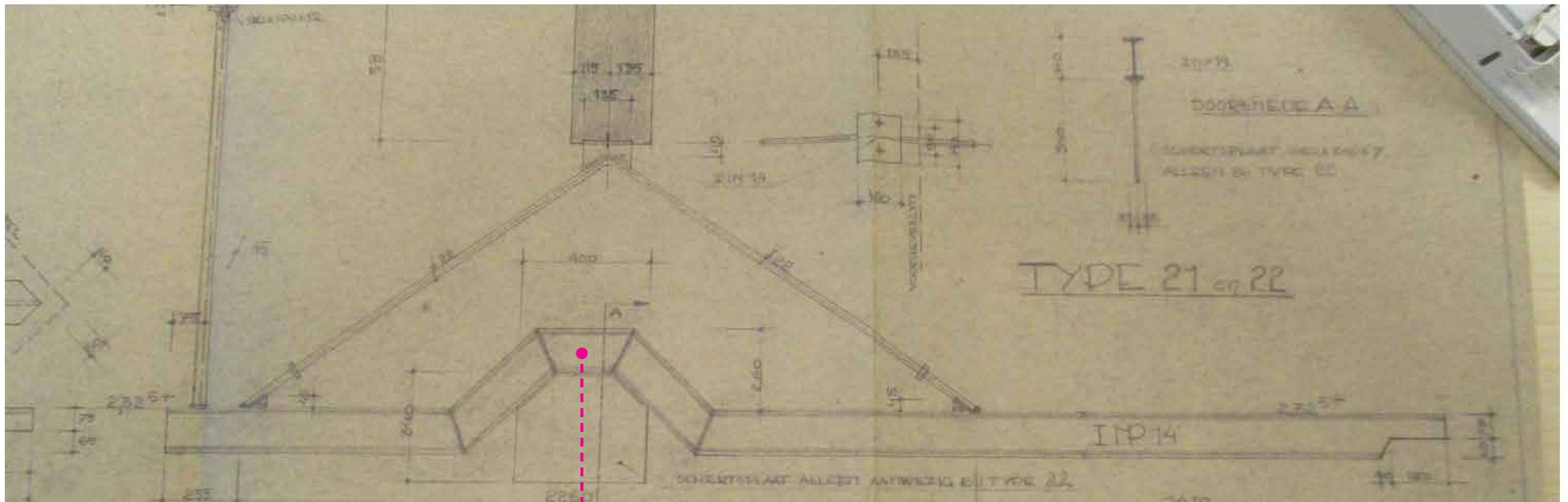
Edelachtbare Heren,

Naar aanleiding van de aanvraag van de fa. G.J. Heetman, voor het plaatsen van een vitrine voor zijn pand aan de Lijnbaan 92, nemen wij beleeft de vrijheid dit verzoek te ondersteunen, daar deze vitrine volgens ons inziens een aanwinst zal zijn voor de Lijnbaan.

Hopende dat U een gunstig advies op de aanvraag van de fa. Heetman zal willen geven, tekenen wij,

Hoogachtend,
 VERENIGING „WINKELPROMENADE LIJNBAAN“

Bevestiging & huizen acc

Architectekening luifel Lijnbaan 92

Voormalige staalconstructie rolluik. Jaartal vervanging onbekend

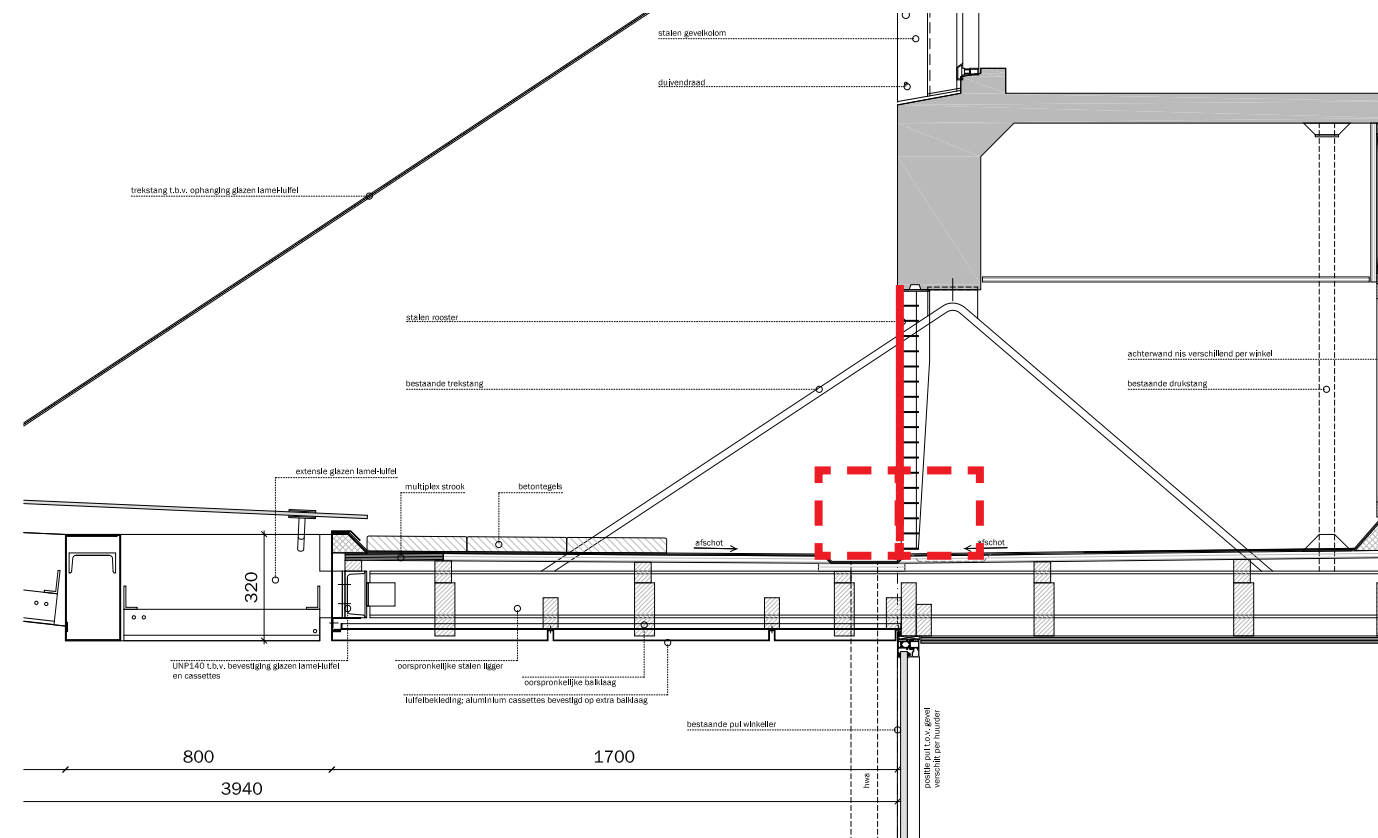

Lijnbaan 92 | Originele zonnesherm nog aanwezig

De bestaande luifel van Lijnbaan 92 is nog grotendeels origineel aanwezig, inclusief zonwering. Houten delen zijn (vermoedelijk) in originele staat en -kleur. Voorzijde van de luifel is aangepast; de houten delen zijn vervangen voor groen zetwerk.

nis dichtgezet t.p.v. nr. 92 Heetman ten bate van beveiliging juwelier

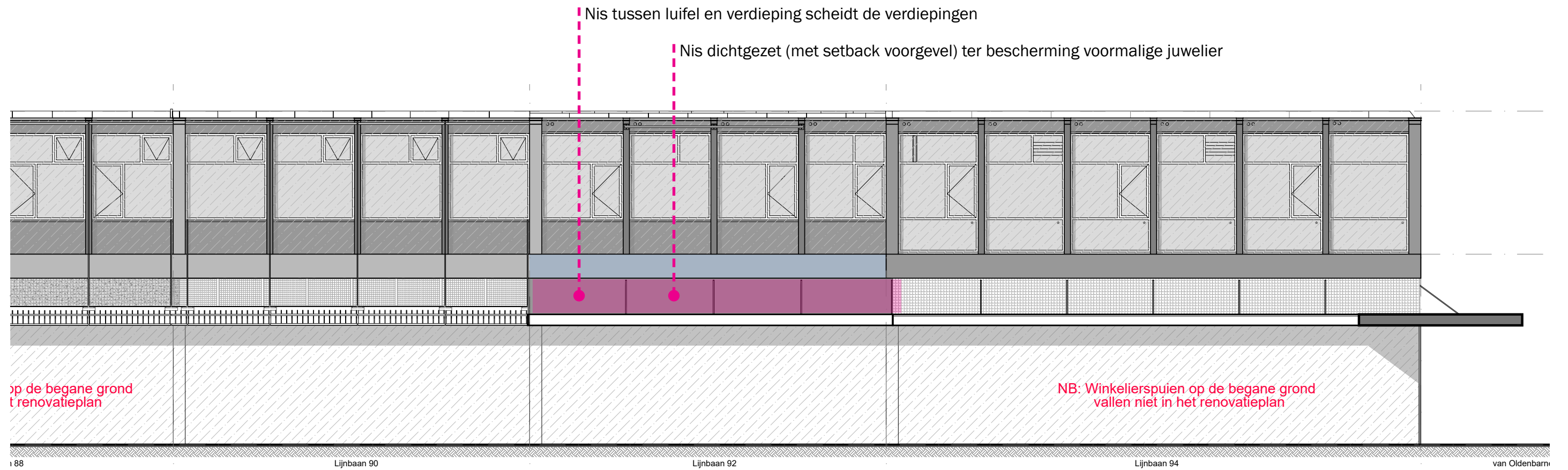

Op een aantal plekken is de nis dichtgezet. Onderzoek bij de WABO fase 2 aanvraag zal per pand nog moeten uitleiden wat de huidige situatie van de luifel, nis en constructie zijn.

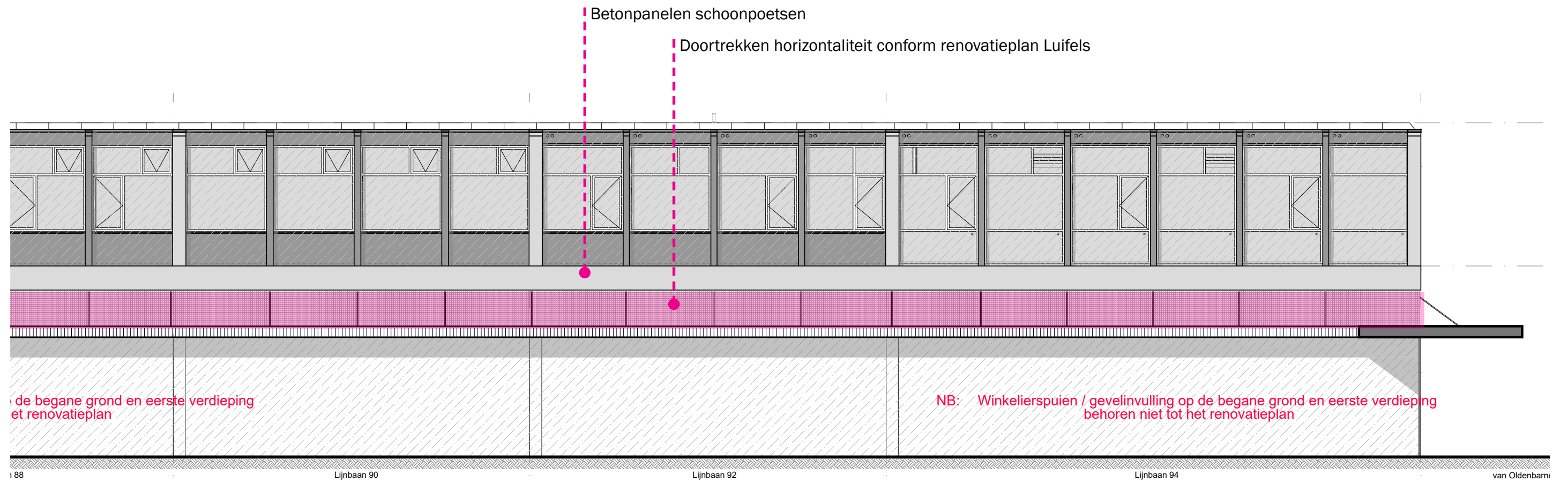
Bij een 3-tal winkels is er nog een zonnenscherm aanwezig als voorzien in het ontwerp uit 1953.

Allen zijn gesitueerd aan de Lijnbaan oostzijde, t.p.v. Lijnbaan 58, 78 en 92. Bij Lijnbaan 58 is tevens een zonnenscherm aan de kopse zijde van de luifel aanwezig, i.v.m. het ontbreken van een luifel t.p.v. Lijnbaan 60 in de oorspronkelijke situatie.

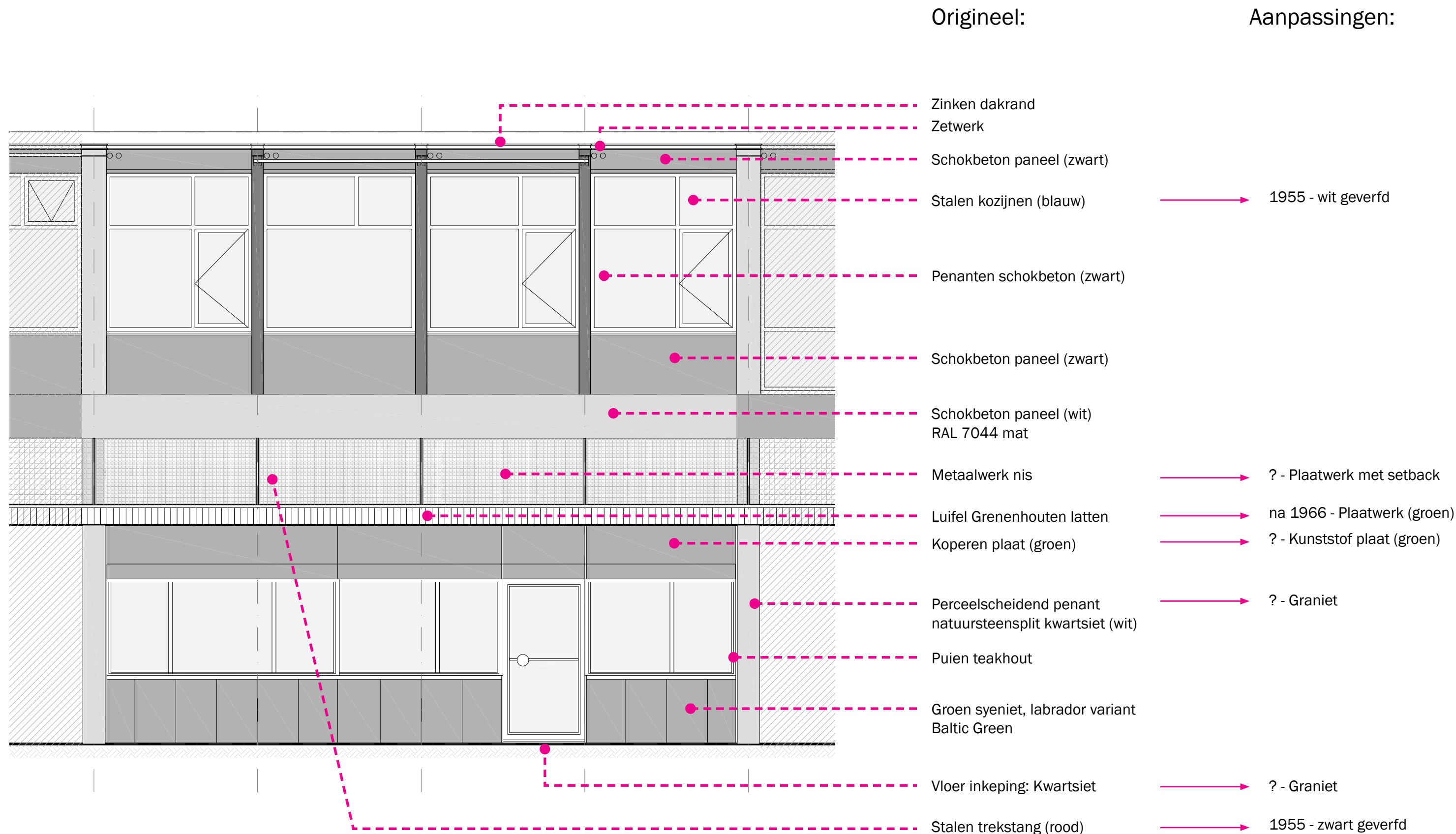
Uitgangspunt is deze tijdens de renovatie tijdelijk te verwijderen. Na aanbrengen van de nieuwe houten luifelbekleding worden de zonnenschermen teruggebracht op de oorspronkelijke locatie.

bestaande situatie Luifel en gevels - bestaand

Uitgangspunten Luifel en gevels - nieuw

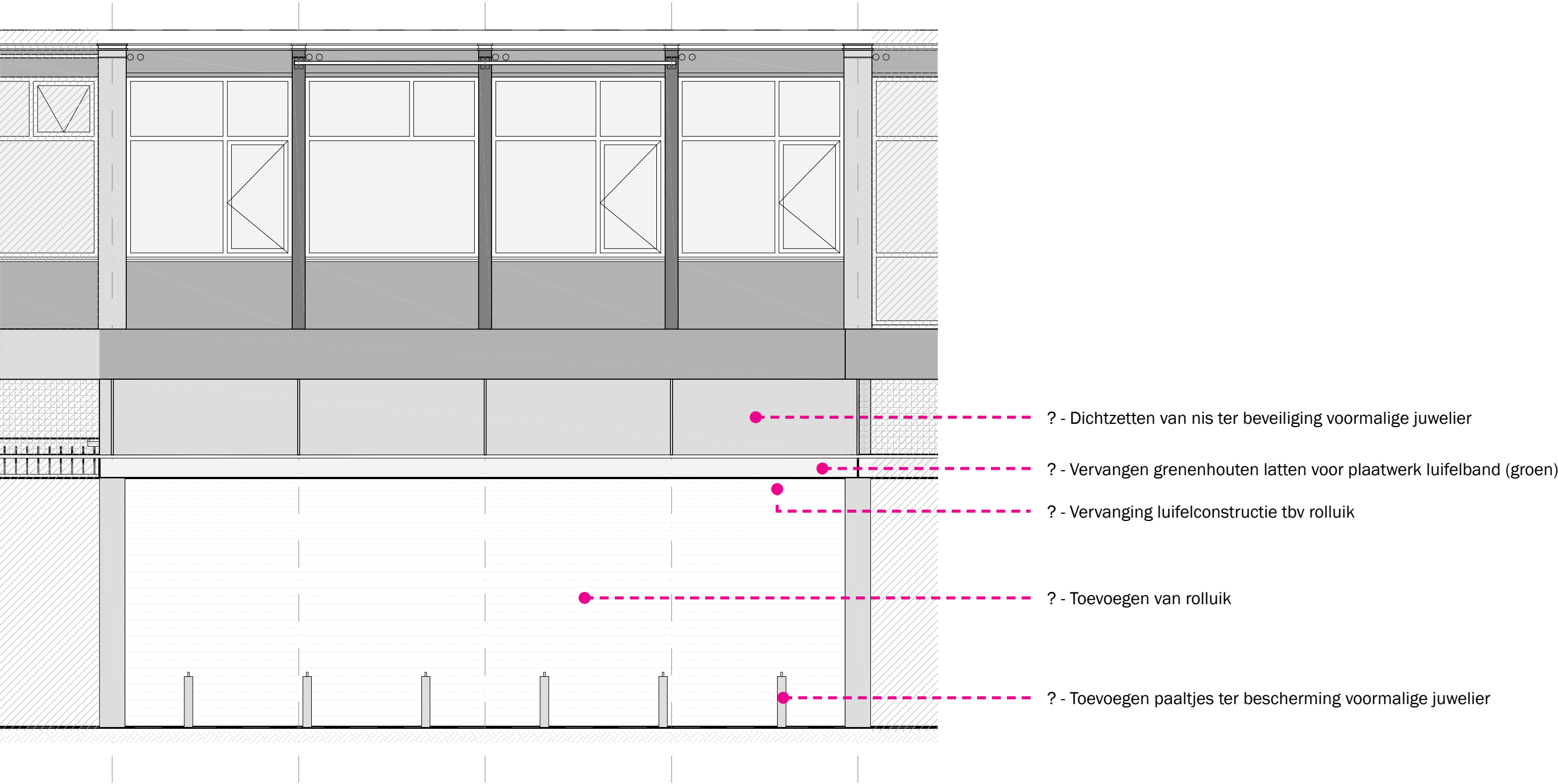

Bron: Cultuurhistorische analyse en waardestelling Steenhuis Meurs, 2011

Oorspronkelijk

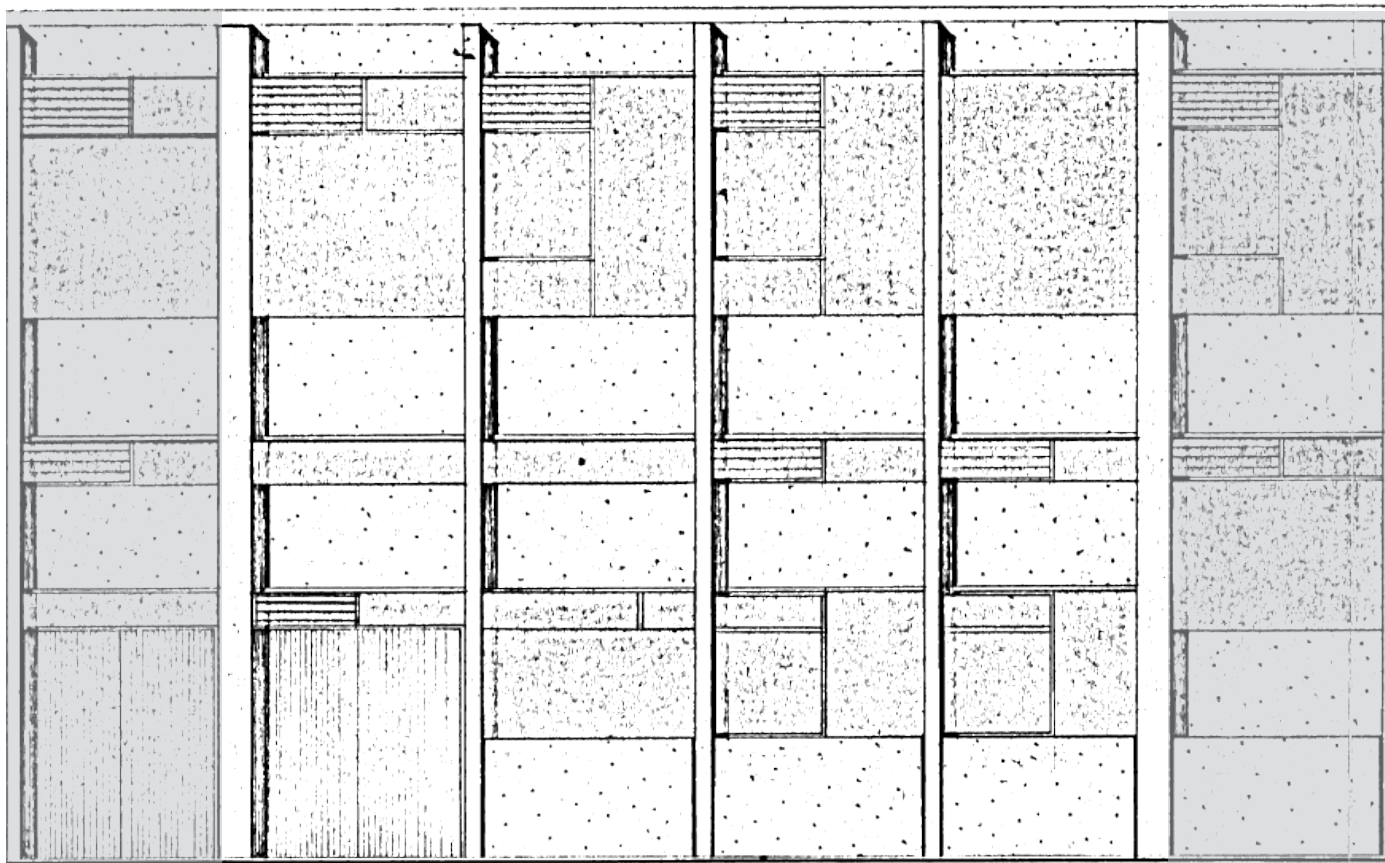
Wijziging

Aanpassingen voorgevel:

Verschillen achtergevel 1953 - 2019

1953

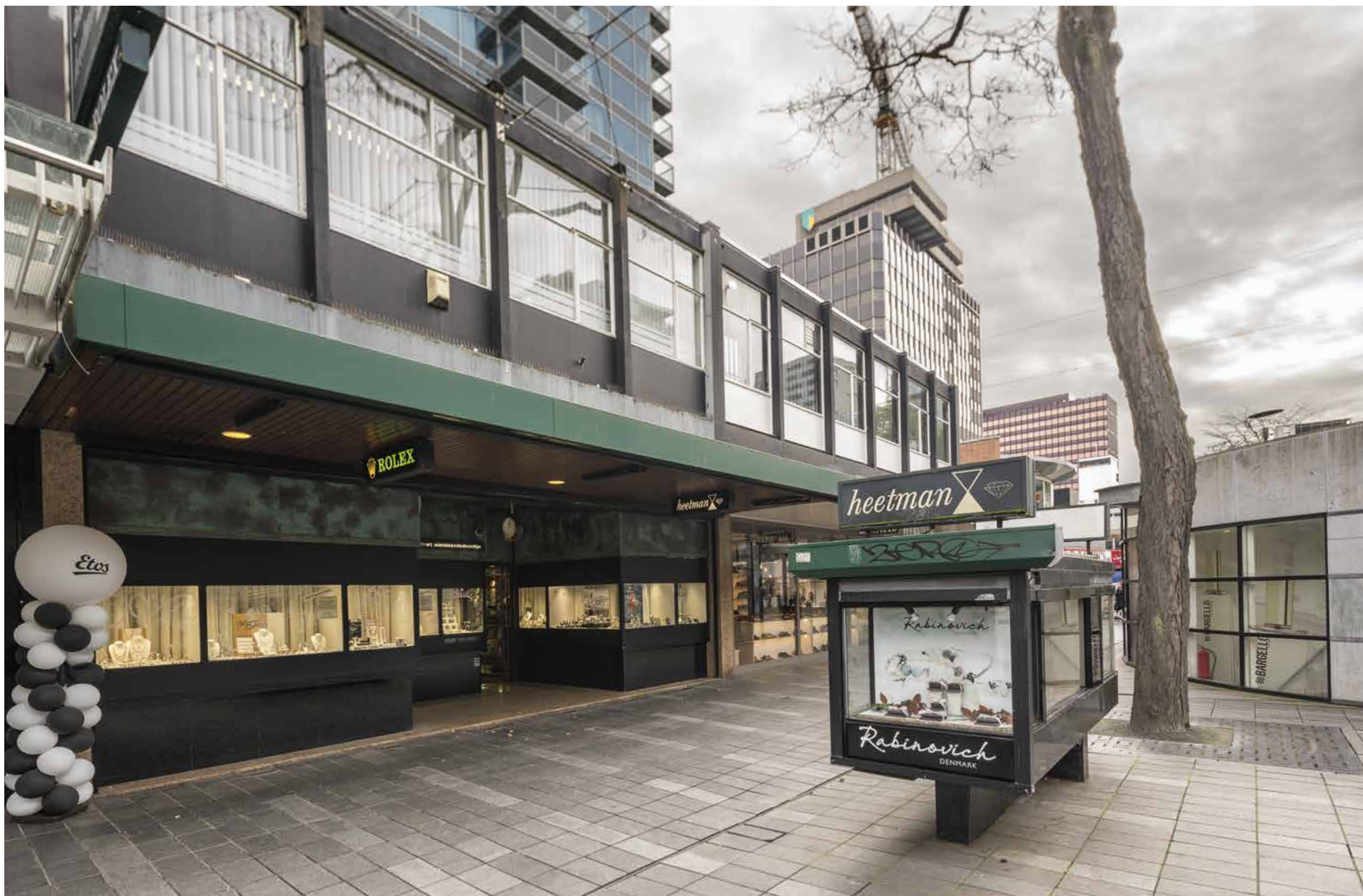
2019

Niet-oorspronkelijke groene band
met rolluiken

03 | VOOR VERWIJDERING

Situatie voor verwijdering voorgevel

Voorgevel Lijnbaan

Voorgevel vanaf Lijnbaan

Etalages vanaf Lijnbaan

Achtergevel vanaf Hennekijnstraat

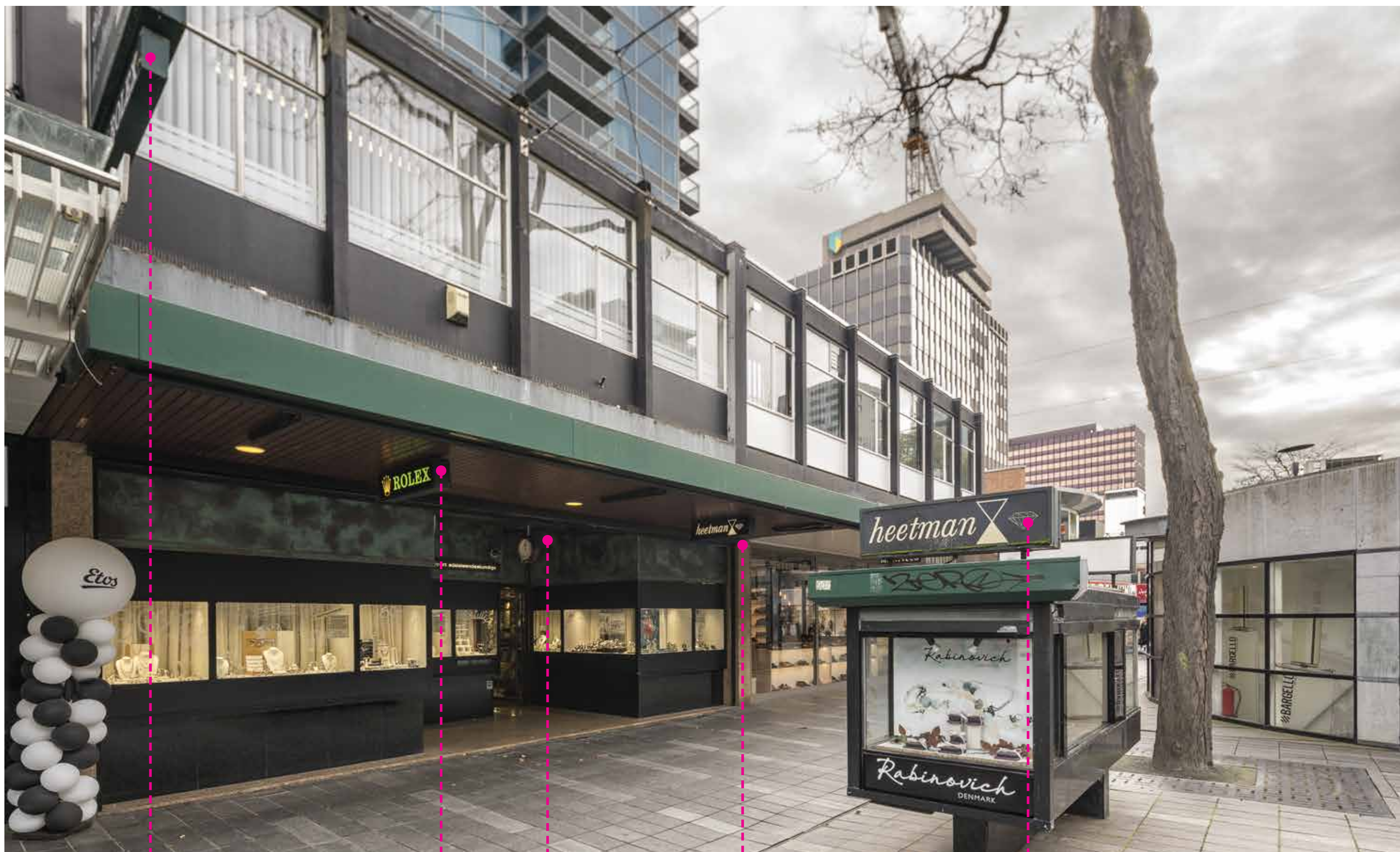
Achtergevel vanaf Hennekijnstraat

(detail) Foto's genomen ter hoogte van de panden Lijnbaan nr. 92 waar de luifel nog in (redelijk) originele staat aanwezig is.

Grenenhouten latten, blank gelakt (originele luifel)

voorzijde luifel aangepast (groen zetwerk)

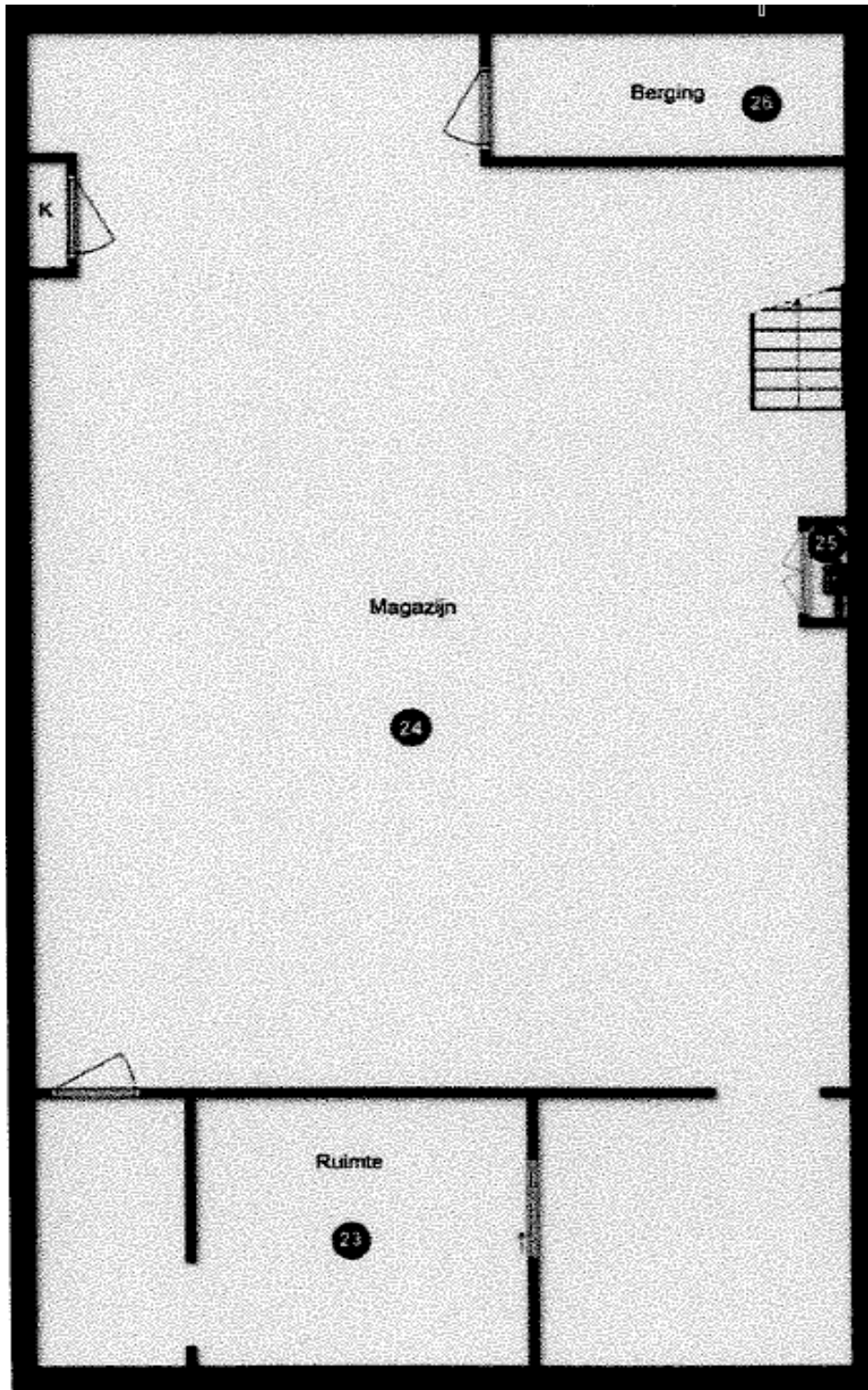
Advertenties aan binnenmuur
bevestigd, langs glas heen gezet

Klok (kan refereren aan
voormalige Juwelier)

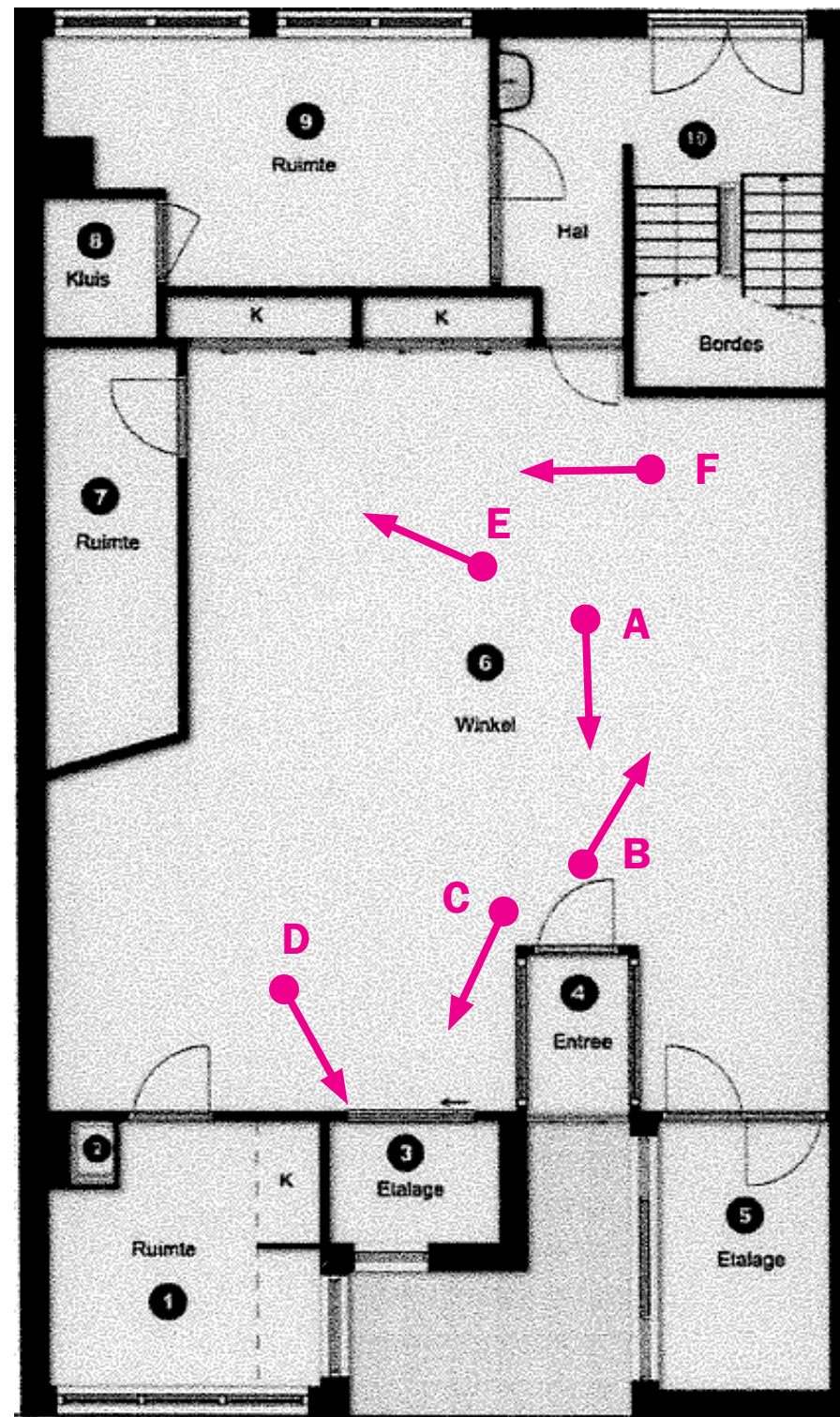
Advertenties onder luifel

Advertenties onder luifel

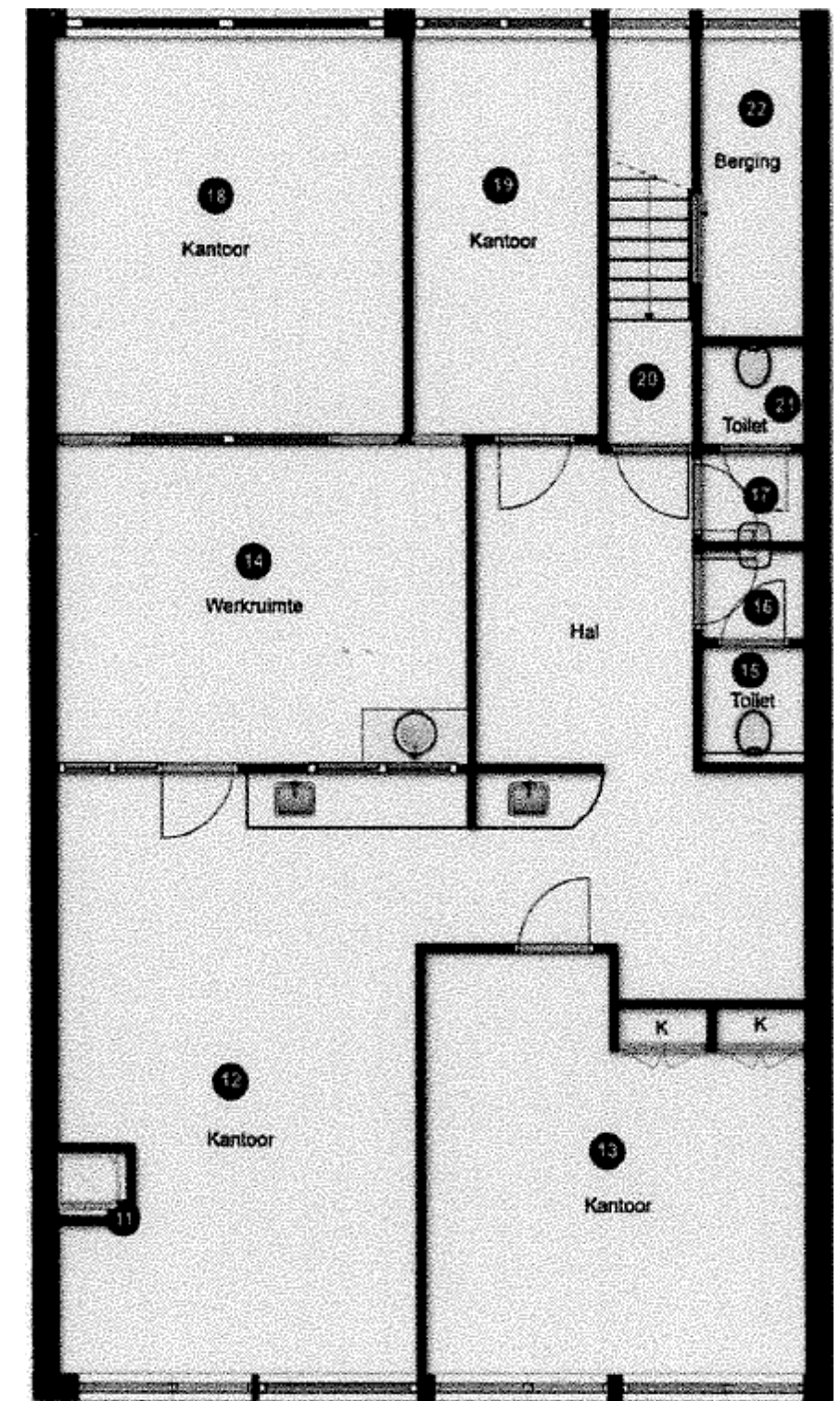
Advertenties op de vitrine

Begane grond

Begane grond

Eerste verdieping

A ruimte binnen in ruimte onder verlaagd plafond

B ruimte binnen in ruimte onder verlaagd plafond

C losstaande vitrinekast

D achterzijde meanderende gevel

E landschap van vitrines

F landschap van vitrines

uurwerken aan de wand - positie onbekend

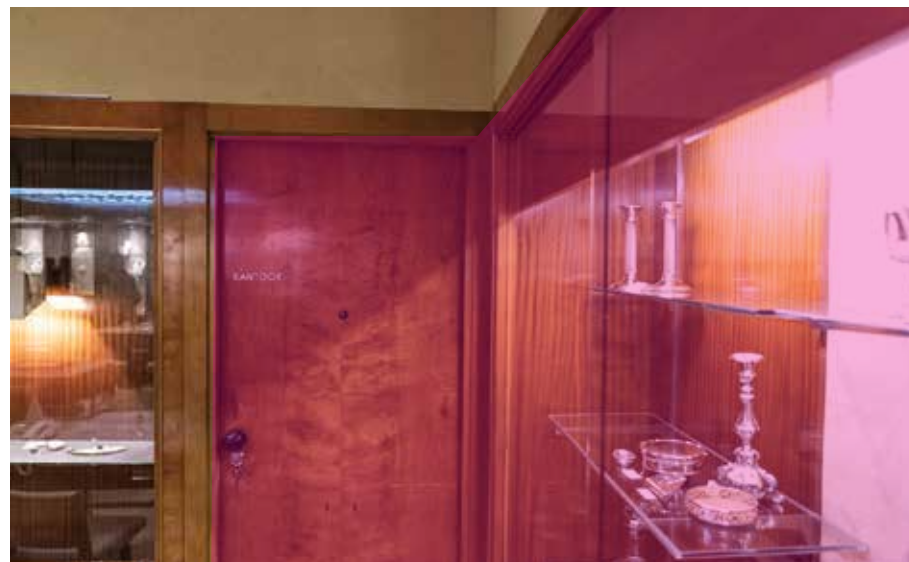
klok, perspective

klok, front

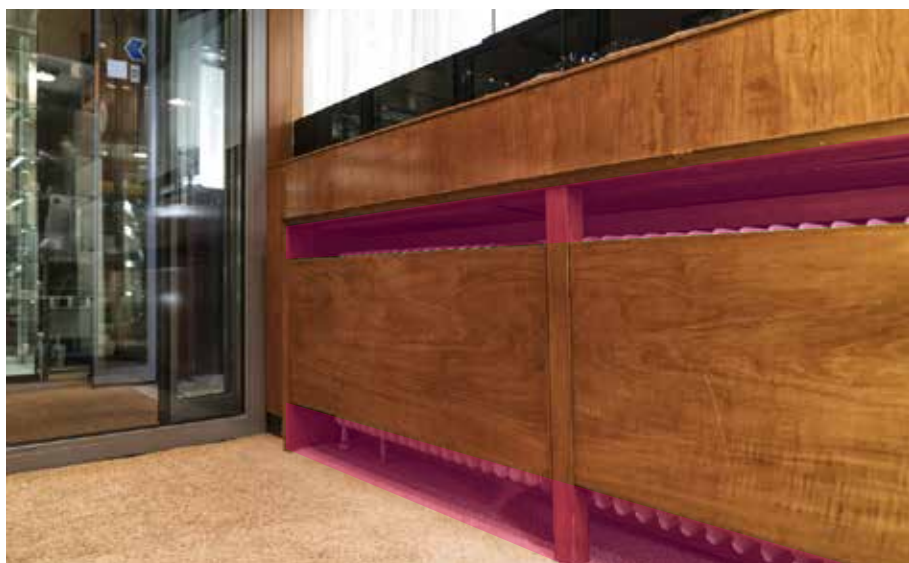
rozenhouten deur met deurkijker

aanzicht deur met naastgelegen vitrinekast

signing verwerkt in rozenhout

wegwerken van radiatoren achter rozenhout
bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)

wegwerken radiatoren achter rozenhout

wegwerken radiatoren achter rozenhout

radiatoren ter plaatse meanderende gevel

ladekasten onder vitrinekasten

ladekasten frontaanzicht

ladekasten

ladekasten met naamplaat

ladekasten met naamplaat

meubilair

meubilair - Multiplex bladen (wit). Aluminium framing

zit meubilair

bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE)

03 | Voor verwijdering | Interieur foto's RCE - 31 oktober 2017

Verlaagd plafond - definiëren van ruimte binnen in het geheel

Landschap: Losstaande vitrines en zitplekken

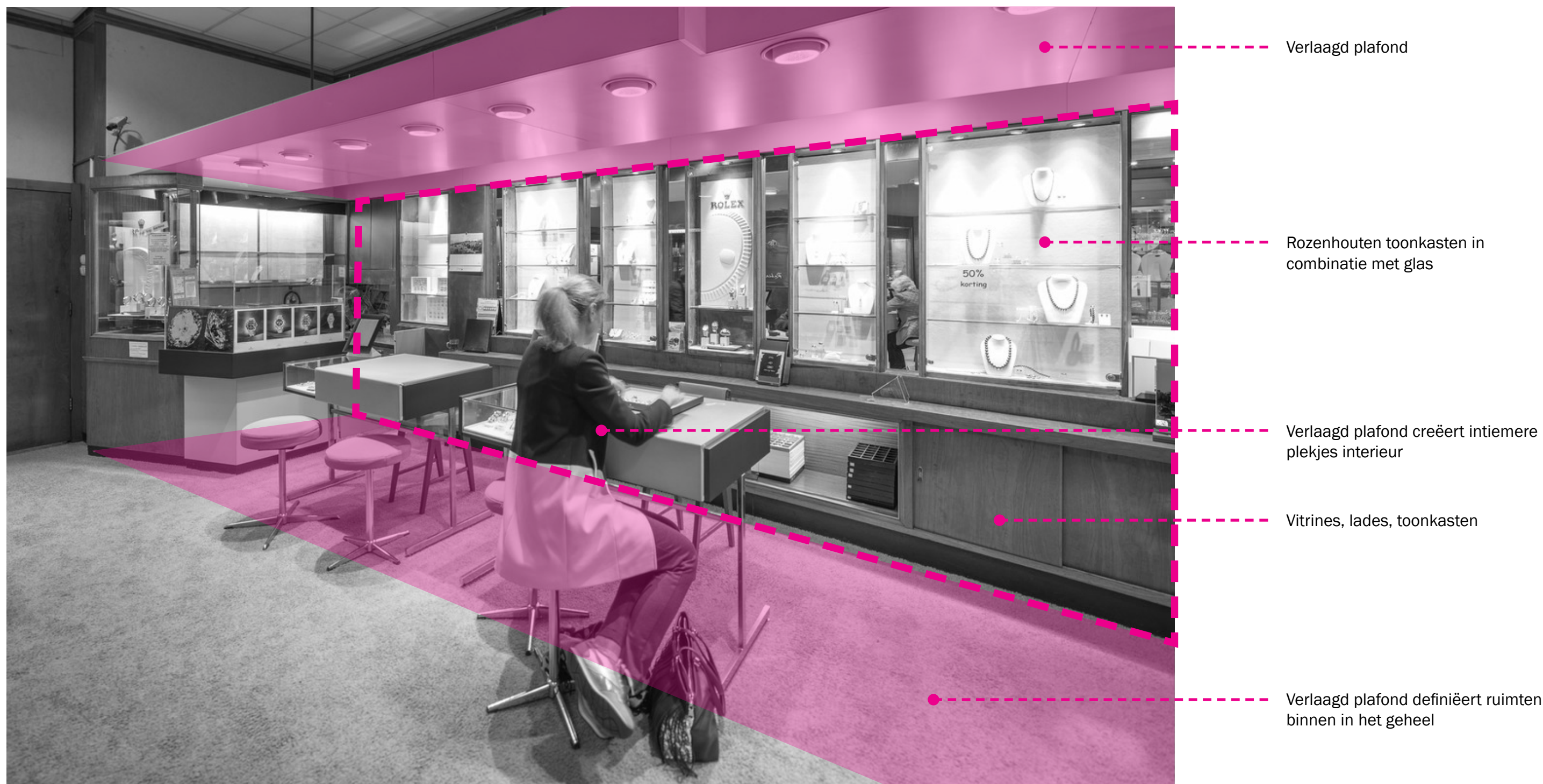
“Hoeken” - Positionering van toonkasten creëert plekken

Materiaal: Rozenhouten vitrinekasten in combinatie met glas
Kleur: Bruin rozenhout in contrast met beige tapijt en transparantie glas toonkasten

bron foto's: RCE

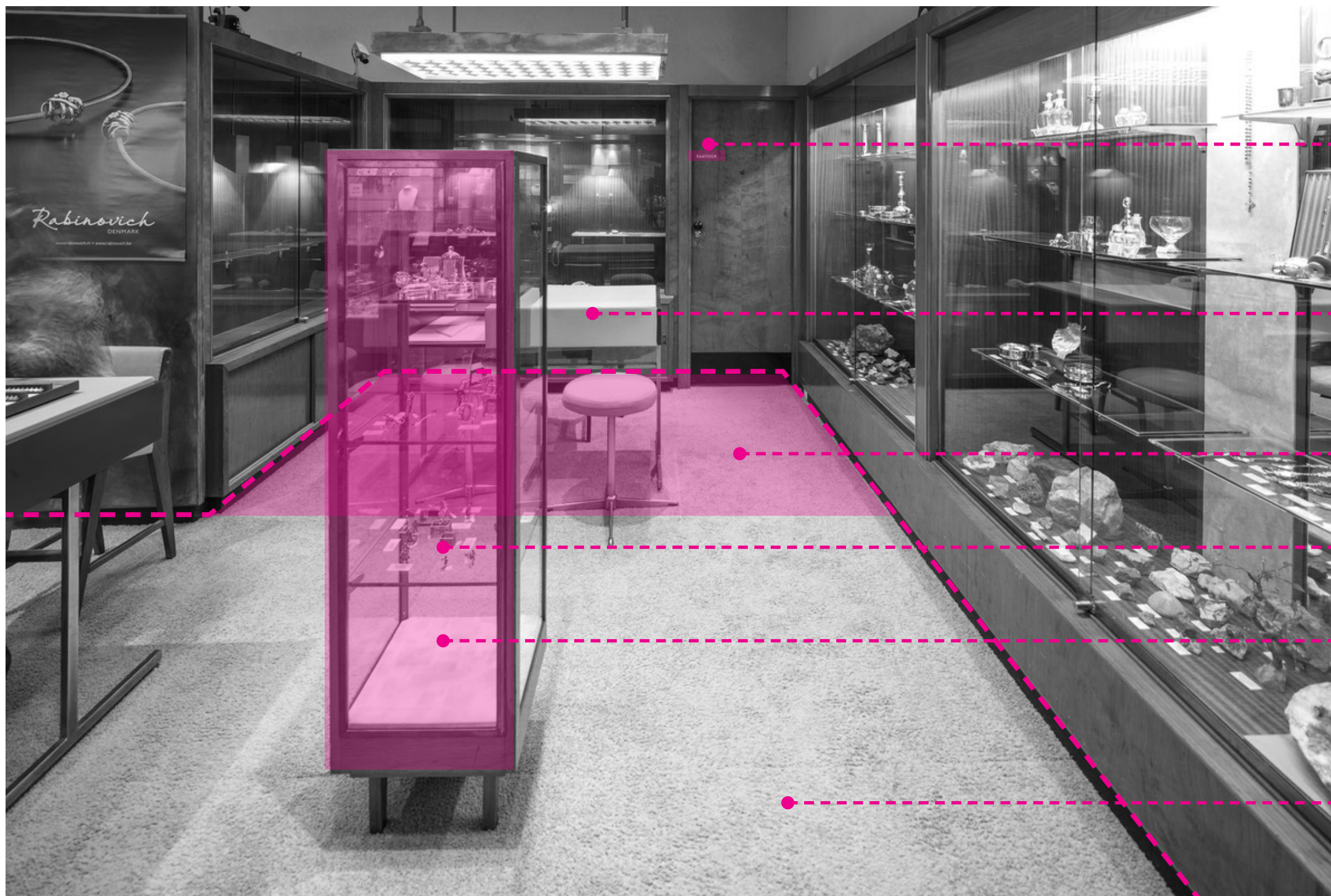
bron Rozenhout materiaal: Algemeen Dagblad - Yvonne Keunen op 06-01-2018

bron foto's: Rijksdienst Cultureel Erfgoed

03 | Kernwaarden interieur

bron Rozenhout materiaal: Algemeen Dagblad - Yvonne Keunen op 06-01-2018
<https://www.ad.nl/rotterdam/juwelier-aan-de-lijnbaan-stopt-ermee~a70a258d/>

Signing en uurwerken verwerkt in deur/rozenhout

Desks met stoelen
- Multiplex blad (wit)
- Aluminium frames

Creëren van intiemere plekjes door omhulling toonkasten

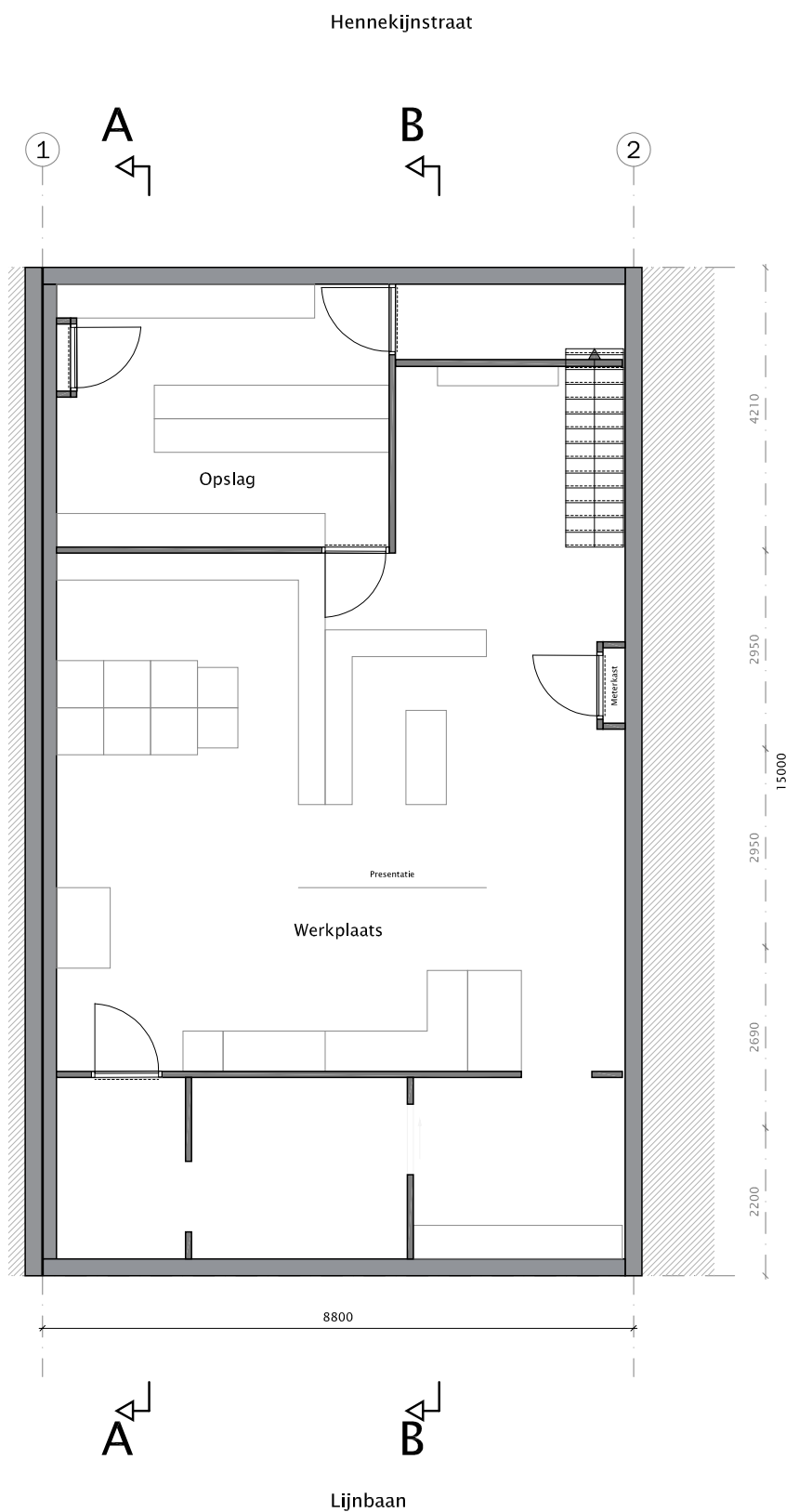
Idee van losstaande vitrines
Lijnbaan is doorgezet in de winkel

Landschap van losstaande vitrinekasten en zitplekken

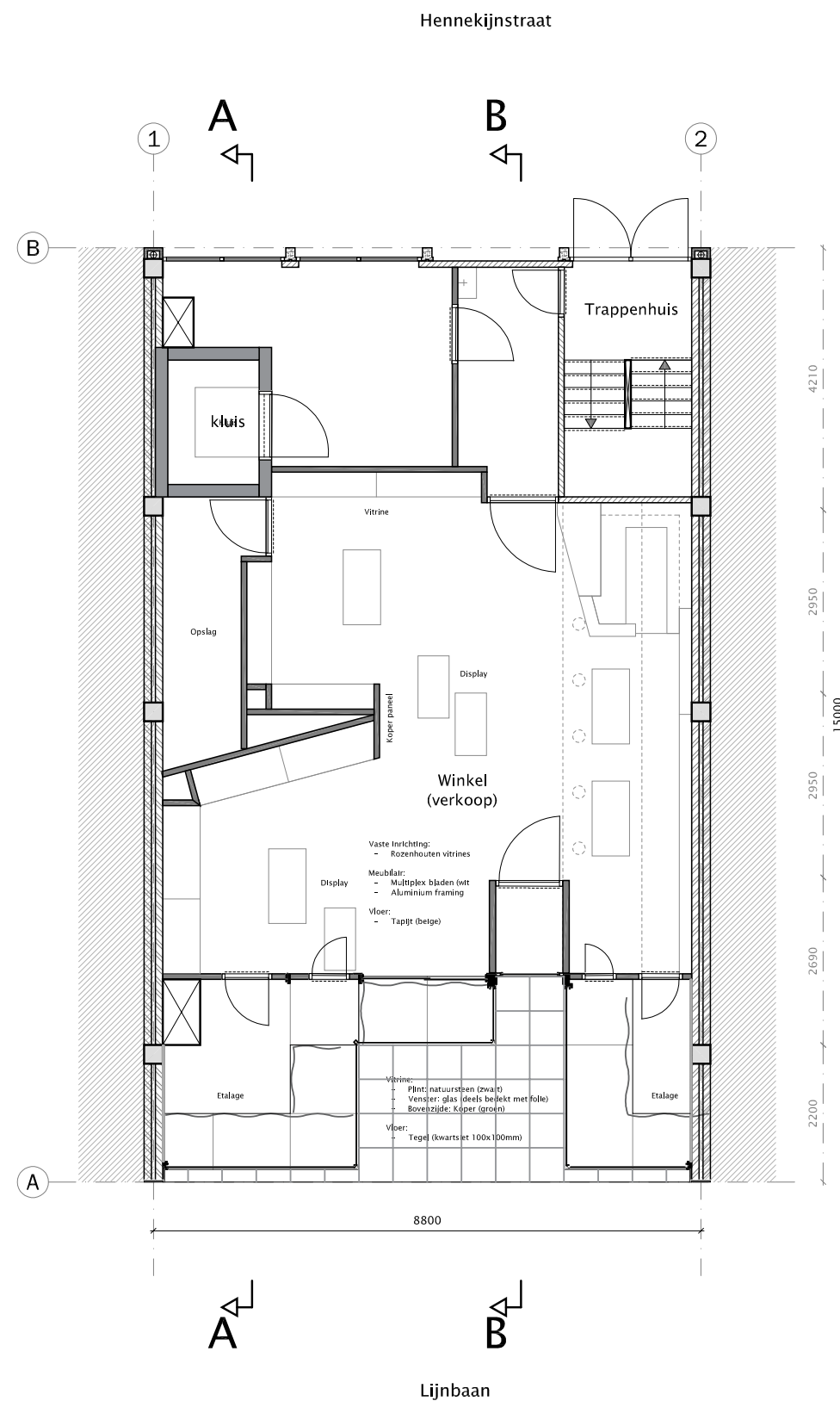
Tapijt (beige)

Kernwaarden:

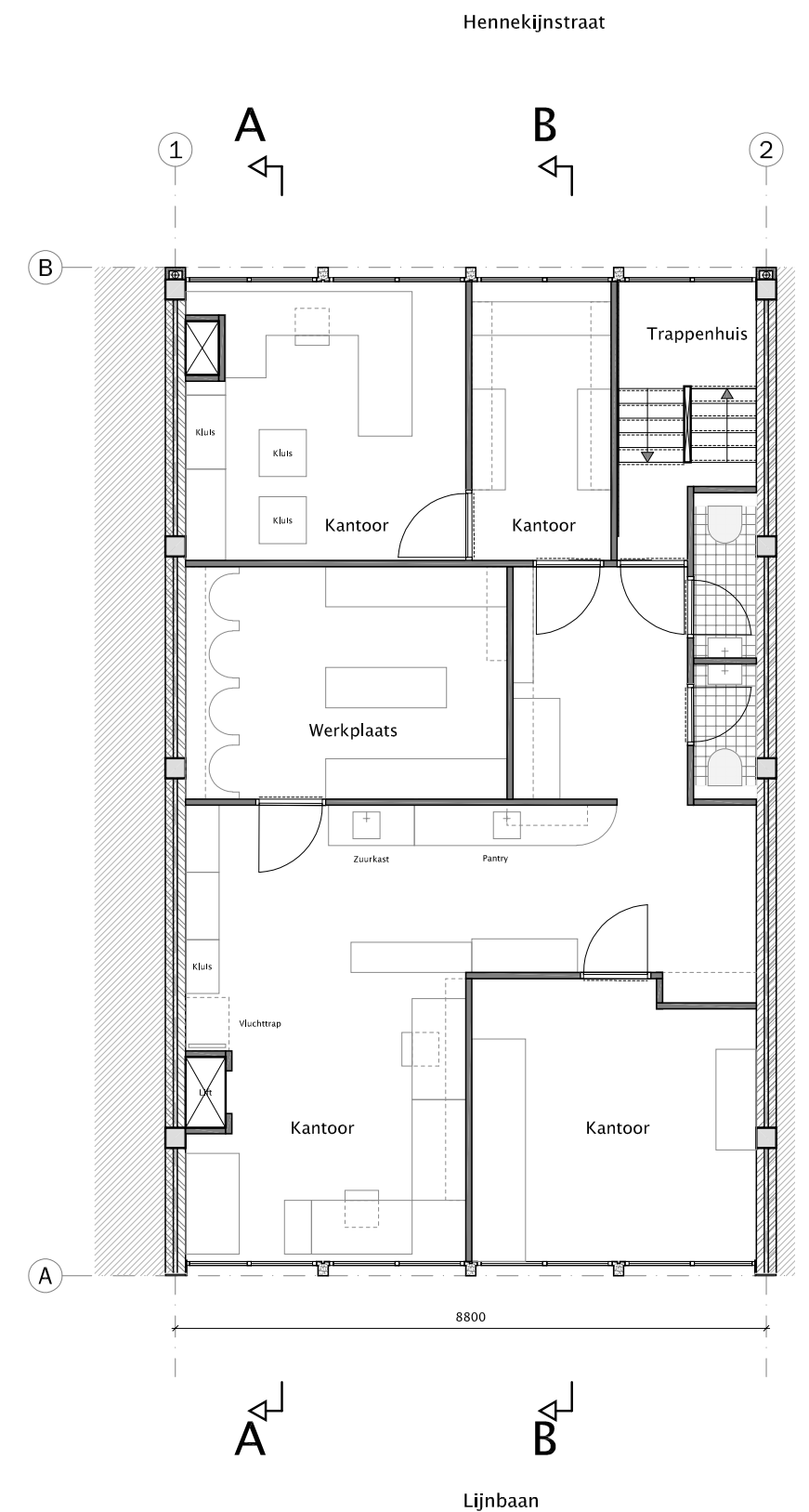
- Gedefiniëerde ruimten binnen in het geheel creëert intiemere plekjes
- Materiaal: Rozenhouten vitrinekasten in combinatie met glas
- Kleur: Bruin rozenhout in contrast met lichte vlakken en transparantie
- Landschap van losstaande vitrines en zitplekken
- Voormalig museumwinkel/ Edelstenen showroom in de kelder
- Uitstalling laatjes
- Meanderende gevel/eilandetalage (exclusiviteit t.o.v. andere Lijnbaanwinkels)
- Doorzetten eilandetalage naar het interieur middels vitrines, lades, toonkasten

Plattegrond Kelder

Plattegrond Begane grond

Plattegrond 1e verdieping

bron: AutoCAD vertaling plattegrond bestaande situatie conform tekeningen Gieterman & van Dijk

kelder - leegstaande vitrines en toonkasten

kelder voormalig winkelmuseum - toonkasten

kelder voormalig winkelmuseum

kelder vooraanzicht trap

kelder voormalig winkelmuseum

kelder zijaanzicht trap

Meterkast/cvz

kelder - leegstaande vitinekast

kelder - lege toonkasten

bron: Foto's aannemer

03 | Voor verwijdering | Interieur foto's aankoop - 29 november 2018

begane grond - lege toonkasten

voormalige lift voor objecten tpv begane grond

begane grond - voormalige betonnen kluis

begane grond - toonkasten

begane grond - meubilair

begane grond - lege toonkasten en losstaand meubilair

begane grond - proeftafels en omliggende toonkasten

begane grond - toonkasten, zitmeubilair

begane grond - proeftafels

begane grond - toonkasten

begane grond - toonkasten

begane grond - toonkasten hoek

1e verdieping - voormalige werkplek met zuurkast

1e verdieping - kantoor

1e verdieping ter plaatse van kantoor

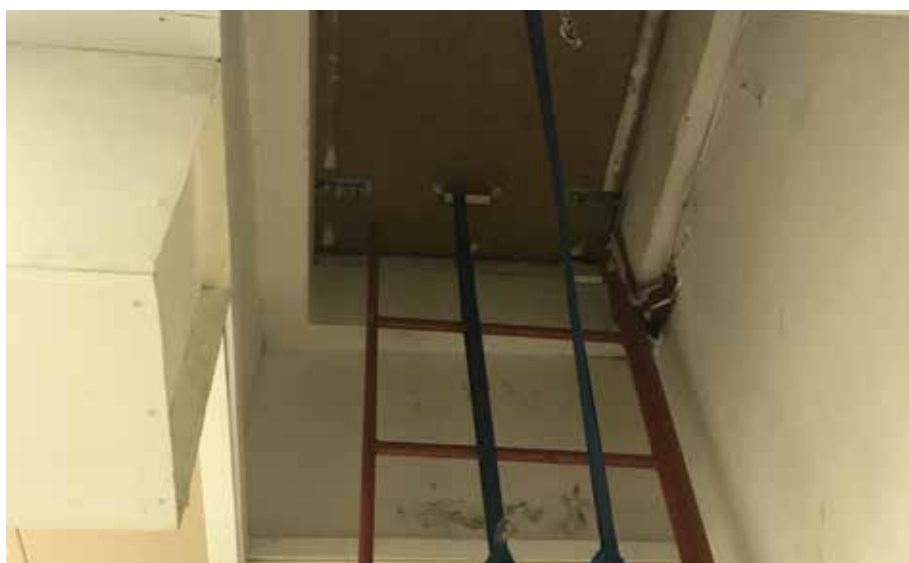
1e verdieping - zicht naat kantoor vanaf keuken

1e verdieping - keuken

1e verdieping - kantoor

1e verdieping - onderaanzicht dakluik

1e verdieping - ladekasten met naamplaat

1e verdieping - keuken

1e verdieping genomen in keuken

1e verdieping - kantoor

1e verd. - keuken

wandkasten en kluis in voormalig kantoor

kantoormeubilair ten zijde Hennekijnstraat

ladekasten frontaanzicht

voormalig kantoor

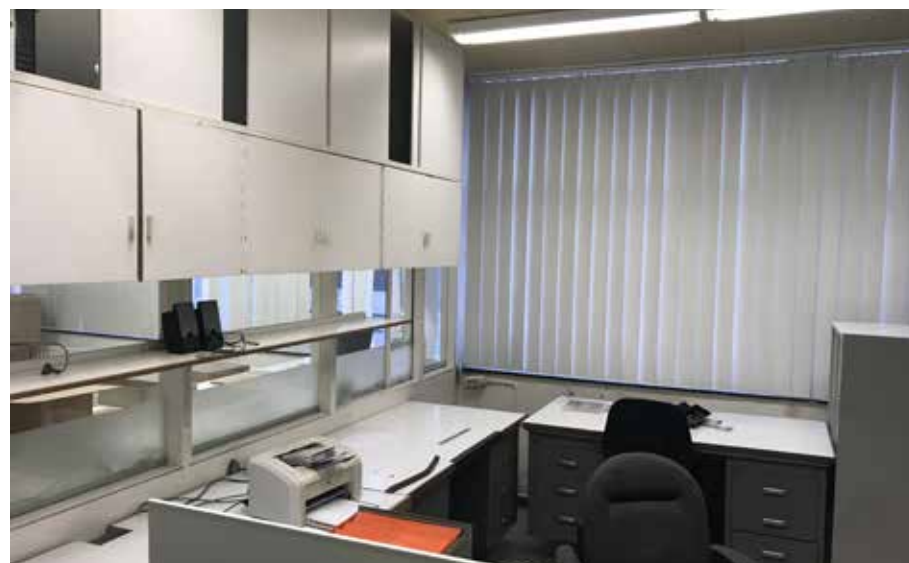
voormalig kantoor

detail

kantoorruimte

voormalig kantoor

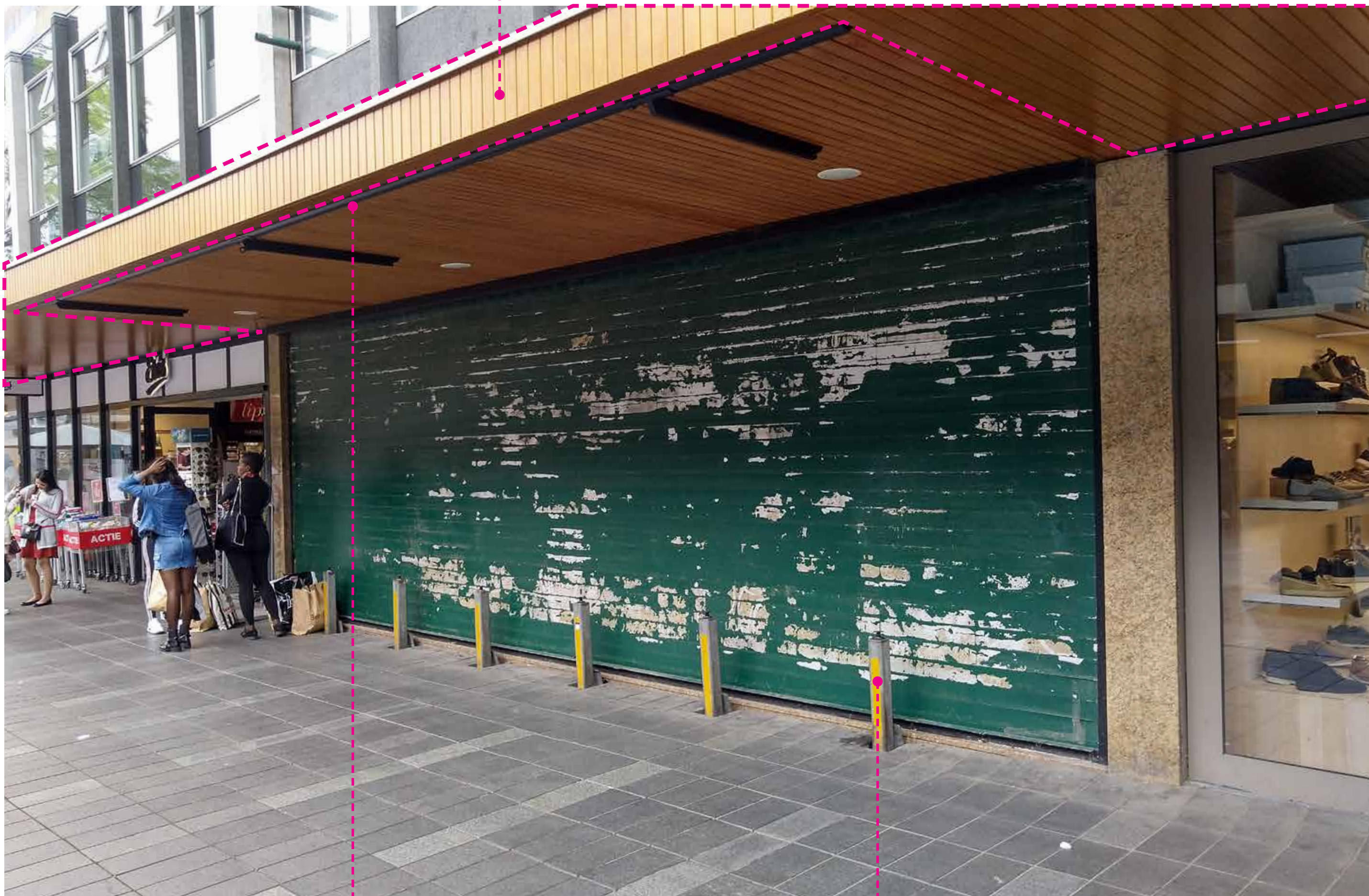

voormalige keuken

04 | BESTAANDE SITUATIE

Na Verwijdering voorgevel en interieur september 2019

nieuwe luifel na renovatie

Voorgevel Lijnbaan met gesloten rolluik

originele grenenhouten latten aanwezig na renovatie luifel

paaltjes ter bescherming voormalig juwelierspand (jaartal toegevoegd is vooralsnog onbekend)

Het idee van een stedelijk interieur werd versterkt door de natureel gelakte vurenhouten latten onder en tegen de luifel.

04 | Bestaande situatie | exterieur

Voorgevel met eilandetalage vanaf Lijnbaan

Voorgevel vanaf Lijnbaan

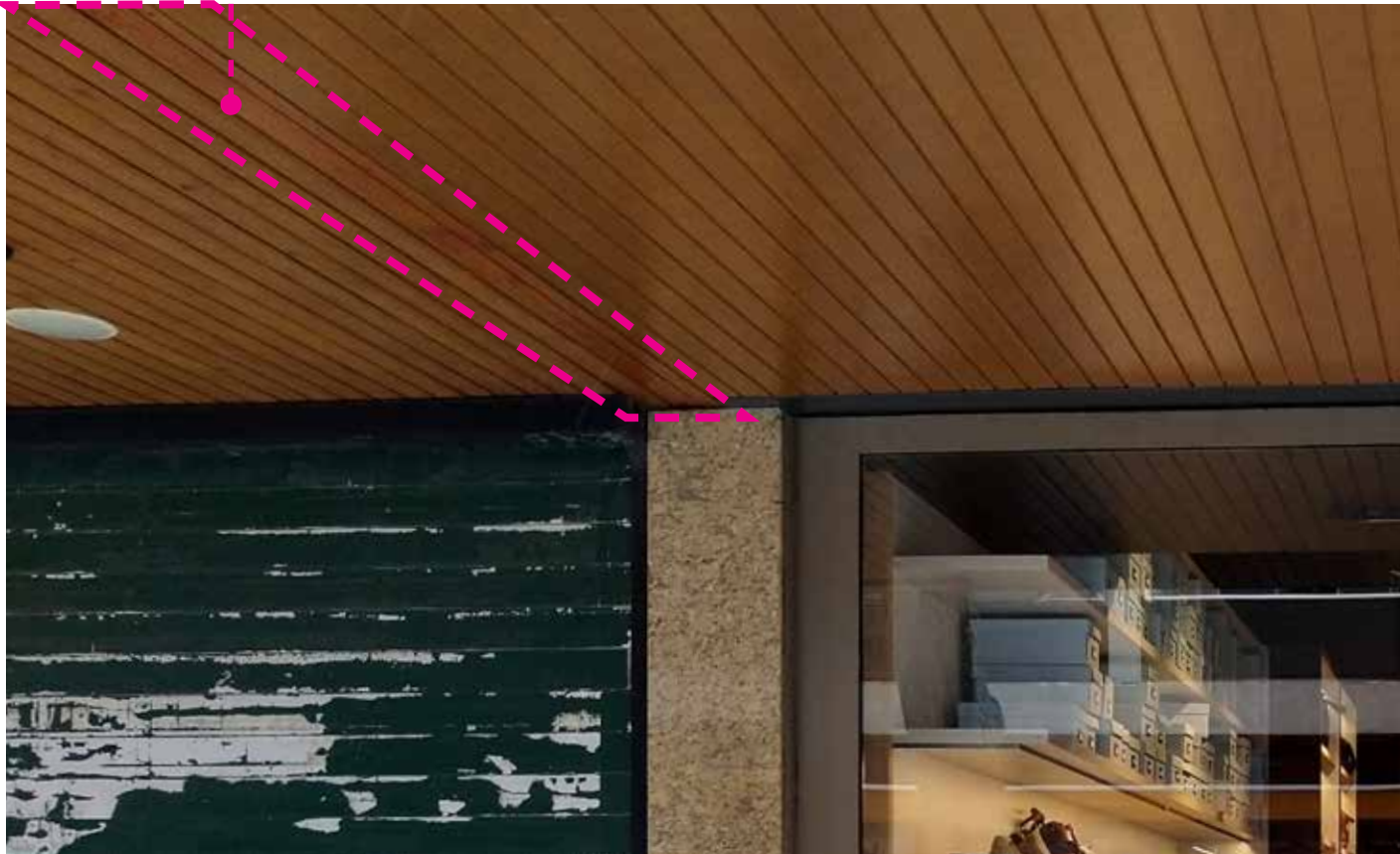
Achtergevel vanaf Hennekijnstraat

Voorgevel vanaf Lijnbaan

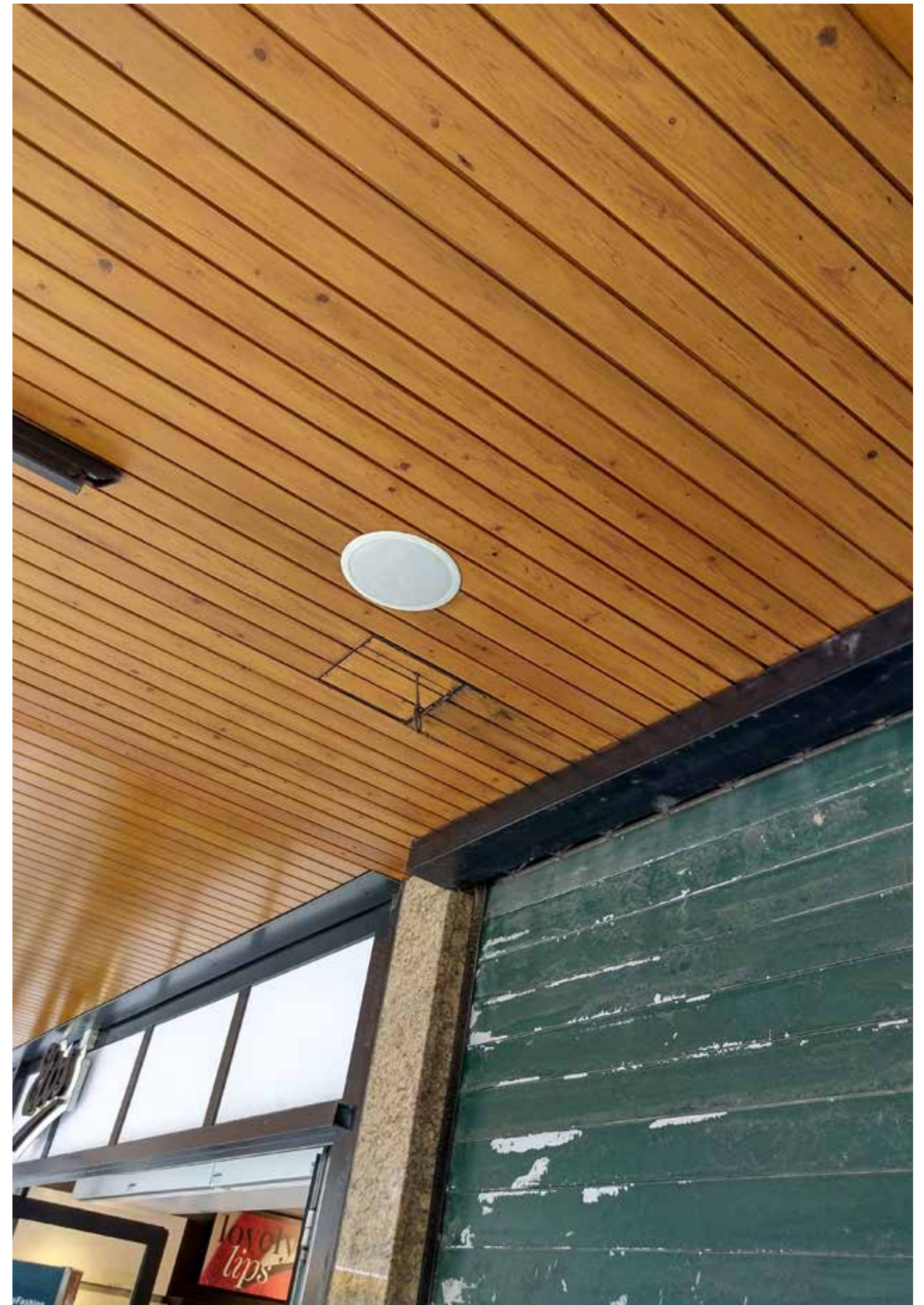
Kernwaarden:

- Bestaande inkeping (was) als originele situatie
- Continuïteit van buiten naar binnen
 - (voormalige meanderende gevel, eilandetalage en doorzetten maatmoduul buiten/plattegrond en gevel)
 - (voormalige puien waren beperkt transparant (juwelier), contrasterend t.o.v. uitgangspunt: doorzichten gewaarborgd houden)
- Integratie reclame in architectuur
- “Regelmaat en vrijheid” door karakteristieke verticaliteit en horizontaliteit:
 - Verticaliteit penanten zorgt voor ritmiek in vast stramien
 - Perceelscheidende penanten
 - Sterke horizontaliteit door betonnen banden en platte daken
- Gevelplastiek
- Specifiek materiaalgebruik
 - (schokbeton, staal, hout), afwisseling texturen (grof, glad), kleuren zwart, grijs en wit
- Nis tussen luifel en verdieping scheidt de verdiepingen
- Origineel grenenhout nog steeds aanwezig in luifel

Rolluiken vitrine zijn verwijderd oktober 2019

Detailfoto's voorgevel Lijnbaan, originele grenenhouten latten en eilandetalage

Vooraanzicht

Achteraanzicht

Aanzicht genomen vanaf noord

Aanzicht genomen vanaf zuid

Continuïteit van buiten naar binnen
Een van de speerpunten van het ontwerp van bureau Van den Broek & Bakema was een sterke verwevenheid tussen de winkels en de openbare ruimte: het concept van de Lijnbaan als een interieur in de stad. Dit logisch doordringen van binnen- en buitenruimte werd benadrukt door eilandetalages:

- de winkels waren op straat aanwezig in de vorm van eiland-etalages (nog bestaande eilandetalage aanwezig voor Juwelier Heetman)

Signing is verwijderd

Originele rolluik is verwijderd

Kernwaarden vitrine:

- Toonbeeld voor de Lijnbaangedachte en continuïteit van buiten naar binnen
- Uniek, enigste overgebleven eilandetalage Lijnbaan
- Vergroten van winkeloppervlak

Vitrine oktober 2019

Bron: Cultuurhistorische analyse en waardestelling Steenhuis Meurs, 2011

04 | Kernwaarden eilandetalage

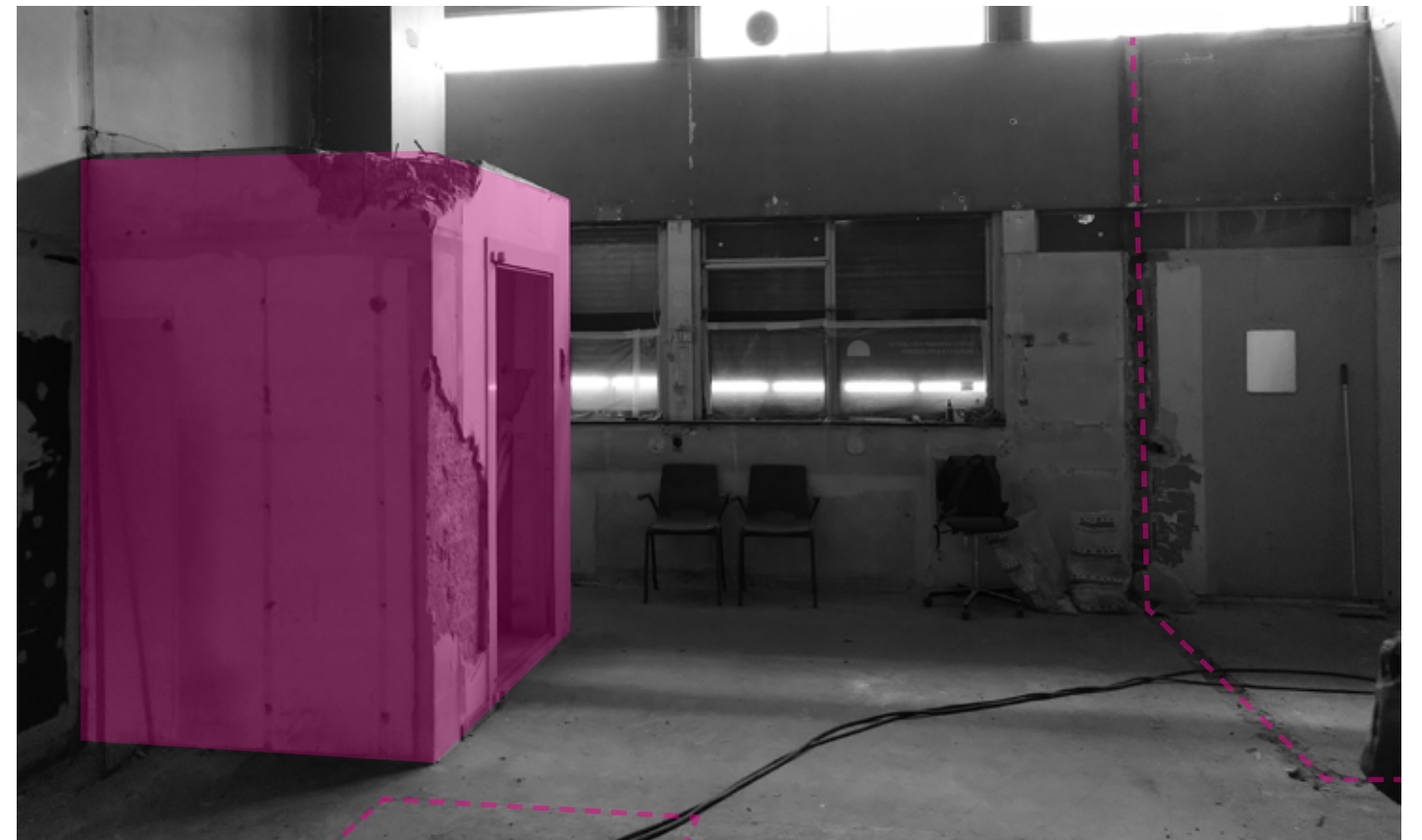
Indeling interieur nog herkenbaar in betonnen vloer

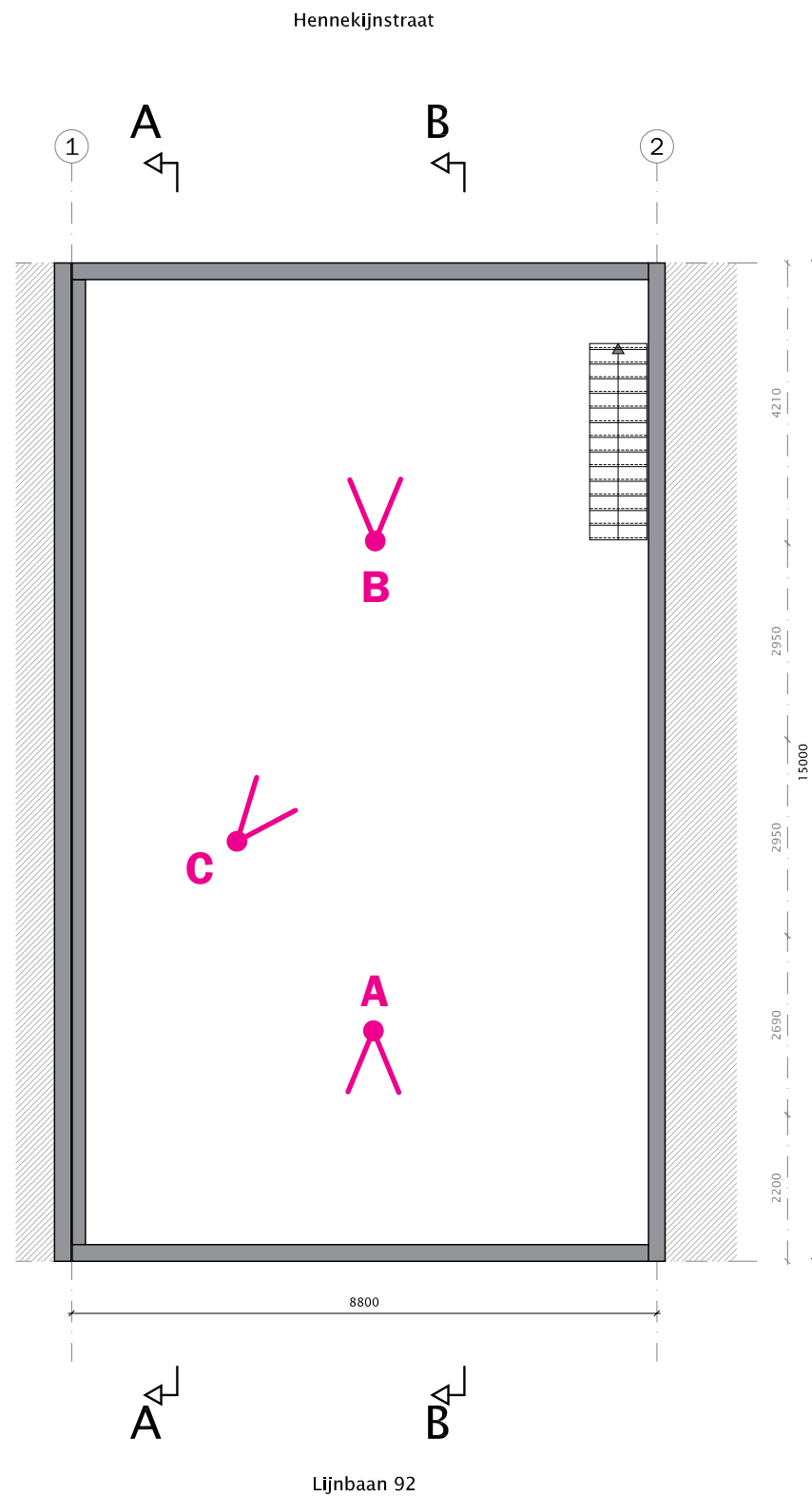
1e verdieping na verwijdering interieur

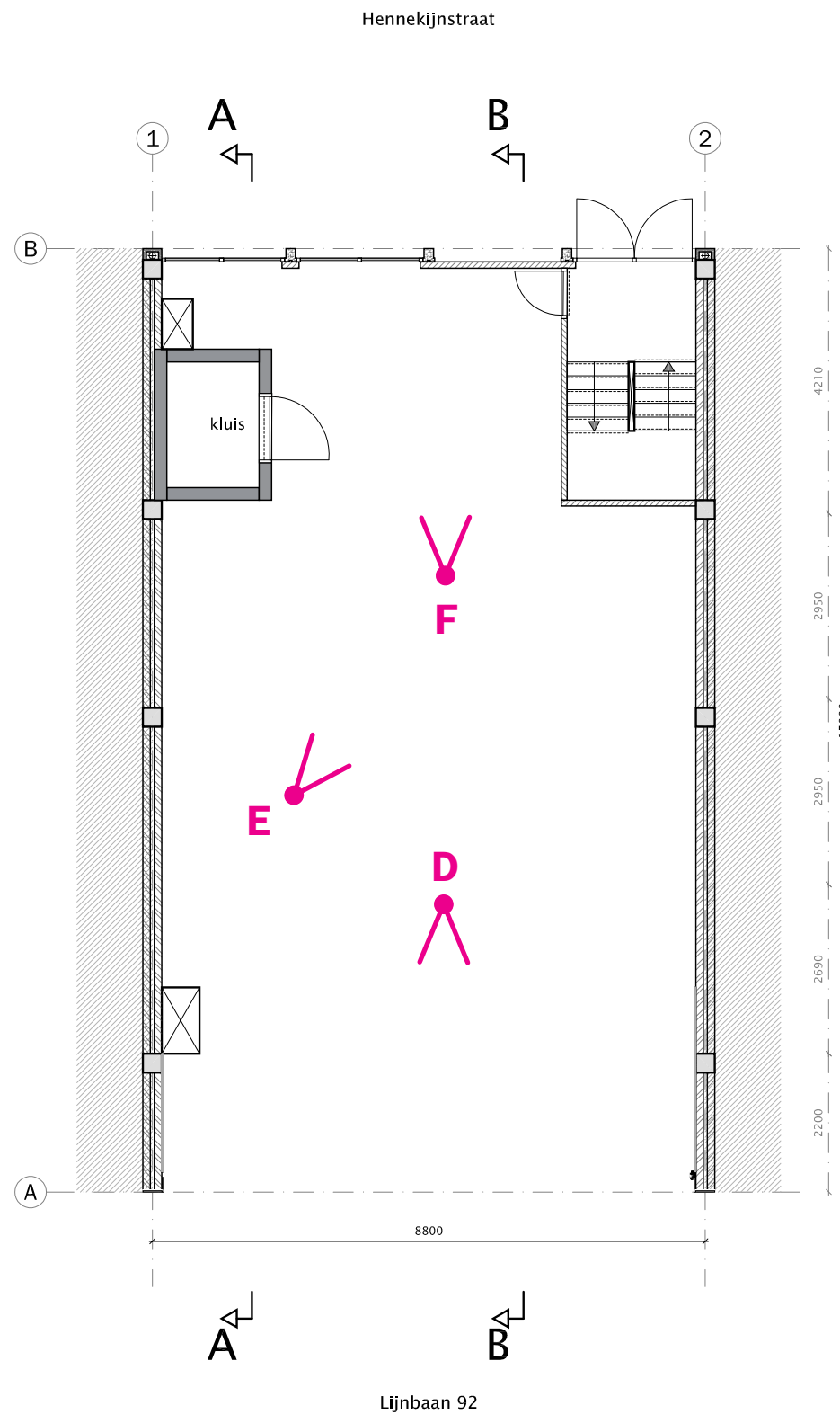
Betonnen trap naar begane grond

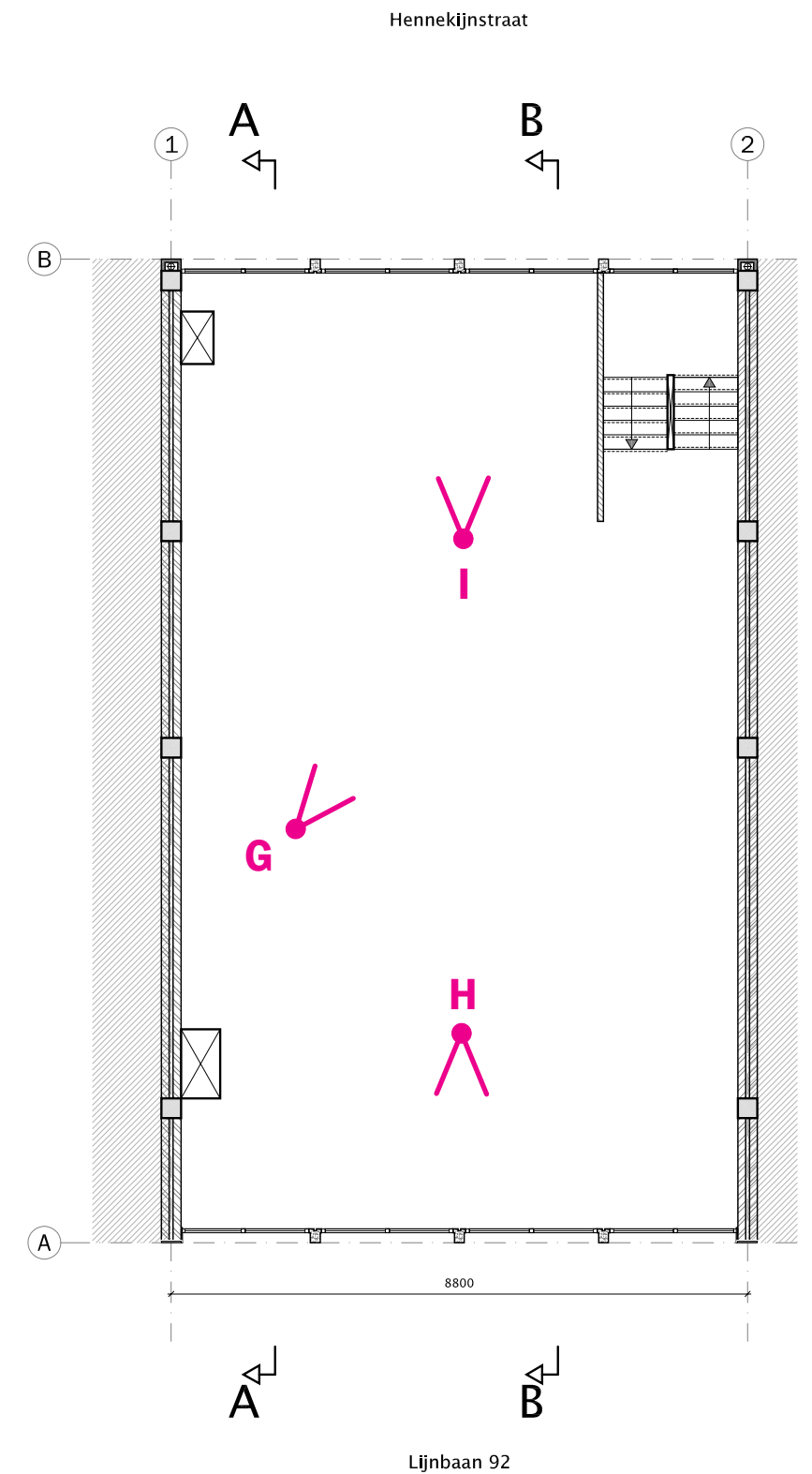
Betonnen kluis nog aanwezig na verwijdering interieur

Plattegrond Kelder

Plattegrond Begane grond

Plattegrond 1e verdieping

Plattegrond kelder, begane grond en 1e verdieping. Archieftekeningen uit 1953 (bron: Archieftekeningen Het Nieuwe Instituut, Rotterdam)

A

B

C

D

E

F

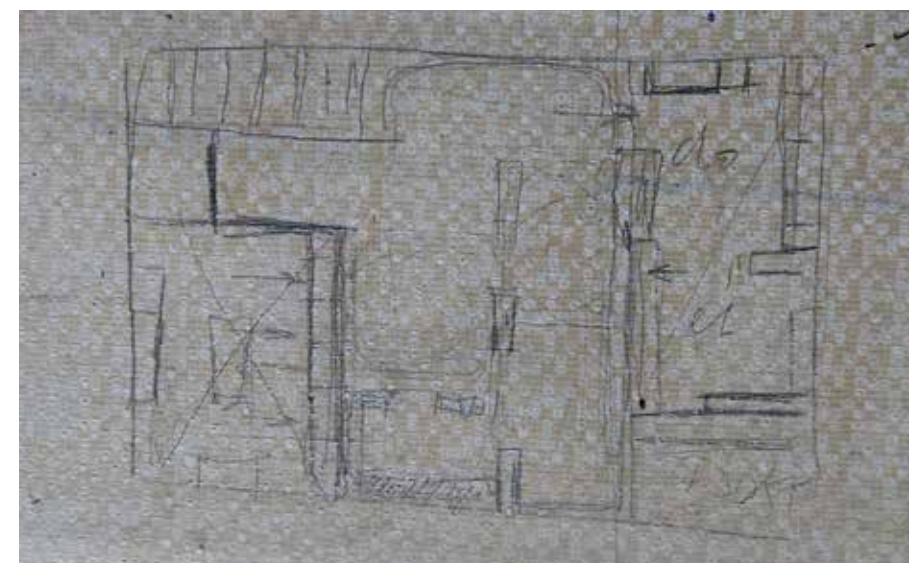
G

H

I

05 | UITGANGSPUNTEN

Een aantal specifieke onderdelen worden op de volgende pagina's verder toegelicht als verdieping op de algemene toelichting en uitgangspunten zoals eerder genoemd in dit document.

- Algemene uitgangspunten
- Uitgangspunten typologie
- Uitgangspunten voorgevel
- Uitgangspunten achtergevel
- Uitgangspunten interieur
- Uitgangspunten van vitrines

1. Het maatsysteem

Het stramien van 1.10 meter dat ten grondslag ligt aan alle gevels en plattegronden (met uitzondering van de diepte van de winkels). Een zeer kenmerkende uitdrukking hiervan zijn de verticale betonstijlen op een afstand van 2.20 meter van elkaar in de verdiepinggevel, maar ook de breedte van de winkels, de betonnen schijnkolommen op de winkelscheiding en de maat van de etalages volgen op zichtbare wijze dit maatsysteem.

2. Vier basismodellen met accessoires

De winkeliers hadden de keuze uit vier standaardwinkeltypen, met of zonder kelder, met of zonder insteekverdieping. Bij sommige typen komt dit ook tot uitdrukking in de gevel zoals het ondiepe keldertype waarbij de vloer van de verdieping niet doorloopt tot aan de gevelpui.

3. Regelmaat en vrijheid

De doorlopende luifels, de platte daken, betonstijlen en de betonbanden (donker en lichtgekleurd) zorgen in het bijzonder voor de binding. De vrijheid lag op de begane grond maar ook op de invulling tussen de stijlen op de verdieping. Ondernemers konden verschillende materialen kiezen voor de invulling tussen de betonstijlen.

4. Plastiek

Geen van de betonstijlen in de gevel was dragend. Ze waren behalve als bindend element vooral bedoeld als een architectonisch middel om de ‘verscheidenheid de baas te worden’. De gevelband tussen begane grond en eerste verdieping, en de betonstijlen op de bouwmuren waren in lichtgrijs beton uitgevoerd. Alles daartussen: de betonpanelen ter hoogte van de dakvloer, de betonstijlen op het 2.20 meter raster en de invullingen, waren in een donkere tint uitgevoerd.

5. Continuïteit van binnen naar buiten

Kenmerkend was de sterke verwevenheid tussen de winkels en de openbare ruimte. Dit werd bereikt door inspringende winkelpuien, eilandetalages, de bestrating die naar binnen toe werd doorgelegd bij enkele winkels, grote transparante puien, en vooral ook door de luifels die voorbij de pui van buiten naar binnen doorliepen.

6. Materialisatie en kleur

Bijzonder voor de Lijnbaan is het nieuwe repertoire aan materialen (schokbeton, staal en glas) en de constructiemethode. De stijlen werden uitgevoerd in glad beton en de panelen tussen de stijlen met een afwerklaag in natuursteentoeslag.

De stalen kozijnen hadden oorspronkelijk een blauwe kleur maar kregen al zeer snel (in 1955) een witte kleur. Deze witte kleur is bij de kozijnvervangingen in de jaren 90 gehandhaafd. Het idee van een stedelijk interieur werd versterkt door de naturel gelakte vurenhouten latten onder en tegen de luifel.

Terugkerende en daarmee bindende elementen (in bovenbouw en luifel) lagen vast in kleur en materiaal en droegen bij aan de eenheid van het ensemble. Daarbinnen was er voor de individuele winkels in de plint ruimte voor variatie.

Uitgangspunten Algemeen

- Wijzigingen Lijnbaan 92 conform Lijnbaan ontwikkelvisie
- Wijzigingen Lijnbaan 92 conform reclamebeleid Lijnbaanvisie
- Wijzigingen Lijnbaan 92 conform welstandsnota en welstandcriteria Lijnbaanpromenade
- Wijzigingen Lijnbaan 92 conform luifelrenovatie Blok A

Uitgangspunten Typologie

- Bestaande typologie in stand houden
- Bestaande trappen behouden

Uitgangspunten Voorgevel

- Terug naar 1955
- Voormalige meanderende voorgevel herconstrueren conform 1955 als inruil verloren interieur
- Doortrekken nis Metaalwerk conform Lijnbaan visie
- Bovenverdieping opkalefateren conform materialisatie en kleurstaat 1955

Uitgangspunten Achtergevel

- Terug naar gevelbeeld 1955
- Schoonmaken en opkalefateren van achtergevel (Niet zandstralen)
- Groene band rolluiken verwijderen

Uitgangspunten Interieur

- Interieur dat zich aanpast aan huidige winkelnormen
- Interieurconcept mag niet potentiële winkeliers uitsluiten
- Interieurconcept referrender aan wat het vroeger was
- Bouwhistorische verkenning moet nog gebeuren!

Uitgangspunten Eilandetalage

- Behouden van bestaande vitrine
- Herstellen en opkalefateren
- Signing herstellen

06 CONCLUSIE

Restauratie glaswerk Oceaanhuis, Rotterdam

Leesbaarheid historie gebouw - Jobsveem, Rotterdam

De Fabriek, Delfshaven

Artwork Lijnbaan 91 - JD Sports, Rotterdam

Lijnbaan 91 JD Sports

Lijnbaan 77 Asics

Lijnbaan Luifels A, B & C

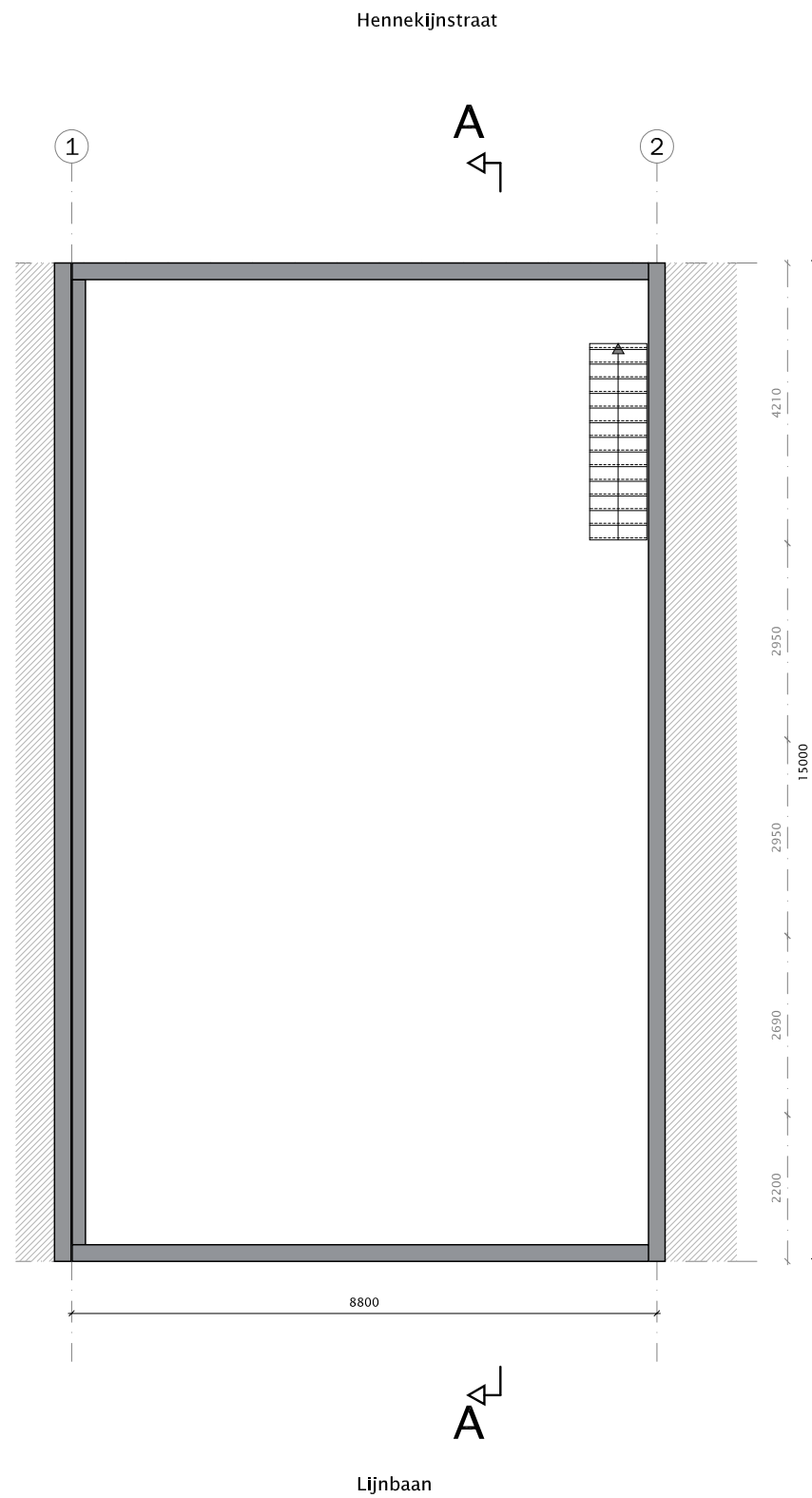

Lijnbaan 76

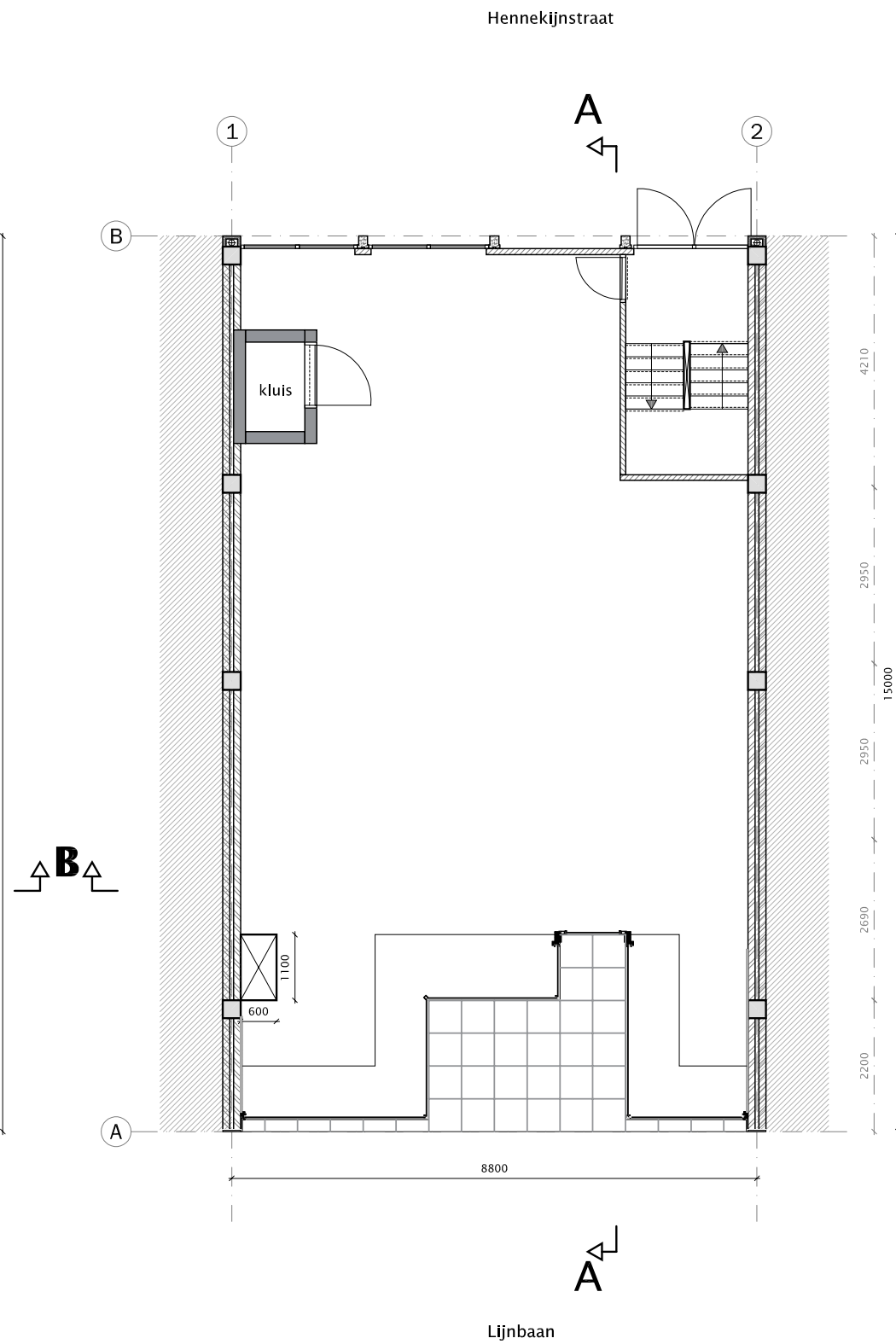

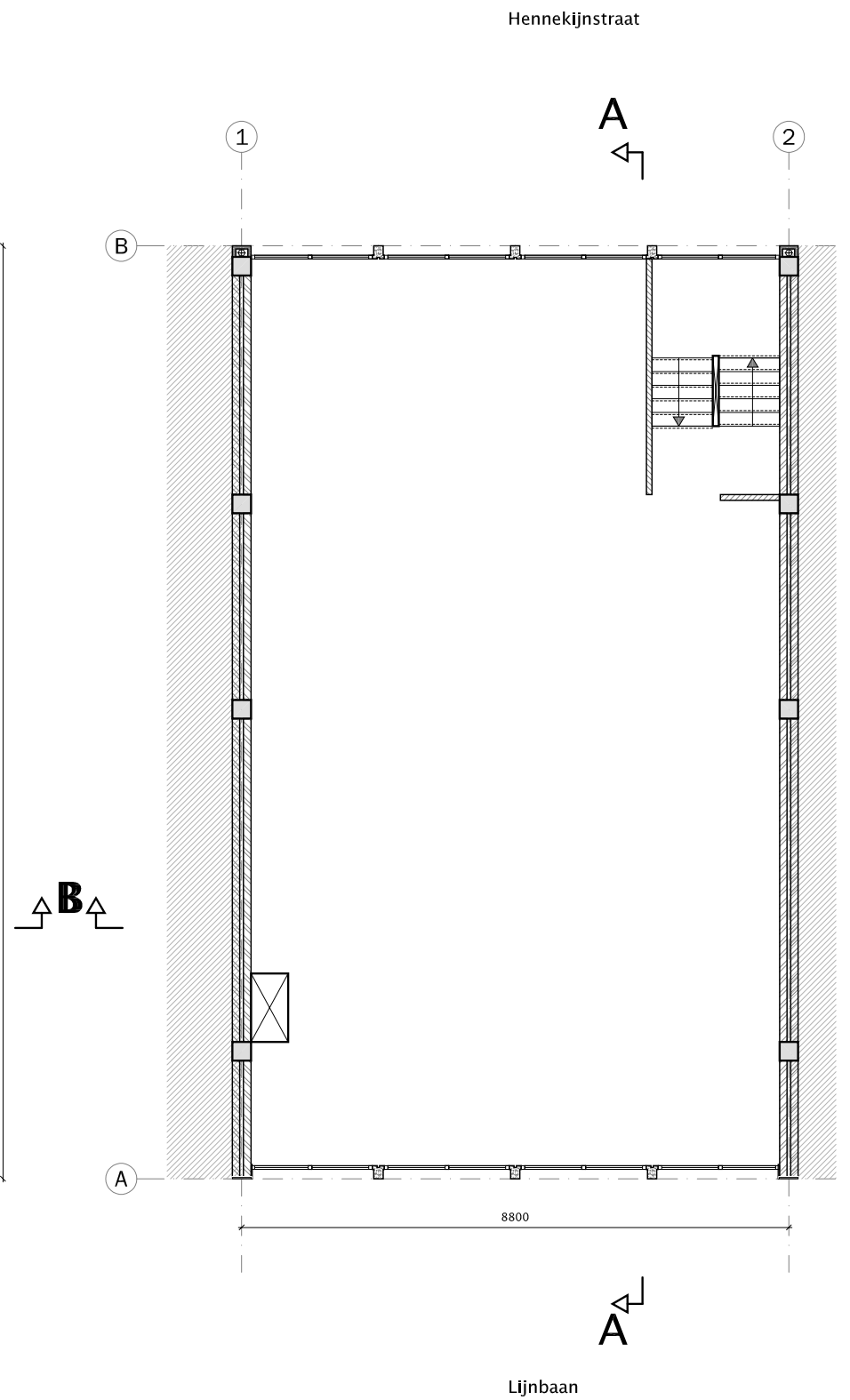
BIJLAGE

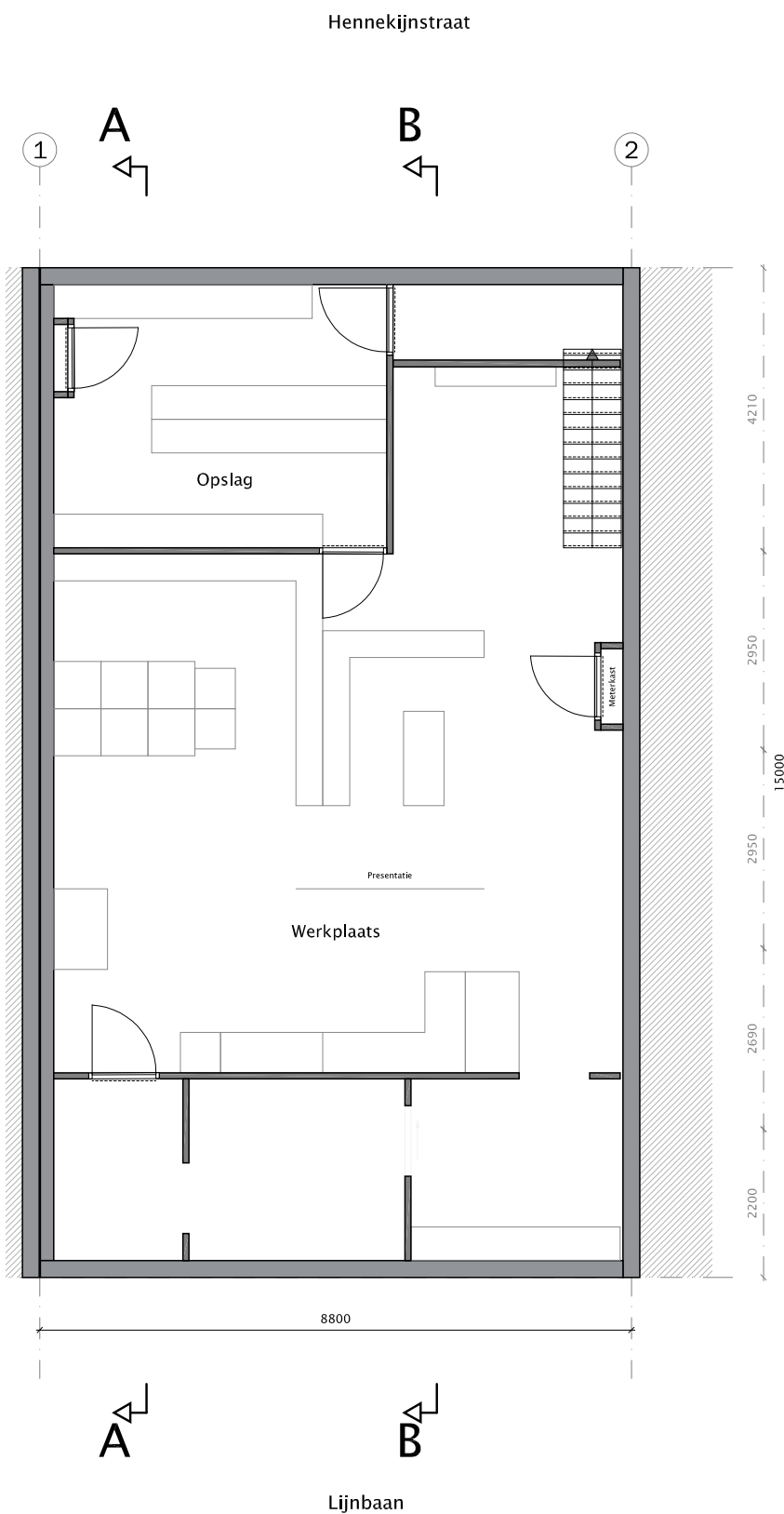
grond Kelder

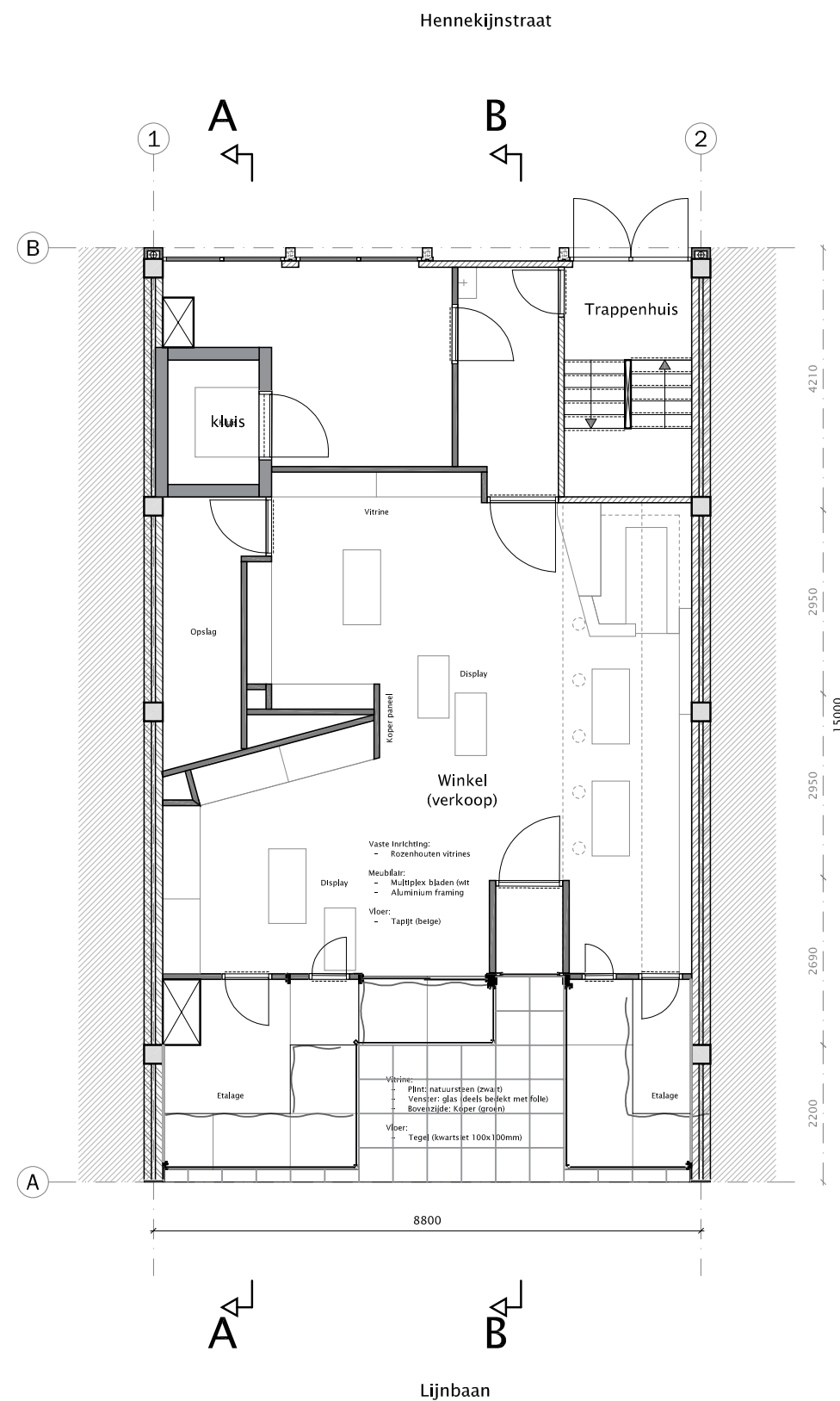
Plattegrond Begane grond

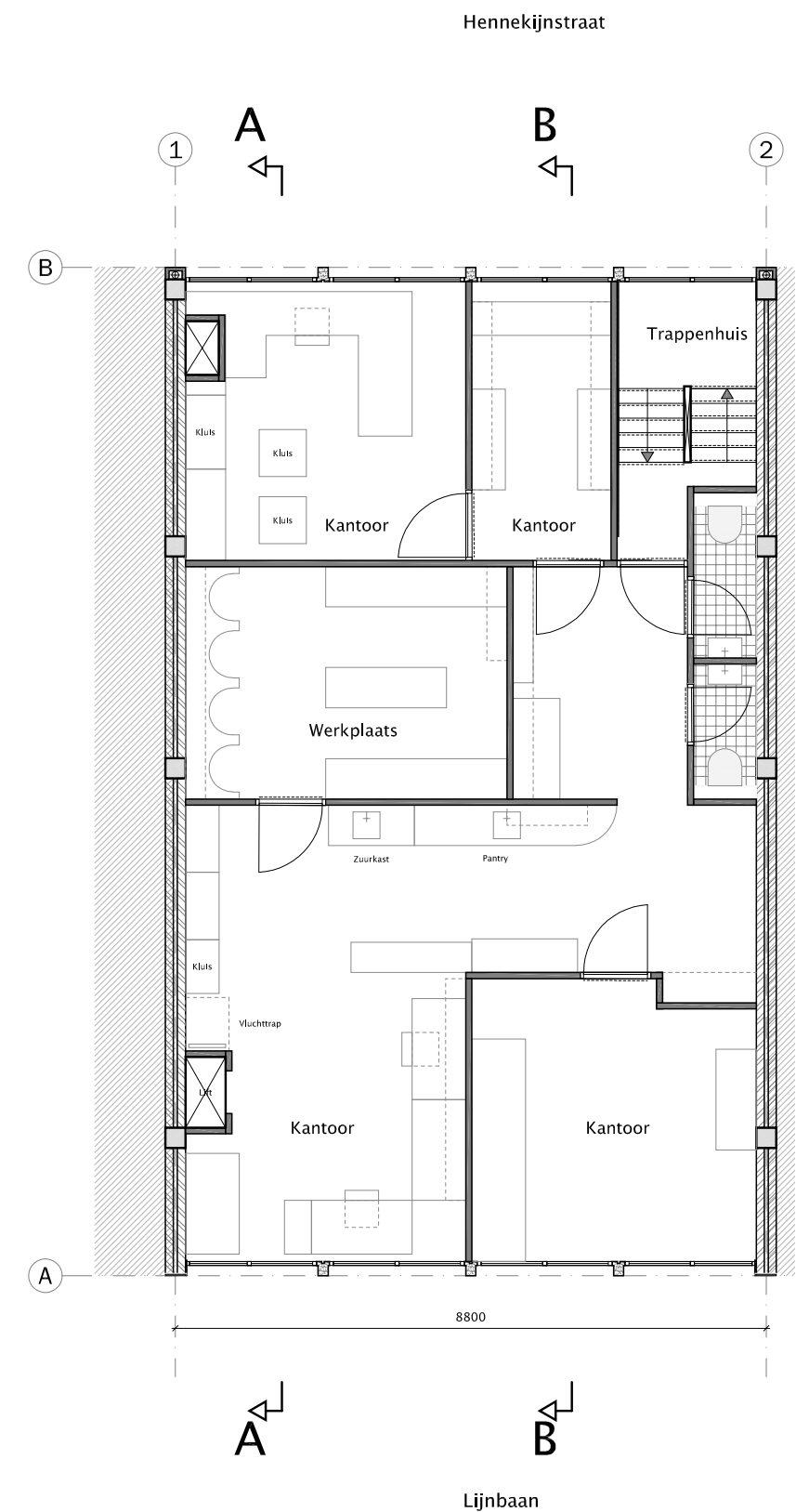
Plattegrond 1e verdieping

Plattegrond Kelder

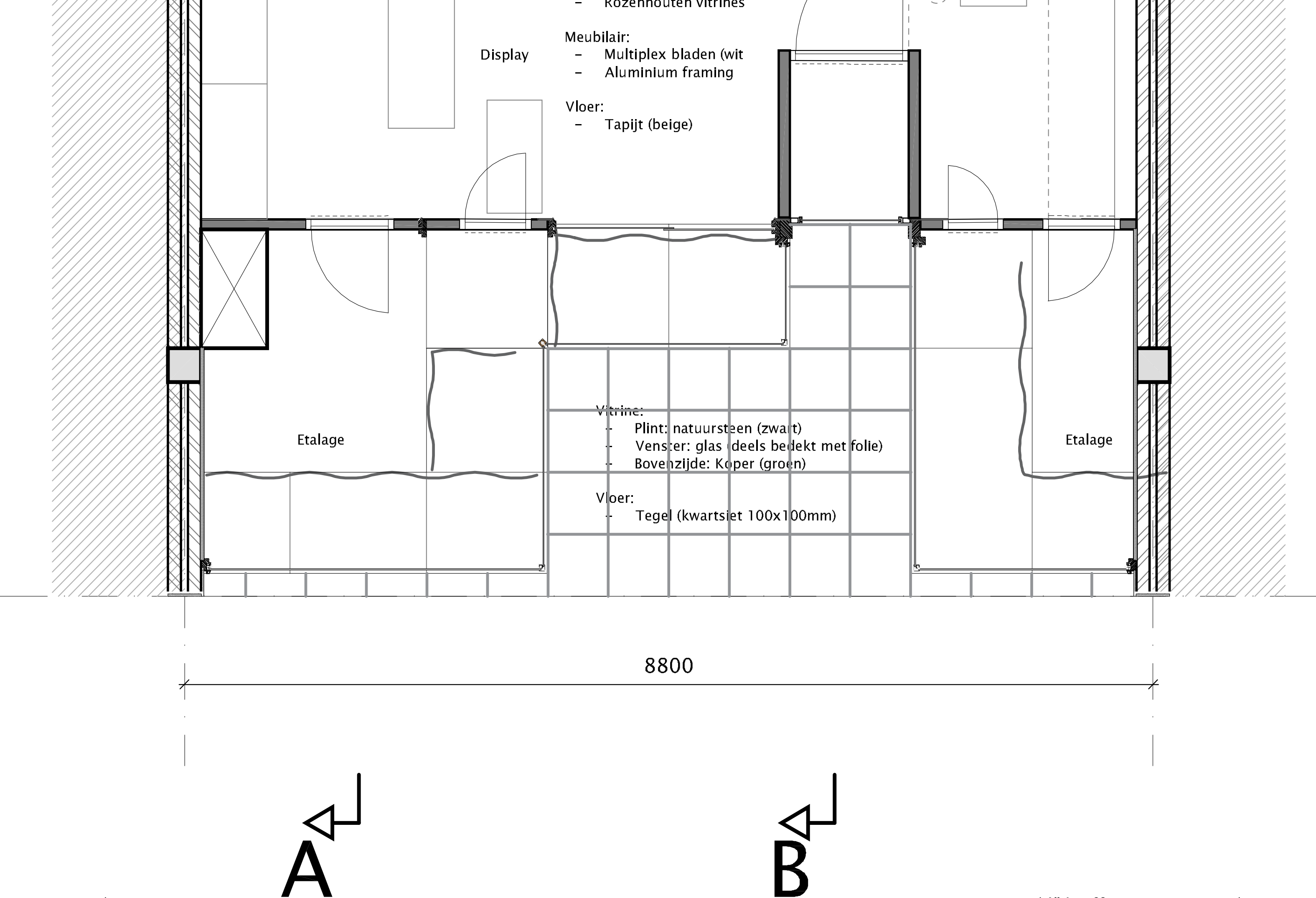

Plattegrond Begane grond

Plattegrond 1e verdieping

Plattegrond interieur begane grond

in opdracht van:

RJB Group